

We Lwowie, dnia 24. sierpnia 1904 r.

Aleg. 56

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności, odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w r. 1903.

Wysoki Sejmie!

Załatwiając sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności, odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w r. 1902, powziął Wysoki Sejm na wniosek Komisji gospodarstwa krajowego na posiedzeniu z dnia 27. października 1903. następujące uchwały:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności, odnoszących się do podniesienia hodowli bydła.

2. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1903 i 1904 do wysokości 19.000 K. na pokrycie kosztów komisji licencyjonujących w myśl §. 4. ustawy z dnia 20 lipca 1892.

3. Sejm wzywa c. k. Rząd:

a) do przyznania stałej subwencji w kwocie 9.500 K. rocznie na częściowe pokrycie kosztów komisji licencyjonujących,

b) do udzielenia znaczniejszej subwencji na przeprowadzenie szczepień rozpoznawczych tuberkuliną w oborach zarodowych pełnej i półkrwi, przewidzianej re-skryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 22. sierpnia 1903 l. 3.213.

4. Sejm wstawia do rubryki X. następujący wydatek:

a) poz. 306 i 307 preliminarza na r. 1903 i poz. 298 i 299 preliminarza na rok 1904 „na utrzymanie dwóch instruktorów hodowli bydła, mianowicie jednego przy c. k. galic. Towarzystwie gospodarskiem, drugiego przy c. k. Towarzystwie rolniczem krakowskiem“ 8.000 K.,

b) poz. 308 preliminarza na r. 1903 i poz. 300 preliminarza na r. 1904 na częściowe pokrycie kosztów utrzymania weterynarza przy galic. Towarzystwie gospodarskiem we Lwowie i Towarzystwie rolniczem krakowskiem“ po 1.200 K., razem 2.400 K.

c) poz. 309 preliminarza na r. 1903 i poz. 301 preliminarza na r. 1904 „na koszta komisyjne przy szczepieniu tuberkuliną“ 2.000 K.,

d) poz. 310 preliminarza na r. 1903 i poz. 302 preliminarza na r. 1904 „Towarzystwu hodowców czerwonego bydła“ 4.000 K.

Uchwałami powyższymi objął Wys. Sejm, w części zaś zmienił uchwały swe, powzięte na posiedzeniu z 18. września 1903 na wniosek Komisji gospodarstwa krajowego w załatwieniu sprawozdania Wydziału krajowego z czynności, odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w r. 1901. Z uchwał powyższych, prócz uchwały pierwszej o przyjęciu do wiadomości sprawozdania Wydziału krajowego, pozostała w mocy tylko uchwała siódma, polecająca Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadał, pod jakimi warunkami ze stałego funduszu hodowlanego mogłyby być udzielane Kółkom rolniczym bezprocentowe pożyczki na zakupno buhajów i upoważniająca Wydział krajowy do udzielania takich pożyczek po obmyśleniu bezpieczeństwa zwrotu.

O wykonaniu tej ostatniej uchwały zdajemy sprawę na innym miejscu, w sprawozdaniu z czynności Departamentu III.

Wreszcie załatwiając preliminarz budżetu krajowego na r. 1904., mianowicie Rubrykę X., pozycyie 297. do 300., powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z 2. listopada 1903. na wniosek Komisji budżetowej następujące uchwały:

1. petycyę gal. Towarzystwa gospodarskiego i Oddziałów jaworowskiego i rohatyńskiego tegoż Towarzystwa o podwyższenie krajowej subwencji rocznej dla tegoż Towarzystwa na podniesienie hodowli bydła z 50.000 K. na 75.000 K., odesłał Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozumieniu z krajową Komisją dla spraw rolniczych i z obydwoma Towarzystwami: gospodarskiem we Lwowie i rolniczem w Krakowie,

2. polecił Wydziałowi krajowemu przeprowadzić rokowania z c. k. Rządem w celu uzyskania dla obydwóch Towarzystw wyższego zasiłku na hodowlę bydła i upoważnił Wydział krajowy do podwyższenia w preliminarzu na r. 1905 wydatku krajowego na ten cel pod warunkiem, że c. k. Rząd kwotę zasiłku rządowego na ten cel podwyższy,

3. wezwał c. k. Rząd, aby w myśl danych przyrzeczeń pensye weterynarzy, zatrudnionych przy Towarzystwie gospodarskiem we Lwowie i rolniczem w Krakowie za lata 1902 i 1903 wyasygnował i na przyszłość w równej mierze, jak to uczyni kraj, podwyższył,

4. petycyę gal. Towarzystwa gospodarskiego i Oddziału rohatyńskiego tegoż Towarzystwa w sprawie podwyższenia zasiłku na utrzymanie, dyety i kosztu podróży weterynarza przy c. k. gal. Towarzystwie gospodarskiem odesłał do Wydziału krajowego i

5. polecił Wydziałowi krajowemu w celu otrzymania zasiłku rządowego na podwyższenie kwoty, przeznaczonej na utrzymanie, kosztu podróży i dyety weterynarza przy c. k. gal. Towarzystwie gospodarskiem przeprowadzić rokowania z c. k. Rządem i upoważnił Wydział krajowy do podwyższenia wydatku krajowego na cele powyższe w preliminarzu budżetu na r. 1905 pod warunkiem, że c. k. Rząd zasiłki zaległe wypłaci a na przyszłość zasiłek na cele powyżej określone podwyższy.

Sprawozdanie z wykonania powyższych uchwał Wys. Sejmu tudzież z czynności swych na tem polu dzieli Wydział krajowy utartym już zwyczajem lat poprzednich na dwa rozdziały:

- I. Podniesienie hodowli bydła za pomocą subwencji kraju i państwa.
- II. Wykonanie ustawy hodowlanej.

I. Podniesienie hodowli bydła zapomocą subwencji kraju i państwa.

Subwencye kraju i państwa na ogólne cele podniesienia hodowli bydła wynosiły w r. 1903. 146.000 K. Kraj wypłacił z tego 75.000 K, państwo 71.000 K. Rozdzielała się zaś ta kwota pomiędzy oba krajowe Towarzystwa rolnicze w ten sposób, że krakowskie Towarzystwo rolnicze otrzymało 49.000 K. a gal. Towarzystwo gospodarskie 97.000 K.

Oparta na tych subwencyach działalność obu Towarzystw poruszała się w ogólności w ramach programu, wypróbowanego doświadczeniem lat przeszło

dwudziestu a sformułowanego po raz ostatni przez Komitety obu Towarzystw w r. 1901 na dalszy dziesięcioletni okres 1902—1912.

Towarzystwa dążyły więc do wytworzenia jak największej ilości doborowych rozplodników w oborach zarodowych pełnej i pół krwi w tym przedewszystkiem celu, ażeby, umieszczając je następnie na rozrzuconych po całym kraju stacyach buhajów, wywrzeć tym sposobem bezpośredni wpływ na podniesienie chowu bydła. Prócz tego głównego środka stosowały Towarzystwa i inne pośrednie, pomocniczej natury środki, jak premie i wystawy, popieranie zarodowych obór gminnych i hodowlanych związków włościańskich itp. Działalność tę niejednokrotnie zatwierdzał uchwałami swemi Wys. Sejm, zbyt dobrze i szczegółowo jest ona znana, o graniczymy się zatem na podaniu sumarycznych tylko cyfr.

Liczba obór zarodowych pełnej krwi nie uległa zmianie:

w r. 1902 było obór zarodowych pełnej krwi rasy :		czzerwonej polskiej	Simmenthal	Fryzyskiej	Oldenburg	Majdańskiej	Krajowej żuławskiej	Razem
w okręgu Towarzystwa	gospodarskiego	—	13	—	1	3	1	18
" "	rolniczego	27	1	3	1	—	—	32
	razem	27	14	3	2	3	1	50

w r. 1903 :

w okręgu Towarzystwa	gospodarskiego	—	13	—	1	3	1	18
" "	rolniczego	26	2	3	1	—	—	32
	razem	26	15	3	2	3	1	50

Zmniejszyła się natomiast ogólna liczba sztuk rozplodowych w tych oborach. Mianowicie :

w roku 1902 było :		buhajów	krów	sztuk własnych Komitetu	wszystkich sztuk rozplodowych
w okręgu Towarzystwa	gospodarskiego	19	363	—	382
" "	rolniczego	179	—	127	790
w roku 1903 :					
w okręgu Towarzystwa	gospodarskiego	18	315	—	333
" "	rolniczego	187	—	128	773

Liczba obór zarodowych pół krwi powiększyła się o siedmi i to w okręgu Towarzystwa gospodarskiego.

w roku 1902 było obór zarodowych pół krwi rasy :		Simmenthal	Fryzyskiej	Oldenburg	czzerwonej polskiej	Schwyz	Ayrshire	Razem
w okręgu Towarzystwa	gospodarskiego	37	—	8	—	1	1	47
" "	rolniczego	6	15	—	6	—	—	27
	razem	43	15	8	6	1	1	74

w roku 1903 :

w okręgu Towarzystwa	gospodarskiego	42	—	10	—	1	1	54
" "	rolniczego	3	18	—	6	—	—	27
	razem	45	18	10	6	1	1	81

Liczba krów w oborach pół krwi Towarzystwa gospodarskiego podniosła się z 1.027 sztuk z końcem 1902 r. na 1.173 sztuk, liczba buhajów z 47 na 52. Liczba buhajów w oborach pół krwi Towarzystwa krakowskiego pozostała niezmienną, wynosiła 27 sztuk. Liczby krów sprawozdanie Towarzystwa nie wymienia, w każdej jednak takiej oborze musi być co najmniej 20 krów jednej rasy, to bowiem stanowi warunek otrzymania subwencyjnego buhaja ze strony Komitetu.

Obór zarodowych gminnych było w okręgu Tow. gospodarskiego galic. 18, mianowicie jedna pełnej krwi, 17 pół krwi, wszystkie rasy Simmenthal. Przybyło nowych obór 5, mianowicie w Oddziale pokuckim w Gwoźdźcu, Berezowie i Kobakach, w Oddziale rohatyńskim w Danilczu i w Oddziale sanockim w Harcie Lipnik. Pierwszą z tych obór założono z funduszu Rady powiatowej w Kołomyi.

Komitet Tow. rolniczego krakowsk. opiekował się w dalszym ciągu hodowlanymi, Związkami włościańskimi w Wilamowicach i Jodłowniku, nadzorował uratowany znacznymi nakładami kraju i państwa rozwój hodowli bydła czerwonego w powiecie Nowotarskim i założył trzeci z kolei Związek włościański dla hodowli bydła czerwonego polskiego w Czańcu (w powiecie białskim). Za specjalną subwencyę państwową 3.000 K. na popieranie takich związków zakupił Komitet 14 typowych jałówek rasy czerwonej polskiej w oborach w Jodłowniku i Komornikach i rozdał je włościanom w Krasnem i Mstowie z obowiązkiem starannego utrzymania ich przez lat 5, poczem przechodzą one na wyłączną ich własność.

Liczba stacyj buhajów w powiększyła się o 45, z tego przypada na okręg Towarzystwa gospodarskiego 18, na okręg Tow. rolniczego 27 nowych stacyj. Ruch zmierzający do zwijania stacyj buhajów subwencyonowanych na korzyść subwencyjnych trwa w dalszym ciągu. I tak: w okręgach obu Towarzystw wzrosła liczba stacyj subwencyjnych buhajów, mianowicie w okr. Tow. gospodarskiego o 26 a w okr. Tow. rolniczego o 32, razem więc o 58, natomiast zmniejszyła się liczba stacyj subwencyonowanych buhajów i to w okręgu pierwszego Towarzystwa o 8 a w okręgu drugiego o 5, razem więc o 13 stacyj.

Stosunek ras buhajów stacyjnych przedstawia się następująco :

w r. 1902 było stacyj buhajów rasy	Simmenthal	Czerwonej polskiej	Fryzyskiej i Oldenburg	Majdańskiej	Kuhland	Algau	Ayrshire	Razem
w okręgu Tow. gospodarskiego								
subwencyjnych								292
subwencyonowanych	281	—	42	3	—	—	1	35
razem								327
w okręgu Tow. rolniczego								
subwencyjnych	52	97	45	—	—	—	—	194
subwencyonowanych	17	49	13	—	1	—	—	80
razem	69	146	58	—	1	—	—	274
razem w okręgach obu Towarzystw	350	146	100	3	1	—	1	601
W r. 1903.								
w okręgu Tow. gospodarskiego								
subwencyjnych								318
subwencyonowanych	298	—	44	3	—	—	—	27
razem								345
w okręgu Tow. rolniczego								
subwencyjnych	63	96	67	—	—	—	—	226
subwencyonowanych	15	41	15	—	—	4	—	75
razem	78	137	82	—	—	4	—	301
razem w okręgach obu Towarzystw	376	137	126	3	—	4	—	646

W rozmieszczeniu buhajów stacyjnych wedle ras w poszczególnych okolicach kraju nie zaszły znaczniejsze zmiany. Długoletnia, systematyczna i konsekwentna działalność Komitetu Tow. krakowskiego wydała już na polu ujednostajnienia ras o tyle rezultaty, że można tam już mówić obecnie o trzech strefach, w których przeważa pewien typ bydła. I tak, najwięcej rozpowszechnionym jest typ górski, produkt krzyżowania bydła miejscowego z rasą Bern-Simmenthal w zamożnych, obfitych w paszę okolicach powiatu krośnieńskiego, jasielskiego i sądeckiego, dalej typ nizinny, produkt bydła miejscowego z silną domieszką ras fryzyjskiej i oldenburskiej w północnej części okręgu Towarzystwa wzdłuż dolnego biegu Wisły, Raby, Dunajca i Wisłoki, oraz w pobliżu większych miast, wreszcie typ swojski czerwonego bydła polskiego, rozpowszechniony po części w całym okręgu Towarzystwa a hodowany z pewną wyłączością w powiatach limanowskim, bialskim i nowotarskim. Komitet zaś Towarzystwa gospodarskiego dostarcza na stacye w bardzo przeważnej części buhajów rasy Simmenthal, drobne tylko oazy stanowią stacye buhajów rasy Oldenburskiej i innych. Znajdują się one sporadycznie w powiatach cieszanowskim, bobreckim, przemyskim, przemysłańskim, samborskim, starosamborskim, złoczowskim i żółkiewskim, a tylko w 3 powiatach: jarosławskim, łańcuckim i lwowskim przeważają na stacyach i to bardzo znacznie buhaje rasy Oldenburg.

Na hodowlę bydła czerwonego polskiego wyasygnował Wydział krajowy uchwaloną przez Wys. Sejm trzecią z rządu subwencyę 4000 K. za rok 1903. Subwencyę w równej wysokości wyasygnował też c. k. Rząd Towarzystwu hodowców tego bydła, a to wskutek gorącego poparcia, jakiego tej sprawie użyczył Wydział krajowy.

Podobnie jak w latach poprzednich oddało Towarzystwo gospodarskie za darmo paszę na połoninach w Zielonej włościanom powiatu nadwórniańskiego, a na połoninach w Mikuliczynie, które na dalszych sześć lat wydzierżawiło Towarzystwo od Rządu, pasło się 150 sztuk jałownika większej własności za opłatą 6 K. od sztuki.

Premie za dobrze urządzone budynki stajenne po 100 K. wypłaciło Towarzystwo gospodarskie czterem włościanom.

Wystawy przeglądowe bydła włościańskiego wraz z premiiowaniem odbyły się w znacznie szerszej mierze niż w r. 1902. Mianowicie:

	wystaw	przypro- dzono sztuk bydła	nagrodzono sztuk	wypłacono koron
w roku 1902:				
w okręgu Towarzystwa gospodarskiego	4	464	72	1.515
" " " rolniczego	28	2.385	863	10.094
razem	32	2.849	935	12.609
w roku 1903:				
w okręgu Towarzystwa gospodarskiego	7	1.225	183	3.755
" " " rolniczego	34	4.883	1.219	13.935
razem	41	6.108	1.402	17.690

W okręgu galicyjskiego Tow. gospodarskiego wypadły najlepiej ilościowo a zarazem jakościowo wystawy w Tłumaczu i Kałuszu głównie dzięki korzystnemu wpływowi zarodowych obór gminnych w okolicy. W okręgu Tow. rolniczego krakowskiego najlepiej udały się wystawy w Krośnie i Jasle, bardzo pocieszające wyniki dały wystawy urządzone w obrębie hodowlanych Związków włościańskich w Jodłowniku i Wilamowicach. Wszystkie zaś wystawy stwierdziły znaczny ogólny postęp w chowie bydła w całym kraju.

Przechodząc obecnie do nowych kierunków i pewnych zmian w dotychczasowym systemie działalności obu Towarzystw na tem polu, wspomnieć na-

leży przede wszystkim o urządzonym przez Komitet Towarzystwa krakowskiego w dniach 6. i 7. maja 1903 targu na bydło rozplodowe w Krakowie. Miał on z jednej strony dać obraz hodowli w kraju i jej postępu, z drugiej zaś strony stać się łącznikiem w nawiązaniu stosunków z hodowcami zagranicznymi, mianowicie ułatwić im a zarówno i hodowcom krajowym nabycie dobrego materiału rozplodowego. Zadanie to targ spełnił. Na 204 przyprowadzonych na targ sztuk bydła sprzedano 78, a więc 38,43%.

Z targiem połączone było rozdanie honorowych nagród dla wystawców większej własności a premiowanie bydła włościańskiego nagrodami pieniężnymi, których rozdano razem 7 w łącznej sumie 470 K członkom włościańskiego Związku hodowlanego w Jodłowniku. W przyszłości jednak nie będzie się premiowało bydła na targ przyprowadzonego ze względu na to, że na targ taki, który nie jest wystawą, hodowcy nie przyprowadzają z reguły najlepszych sztuk bydła ze swych obór, ale tylko te, które w danej chwili chcą sprzedać. Premia tedy udzielona w takich warunkach nie daje właściwego wyobrażenia o stanie danej obory, staje się niesprawiedliwą wobec hodowców i może wprowadzić w błąd kupców.

Dla związku zaznaczamy już na tem miejscu, że w r. 1904 odbył się w Krakowie drugi podobny targ 16. i 17. kwietnia. Spęd była był wprawdzie mniejszy, bo dostawiono tylko 98 sztuk, natomiast pod względem transakcyj handlowych był korzystniejszy, bo sprzedano 61 sztuk, a więc 62,2%. Również i koszty tegorocznego targu były znacznie mniejsze, wyniosły 516 K 18 g., podczas gdy w r. 1903 wyniosły 4.054 K 54 g.

Wydział krajowy wypłacił Komitetowi Towarzystwa rolniczego 1.500 K, uchwalonych przez Wys. Sejm w budżecie na r. 1904 na urządzenie podobnych wystaw targowych bydła rozplodowego, 500 K mianowicie przeznaczając na pokrycie kosztów targu tegorocznego w Krakowie, 1000 K zaś na urządzenie takiej wystawy targowej w Dębicy w sierpniu 1904 r.

Komitet Towarzystwa gospodarskiego zamierza urządzić wystawę targową bydła rozplodowego na większą skalę w jesieni 1905, prelinując kosztą jej w wysokości 12.000 K. Dotychczas ma uskładanych na ten cel z subwencji kraju i państwa 9.500 K, wliczając w to już 2.500 K. wyasygnowanych mu przez Wydział krajowy z kredytu uchwalonego przez Wys. Sejm na r. 1904.

Towarzystwo gospodarskie zajmowało się w r. 1903 przygotowawaniem do specjalizowania kierunków chowu w poszczególnych oborach tj. tak zwanej selekcji i to w szczególności w kierunku mleczności. W tym celu wysłał Komitet tegoż Towarzystwa inspektora chowu, p. Marszałkowicza do Danii dla studyów nad prowadzeniem kontroli mleczności. W ciągu 1904 r. postanowił Komitet utworzyć osobną posadę kontrolora mleczności w oborach zarodowych. Odtąd też będzie na to zwracał uwagę przy wyborze buhajów na stacye i będzie wysyłał buhaje pochodzące od krów mlecznych tam, gdzie gospodarstwo nabiałowe już się ludności opłaca a tem samem rozwija.

W r. 1903 wprowadził też Komitet Towarzystwa gospodarskiego reformę przy sprzedaży buhajów subwencyjnych. Polega ona na tem, że osiągniętą przy sprzedaży nadwyżkę ceny kupna dostaje utrzymujący stacyę zaraz w pierwszym roku. Zmiana ta okazała się bardzo korzystną. Straty przy sprzedażach znacznie się zmniejszyły, wiele buhajów zaś sprzedano znacznie wyżej ceny kupna.

Komitet Towarzystwa krakowskiego wypracował nowe umowy i warunki zakładania obór pełnej krwi i uznania obór prywatnych za obory zarodowe subwencyjne. Główna zmiana co do pierwszych obór polega na tem, że Komitet odtąd wspólnie z hodowcą, u którego ma być założona obora pełnej krwi, zakupuje sztuki zarodowe i że stosunek obopólny trwa lat 10, poczem obora przechodzi na własność hodowcy, wszelkie zaś zmiany w czasie dziesięciolecia (kupno sztuk, sprzedaż, wymiana) skutecznia się wspólnymi funduszami Komitetu i hodowcy. Dwie nowe obory w r. 1903 założone zostały już na podstawie powyższych warunków.

Posady instruktorów hodowli bydła przy Komitetach obu Towarzystw, utrzymywane kosztem 8.000 K. rocznie po połowie przez kraj i państwo, zaj-

omawiali w r. 1903 podobnie, jak w r. 1902 pp. Feliks Sandoz w Krakowie i Ludwik Abgarowicz we Lwowie.

Sprawozdania kwartalne z czynności, przedkładane przez instruktorów hodowli bydła Wydziałowi krajowemu, są do przejrzania w Dep. III. Obejmują one sprawozdania z lustracyi obór zarodowych i stacyj, wystaw bydła, udziału w czynnościach komisyj licencyjonujących i innych czynności administracyjnych.

C. k. Ministerstwo rolnictwa, wypłacając udział skarbu państwa w kosztach utrzymania instruktorów za r. 1903, oznajmiło, że gdyby Towarzystwo gospodarskie lub rolnicze miało w przyszłości nadać te posady innym kandydatom, nominacya ta winna nastąpić za zgodą c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Wydział krajowy przyjął powyższe zastrzeżenie c. k. Rządu do wiadomości, nie uznając potrzeby sprzeciwiania się ingerencji c. k. Rządu w tej sprawie, a to ze względu na to, że do kosztów utrzymania instruktorów przyczynia się skarb państwa kwotą równą tej, jaką na ten celłoży fundusz krajowy, Wydział krajowy zaś zastrzegł dla siebie z powyższego właśnie tytułu analogiczne prawo od samego początku utworzenia instytucji instruktorów.

Posady weterynarzy przy Komitetach obu Towarzystw, utrzymywane również wspólnym kosztem kraju i państwa, zajmowali w r. 1903, podobnie jak w r. 1902, prof. uniwersytetu jagiellońskiego, dr. Julian Nowak w Krakowie i weterynarz August Krüger we Lwowie.

Wykonanie uchwał Wys. Sejmu w sprawie weterynarzy przy Komitetach Towarzystw łączy się ściśle ze sprawą akcyi szczepienia bydła tuberkuliną, którą poniżej osobno się zajmujemy.

leg. 1. 2. Rachunki z użycia subwencji obu Towarzystw załączamy jako Alegat 1. i 2. niniejszego sprawozdania. Stosunek poszczególnych działów wydatków przedstawia się następująco:

	Tow. gospodarskie		Tow. krakowskie	
	1892-1901	1903	1892-1901	1903
na stacye buhajów	51·75%	57·4%	50·00%	23·2%
„ obory zarodowe	15·00%	5·4%	17·50%	42·2%
„ „ gminne	—	20·6%	—	—
„ Związki hodowlane włościańskie	—	—	—	3·7%
„ premie dla bydła włościańskiego	10·75%	3·3%	22·50%	16·5%
„ administracyę	22·50%	13·3%	10·00%	14·4%

Reskryptem z 28. maja 1903 l. 14.014 przyznało c. k. Ministerstwo rolnictwa na przeciąg lat 1904—1911 subwencye dla obu Towarzystw na ogólne cele podniesienia hodowli bydła w wysokości równej subwencyom kraju, rocznych 75.000 K (50.000 K dla gal. Tow. gospodarskiego a 25.000 K dla krak. Tow. rolniczego). Wypłatę wszakże tych subwencji uczyniło Ministerstwo zależnem od każdorazowego uchwalenia potrzebnych środków pieniężnych i od poprzedniego corocznego przedłożenia z końcem roku kalendarszego programu zużycia subwencji w roku następnym, programu zaopiniowanego przez Wydział krajowy i c. k. Namiestnictwo.

leg. 3. 4. Stosując się do powyższego warunku, przedłożyły Komitety obu Towarzystw załączone do sprawozdania jako Alegaty 3 i 4, preliminarze użycia subwencji kraju i państwa na podniesienie hodowli bydła, które też Wydział krajowy odesłał c. k. Namiestnictwu z wnioskiem o wyasygnowanie na tej podstawie subwencji na r. 1904.

Pierwszą połowę tych subwencji na r. 1904 wypłacił też c. k. Rząd w pierwszej połowie 1904 r., druga połowa miała być wypłaconą z początkiem drugiej połowy 1904 r.

Na r. 1905 preliminarzu Wydział krajowy subwencye dla obu Towarzystw na ogólne cele podniesienia hodowli bydła w wysokości dotychczasowej 75.000 K. C. k. Rząd bowiem nie dał dotychczas odpowiedzi na zapytanie nasze, wystosowane doń w wykonaniu uchwały Wys. Sejmu w sprawie podwyższenia subwencji państwowych na cel powyższy.

Akcya tępienia gruźlicy u bydła.

Cały szereg uchwał Wys. Sejmu z ostatniej sesji odnosi się do sprawy tępienia gruźlicy u bydła. W szczególności wezwał Wys. Sejm c. k. Rząd do 1) podwyższenia subwencji państwowej na ten cel w ogóle, do 2) wypłacenia zaległych zasiłków na utrzymanie weterynarzy przy Komitetach obu Towarzystw za lata 1902 i 1903, do 3) podwyższenia na przyszłość zasiłków na utrzymanie ich w równej mierze, jak to kraj uczyni, wreszcie wezwał Wysoki Sejm Wydział krajowy do 4) przeprowadzenia rokowań z c. k. Rządem w sprawie podwyższenia zasiłku państwowego na utrzymanie, koszta podróży i diety weterynarza przy Komitecie c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego, upoważniając Wydział krajowy do podwyższenia wydatku krajowego na ten cel pod warunkiem, że c. k. Rząd zasiłki zaległe wypłaci a na przyszłość zasiłek na cele powyższe podwyższy.

Uchwały powyższe Wys. Sejmu wywołane zostały stanowiskiem c. k. Rządu, który zalegał z subwencjami państwowymi na utrzymanie weterynarzy przy Komitetach Towarzystw za lata 1902 i 1903, zalegał dalej z subwencją na częściowe pokrycie kosztów podróży i dyet krajowego nauczyciela weterynaryi, delegowanego do szczepienia za lata 1901, 1902 i 1903, a wreszcie w ostatnim przed Sejmem reskrypcie c. k. Ministerstwa rolnictwa tej sprawie poświęconym odmówił większych subwencyj na szczepienie tuberkuliną a to ze względu na równoczesne na koszt państwa na wielką skalę podjęte doświadczenia z nową metodą ochronnego szczepienia Behringa.

Od czasu powzięcia tych uchwał przez Wys. Sejm należy zanotować w tej sprawie następujące momenta:

Zaległości swe, o których mówią uchwały Wys. Sejmu, spłacił c. k. Rząd w zupełności. W szczególności wyasygnował zasiłki na utrzymanie weterynarzy przy Komitetach obu Towarzystw za r. 1903 i zasiłek na utrzymanie weterynarza przy Komitecie Towarzystwa gospodarskiego za r. 1902. Analogiczny zasiłek za r. 1902 dla Towarzystwa krakowskiego wyasygnował Rząd jeszcze w r. 1902. Dla związku rzeczy dodajemy, że i na r. 1904 wypłacił już c. k. Rząd zasiłki powyższe obu Towarzystwom. Wreszcie tytułem częściowego pokrycia kosztów podróży i dyet krajowego nauczyciela weterynaryi wyasygnował c. k. Rząd na poczet lat 1901, 1902 i 1903 kwotę 2.700 K, pokrywając nią również w zupełności zaległości swoje z powyższych lat. Koszta komisyjne bowiem krajowego nauczyciela weterynaryi wyniosły w tych trzech latach 5.108 K 21 gr., a mianowicie: w r. 1901 — 1.676·97 K, w r. 1902 — 1.988·37 K, w r. 1903 — 1.442·87 K, c. k. Rząd pokrył więc nieco więcej ponad połowę tych kosztów.

O ile więc c. k. Rząd uiszczył się z powyższych swych zobowiązań, czyniąc zadanie woli Wys. Sejmu w dotyczących uchwałach objawionej, o tyle równie pomysłnymi wynikami nie mogą, jak dotąd, wykazać się poparte powagą uchwał Wys. Sejmu starania Wydziału krajowego, podjęte w celu skłonienia c. k. Rządu do podwyższenia subwencji państwowej na rozpoznawcze szczepienie bydła tuberkuliną w ogóle, a na podniesienie zasiłków na utrzymanie a nadto o przyznanie zasiłków na koszta podróży i diety weterynarzy przy Komitetach obu Towarzystw w szczególności.

C. k. Ministerstwo rolnictwa nie odstąpiło dotąd od zasadniczego stanowiska, któremu dało wyraz w reskrypcie z 23. lipca 1903 l. 9.515, odmawiając podwyższenia subwencji państwowej na rozszerzenie akcji szczepienia rozpoznawczego bydła tuberkuliną ze względu na możliwość zmiary metody walki z gruźlicą a mianowicie możliwość wprowadzenia ochronnego szczepienia metodą Behringa i ze względu na znaczne nakłady łożone ze strony skarbu państwa na doświadczenia z tą ostatnią metodą. Stanowisko zaś powyższe c. k. Rządu tem mniej wydawało się uzasadnionem, że w tym samym reskrypcie zatwierdzał równocześnie c. k. Rząd program akcji na metodzie Banga opartej a powiększenie właśnie subwencji państwowej przewidujący i na tej suppozycji oparty.

Wydział krajowy nie mógł podzielać powyższego zapatrywania c. k. Rządu, jakkolwiek nie zapoznawał nigdy doniosłego znaczenia, jakie dla przyszłości hodowli naszej mogłoby mieć powszechne a skuteczne antigruźlicze ochronne szczepienie bydła i jakkolwiek zdawał sobie sprawę z niestłuchania ważnej różnicy między do-

tychczas stosowaną u nas metodą Banga a nową metodą Behringa, ku której zwracały się nadzieje i oczekiwania wszystkich w świecie hodowców. Nad tym bowiem systemem, który polega na zaszczerpieniu tuberkuliny dojrzałym już sztukom po to tylko, by na tej podstawie móżdżek wykryć sztuki chore i oddzielić je od zdrowych, niewątpliwą w walce z gruźlicą wyższość będzie miał ten system, który z góry już uczyni odpornym młody organizm bydłęcia i zabezpieczy go przeciw zarażeniu się gruźlicą zapomocą „jenneryzacji“, t. j. zaszczerpienia prątków gruźlicy, odpowiednio spreparowanych.

Ta rzucająca się w oczy różnica dwóch metod jest tem wybitniejsza jeszcze, że tuberkulina nawet w kombinacji z równoczesnem badaniem klinicznym nie jest absolutnie pewnym środkiem dyagnostycznym, że daje pewien, acz drobny, bo wedle największych przeciwników metody Banga dziesięciu nie przenoszący procent rozpoznań fałszywych, że wreszcie cała skuteczność tej metody leży niejako poza samym aktem szczepienia, zależy ściśle i wyłącznie od stopnia kultury gospodarcey, od samowiedzy i zrozumienia rzeczy poszczególnych hodowców, od ich środków finansowych, od fizycznych wprost warunków, od możności zastosowania dalszych tej metody wskazań i konsekwencyj. Przeciwnie walka z gruźlicą metodą drugą ogranicza się i wyczerpuje na jednej tylko czynności, na samym akcie ochronnego zaszczerpienia. Warunki postronne, czy też późniejsze czynności nie mają już rozstrzygającego wpływu na sam proces przeciw gruźlicy, w organizmie zaszczerpionym się odbywający.

Wydział krajowy zwrócił się był jeszcze na wiosnę 1903 r. za inicjatywą krajowej Komisji dla spraw rolniczych do c. k. Akademii weterynaryi we Lwowie z prośbą o wydanie opinii o metodzie Behringa i z zapytaniem, jakie próby należałoby przeprowadzić dla zbadania tej skuteczności. C. k. Akademia weterynaryi wydała fachowe orzeczenie, w którem stwierdziła przedewszystkiem, że jakkolwiek metoda ta jak najlepsze rokuje na przyszłość nadzieje, to jednak nie można jeszcze ocenić wartości tej metody wobec tego, że prof. Behring studyów swych nie ukończył a ukończyć nie mógł, bo potrzeba na to upływu kilku lat, ażeby się przekonać, czy sztuki zaszczerpienie okażą się istotnie przeciw gruźlicy zabezpieczonemi.

Przed upływem więc kilku lat o stosowaniu powszechnem metody Behringa mowy być nie może, po upływie zaś tego czasu koniecznej próby okaże się znów dopiero, czy i o ile, w jakich warunkach i rozmiarach będzie mogła być wprowadzoną. Od badań i doświadczeń nie uchyla się i nasz kraj. C. k. Akademia weterynaryi prowadzi doświadczenia kosztem zasiłku państwowego 2.000 K, w odpowiedniej zaś chwili zastrzegła sobie, że zwróci się po subwencyę i do kraju. Komitet Towarzystwa krakowskiego rolniczego udzielił zakładowi bakteriologicznemu profesora dra Juliana Nowaka w Krakowie subwencyi 600 K na ten sam cel. Kosztem tych funduszów dokonał prof. Nowak próbnych zaszczerpień ochronnych w kilku oborach na szerszą skalę a także robił doświadczenia celem wypróbowania ogłoseń Behringa o sterylizacji mleka zapomocą formaliny.

Wydział krajowy w razie, jeśli próby z metodą Behringa dadzą rezultat stanowczo pomyślny, przejdzie do stosowania jej na szerszą skalę, na razie jednak wobec danego położenia nie pozostawało Wydziałowi krajowemu nic innego, jak prowadzić w dalszym ciągu akcyę przeciwgruźliczą w oborach zarodowych za pomocą rozpoznawczego szczepienia tuberkuliną. Wydział krajowy nie mógł bowiem przyjąć na siebie odpowiedzialności za nieuniknione w razie zaprzestania wszelkiej akcyi pogorszenie stanu zdrowia krajowych obór zarodowych, które musiałoby spowodzić w konsekwencyi pogorszenie zdrowia bydła w całym kraju a więc obniżenie wartości ważnego i wielkiego działu gospodarstwa i majątku krajowego. Wydział krajowy nie mógł dla systemu, stanowiącego na razie wartość niewiadomą, porzucać systemu acz niedoskonałego, to jednak nader użytecznego.

Możnaby jeszcze podobne stanowisko zrozumieć w krajach o bardzo wysokim procencie sztuk gruźliczych jak Niemcy, gdzie przy 80% sztuk gruźliczych stosowanie metody Banga wypada za drogo i jest prawie niewykonalnem. Galicya wszakże nie tylko a priori wykazuje warunki korzystne dla skutecznego stosowania tej metody, jako kraj o 15·87% sztuk chorych a o 10·37% sztuk podejrzanych o gruźlicę, ale nadto pięcioletnie już doświadczenie wykazało nadzwyczajną tę metody w naszych warunkach skuteczność. Wiele obór zostało zupełnie z gruźlicy oczysz-

czonych, prawie wszystkie wykazują znaczną redukcję procentu sztuk gruźliczych. Wyjątki zaś w tym względzie stwierdzają tylko regułę, zdarzyły się bowiem wszędzie tam, gdzie na samem szczepieniu porzeczano.

Wobec tego, że c. k. Rząd nie dawał odpowiedzi przychylniej na wystosowane doń w tym duchu odezwy Wydziału krajowego i na zakomunikowaną mu uchwałę Wys. Sejmu a nawet w ostatnim na razie tej sprawie poświęconem piśmie c. k. Ministerstwa rolnictwa z 10. listopada 1903 l. 15.994 i 28.693 zawiadomił nas, że z powodów powyżej już wymienionych może przyrzec subwencję na pensye weterynarzy przy Komitetach jeszcze tylko na r. 1904, polecił Wydział krajowy krajowemu nauczycielowi weterynaryi, p. Sochaniewiczowi, wypracować memoriał, przedstawiający wyniki stosowania metody Banga w Galicyi w latach 1899--1903 i przesyłając ten memoriał zwrócił Wydział krajowy raz jeszcze uwagę c. k. Rządu na wszystkie względy, przemawiające za wytrwaniem na tej drodze i za podwyższeniem, w myśl uchwał Wys. Sejmu, subwencji państwowych na ten cel, od czego zależy przyznane już w zasadzie przez Wys. Sejm równomierne podwyższenie subwencji kraju.

W szczególności zwróciliśmy uwagę c. k. Rządu na prostą konsekwencję zatwierdzenia przez c. k. Rząd programu całej akcji, mianowicie na konieczność stworzenia po myśli §. 2. tego programu wspólnego funduszu z subwencji kraju i państwa na pokrycie kosztów komisyjnych wszystkich tuberkuliną szczepiących weterynarzy. Kraj prelimitował dotąd na ten cel 2.000 K rocznie, c. k. Rząd zaś raz na kilka lat asygnował ryczałt na pokrycie około połowy kosztów komisyjnych krajowego nauczyciela weterynaryi. Ponieważ zaś koszty komisyjne krajowego nauczyciela weterynaryi wyczerpywały zazwyczaj w znacznej części prelimitowaną przez kraj kwotę, więc wobec braku stałego, corocznego, równego krajowemu zasiłku państwowego, nie pozostawało już nic prawie dla pokrycia kosztów komisyjnych weterynarzy przy Komitetach. Towarzystwa więc rolnicze otrzymywały subwencye kraju i państwa na pensye swych weterynarzy, ale koszty ich komisyjne musiały pokrywać z funduszy własnych, z uszczerbkiem innych działów. Wytworzył się tem samem stan rzeczy, sprzeczny z postanowieniem §. 2. programu akcji, przez kraj i państwo zatwierdzonego.

C. k. Rząd, przyznając więc podobną i w równej, jak kraj, wysokości a więc stałą subwencję rocznych 2.000 K na koszty komisyjne wszystkich tuberkuliną szczepiących weterynarzy, subwencję, płatną z początkiem roku do kasy krajowej, uiszczyły się tylko z zobowiązania, przyjętego przez zatwierdzenie programu akcji. Kwota ta stanowić musi minimum żądań kraju, pozwoliłaby też tylko na prowadzenie akcji w rozmiarach dotychczasowych. Rozmiary te jednak są zbyt szczupłe. Skuteczność akcji na rozpoznawczem szczepieniu opartej zależy w stopniu bardzo wybitnym od regularnego, w stałych odstępach czasu powtarzanego szczepienia. Akcja dotychczasowa byłaby wydała niewątpliwie jeszcze lepsze rezultaty, gdyby można było szczepienia przeprowadzać w krótszych odstępach czasu. Wymaga to jednak właśnie powiększenia wydatków na pensye i koszty komisyjne weterynarzy.

Sprawozdanie szczegółowe o tej akcji w r. 1903 zawarte jest w zacytowanej powyżej pracy p. Sochaniewicza p. t. „Akcyja tężenia gruźlicy u bydła w Galicyi 1899—1903“, wydanej osobno z przeznaczeniem dla szerszych kół hodowców w kraju. Przedkładamy ją osobno jako uzupełnienie niniejszego sprawozdania.

Wysnute zaś z powyższych wywodów wnioski umieszczamy na końcu sprawozdania.

II. Wykonanie ustawy hodowlanej.

Wykonanie ustawy hodowlanej postąpiło w r. 1903 naprzód.

Przedewszystkiem pod względem terytoryalnym objęto ono większą w porównaniu z r. 1902 liczbę powiatów i okręgów. Postęp w tym kierunku wykazuje następujące zestawienie:

Nieczynne powiaty:	w całości	w części	razem	okręgi
w r. 1902	7	5	12	21
w r. 1903	6	3	9	16
mniej o	1	2	3	5

Pozostały mianowicie zupełnie nieczynnymi, nawet licencyonowania nie przeprowadziły powiaty: Cieszanów (o 2 okręgach), Czortków (1), Kolbuszowa (1), Nisko (2), Przemyśl (6) i Żywiec (1), razem 6 powiatów o 13 okręgach. Natomiast ubył z szeregu powiatów zupełnie nieczynnych powiat Borszczów, w którego okręgu mielnickim odbyło się w roku 1903 po raz pierwszy w ogóle licencyonowanie. Ze względu jednak na zawsze jeszcze nieczynny drugi okręg borszczowski, należał powiat ten do kategorii powiatów w części okręgów nieczynnych. Są to powiaty: Borszczów, Krosno (ze względu na nieczynny okręg duklański) i Rudki (nieczynny okręg rudecki). Powiat krośnieński należał do tej kategorii i w r. 1902, natomiast w powiecie rudeckim odbyło się w r. 1902 licencyonowanie we wszystkich okręgach. O ile więc w tym jednym powiecie wykonanie ustawy cofnęło się, o ile w powiecie krośnieńskim i sześciu wymienionych na wstępie powiatach niepomyślny stan rzeczy w ciągu r. 1903 nie zmienił się, o tyle poprawił się w pow. borszczowskim, a prócz tego w nieczynnych po części w r. 1902 powiatach: brzeżańskim, (nieczynny okręg Kozowa), horodeńskim (Obertyn), jarosławskim (Jarosław-Pruchnik i Sieniawa), tudzież podhajeckim (Wiśniowczyk). W tych wszystkich bowiem okręgach podjęto napowrót licencyonowanie w ciągu 1903 r.

Zwiększa się więc stale, acz niewątpliwie zbyt powoli liczba powiatów i okręgów, w których ustawa hodowlana a przynajmniej ta grupa jej przepisów, która normuje licencyonowanie, bywa przecież na ogół wykonywaną.

Zawieszoną była w r. 1903 ustawa w części okręgu skolskiego, o czym pisaliśmy w zeszłorocznym sprawozdaniu, tudzież w okręgu krakowskim. Mianowicie na czas od 1. lipca 1903 do 1. lipca 1904 zawiesił tam Wydział krajowy moc obowiązującą §§. 2 i 3 co do używania wyłącznie licencyonowanych buhajów, tudzież §§. 8. i 9. ustawy hodowlanej co do obowiązku utrzymywania buhajów gminnych a to ze względu na brak paszy wskutek wylewów i krytyczne ogólne położenie ludności.

Postępowi terytoryalnemu dotrzymuje kroku zwiększająca się ustawicznie ogólna liczba licencyonowanych buhajów. Nie wszystkie niestety komisye przedłożyły rejestry licencyonowanych buhajów. Mimo licznych urgensów nie otrzymaliśmy takich wykazów z okręgów: grzymałowskiego, rudeckiego, skałackiego i wiśniowczyckiego. W tych czterech okręgach wszakże, jak wiemy o tem z pewnością, licencyonowanie się odbyło. Z ogólnej więc liczby 161 okręgów w r. 1903. licencyonowanie nie odbyło się wcale w 16 okręgach, odbyło się, ale nie mamy wiadomości o jego wyniku w 4 okręgach — razem w 20 okręgach. Pozostaje 141 okręgów o znanych wynikach. Licencyonowano w nich razem **6.558** buhajów. W rzeczywistości jest ta cyfra jeszcze wyższa, należy bowiem dodać do niej sumę buhajów licencyonowanych w czterech powyższych okręgach.

Ogólna liczba licencyonowanych buhajów wzrosła też w r. 1903 w stosunkowo wyższym stopniu w porównaniu ze wzrostem tej liczby w dwóch poprzednich latach. Liczba licencyonowanych buhajów wzrastała

w roku 1896	o	47%
" "	1897	" 9 5 ⁰ / ₁₀
" "	1898	" 10·5 ⁰ / ₁₀
" "	1899	" 12·2 ⁰ / ₁₀
" "	1900	" 12·3 ⁰ / ₁₀
" "	1901	" 2·2 ⁰ / ₁₀
" "	1902	" 2·3 ⁰ / ₁₀
" "	1903	" 8·4 ⁰ / ₁₀

Liczba licencyonowanych buhajów wynosiła, jak to w zeszłorocznym sprawozdaniu podaliśmy:

w roku 1895	—	2581 buhajów
" "	1899	— 5150 "
" "	1900	— 5785 "
" "	1901	— 5913 "
" "	1902	— 6049 "

Reskryptem z 12. lutego 1903 l. 12. 821. polecił Wydział krajowy Wydziałom powiatowym, ażeby przy sposobności przedkładania do asygnaty kosztów komisyjnych przewodniczących komisji załączały rejestr licencyjonowanych buhajów i sprawozdanie zawierające odpowiedź na następujące pytania:

1. Ile jest w powiecie krów i jałówek zdolnych do rozplodu?
2. Ile buhajów przyprowadzono do licencyjonowania?
3. Ile gmin nie ma wcale licencyjonowanych buhajów?

Odpowiedzi na powyższe pytania pozwalają przedstawić po raz pierwszy pełniejszy, na cyfrach oparty obraz licencyjonowania. Niestety jednak nie wszystkie odpowiedzi wypadły dokładnie i wyczerpująco. W szczególności wykazy bydła przez Zwierzchności gminne zestawione pozostawiają bardzo wiele do życzenia. Wydziały powiatowe nie rozwijają w tym względzie należytej energii, liczne komisye skarżą się na to, że Zwierzchności gminne dość dowolnie zestawiają wykazy bydła, stanowiące przecie w myśl przepisów wykonawczych do ustawy hodowlanej punkt wyjścia i podstawę całej dalszej akcji dla wszystkich do wykonania ustawy powołanych czynników. Alegat 5. niniejszego sprawozdania zawiera szczegółowe zestawienie wy-

Aleg. 5.

ników licencyjonowania w r. 1903. Przechodząc do omówienia najważniejszej strony licencyjonowania, mianowicie stosunku buhajów licencyjonowanych do liczby krów i zdolnych do rozplodu jałówek, musimy przedewszystkiem z 141 okręgów, które licencyjonowanie przeprowadziły a zarazem i wyniki jego podały do naszej wiadomości, pominąć 13 okręgów, które nam nie nadesłały ani wykazów bydła ani nie podały choćby ogólnej tylko liczby krów i jałówek. Są to okręgi krośnieński i dwa okręgi powiatu rzeszowskiego na Zachodzie kraju, ze wschodnich zaś okręgi mielnicki, dwa okręgi powiatu horodeńskiego, trzy okręgi powiatu jarosławskiego, trzy powiatu lwowskiego i okręg tłumacki.

W reszcie okręgów, mianowicie w 128 okręgach, stanowiących blisko 82% ogółu okręgów w kraju było wedle wykazów bydła z 31 grudnia 1902 — 1,348.580 krów i zdolnych do rozplodu jałówek, licząc więc 100 krów i jałówek na jednego buhaja, co stanowi maximum wedle przepisów wykonawczych do §. 8. ustawy hodowlanej, powinno się być znajdować w tych okręgach 13.486 buhajów, za zdolnych do rozplodu uznanych tj. licencyjonowanych. Komisye uznały jednak tylko 6.046 buhajów w powyższych okręgach za zdolnych do rozplodu, a więc 44·9%, niespełna połowę potrzebnej liczby. Procent licencyjonowanych buhajów w okręgu krakowskiego Towarzystwa rolniczego jest nieco korzystniejszym w porównaniu z procentem przeciętnym całego kraju. W zachodniej mianowicie części kraju w 43 okręgach liczba licencyjonowanych buhajów stanowi 45·7% liczby buhajów potrzebnych. Natomiast w okręgu galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, w 85 mianowicie okręgach wschodnich procent buhajów licencyjonowanych w sumie potrzebnych wynosi 44·3.

Użytkowanie okręgów wedle procentu buhajów licencyjonowanych w sumie potrzebnych zawiera Alegat 6.

Aleg. 6.

Wystarczającą liczbę buhajów licencyjonowanych wykazuje tylko jeden okręg: Łopatynski pow. brodzkiego, w którym procent licencyjonowanych buhajów wynosi 107·6. Wszystkie inne okręgi bez wyjątku wykazują cyfry poniżej koniecznego minimum liczby buhajów licencyjonowanych. Z pomiędzy nich

8	okręgów	ma	od	90·2	do	75%	buhajów	licencyjonowanych
49	"	"	"	74·7	"	50%	"	"
50	"	"	"	49·5	"	25%	"	"
20	"	"	"	22·9	"	5·2%	"	"

Dwie trzecie więc okręgów w kraju ma na 100 potrzebnych, 25—75 licencyjonowanych buhajów. W dwudziestu okręgach panują jeszcze gorsze stosunki, w ośmiu zaś zaledwie okręgach stosunek liczby buhajów licencyjonowanych do liczby potrzebnych jest lepszy, aż zawsze jeszcze nie zadowalniający.

Najkorzystniejszy stan rzeczy przedstawiają okręgi:

Łopatyn	}	107·6%	licencyjonowanych	buhajów
Podgórze		}	90·2%	"
Wieliczka			"	"

Medenice	89·5%	licencyonowanych	buhajów
Sanok	84·8%	"	"
Gwoździec	81·1%	"	"
Kołomyja	76·6%	"	"
Śniatyn	75·5%	"	"
Zabłotów			

Najmniej pomyślny stan rzeczy okazują okręgi:

Komarno	5·2%	licencyonowanych	buhajów
Niemirów	7·4%	"	"
Budzanów	9·8%	"	"
Trembowla			
Stary Sambor	10·3%	"	"
Dąbrowa	10·6%	"	"
Leżajsk	13·9%	"	"
Kosów	14·6%	"	"
Kuty Żabie			
Skole	16·0%	"	"
Sołotwina	16·6%	"	"
Dobromil	17·1%	"	"
Bircza	17·2%	"	"
Busk	17·3%	"	"
Turka	19·8%	"	"
Tarnobrzeg	20·0%	"	"
Bukowsko	20·6%	"	"
Kozowa	21·9%	"	"
St. Sącz-Muszyna	22·5%	"	"
Przeworsk-Łańcut	22·9%	"	"

Nie można powiedzieć, ażeby powiaty górskie miały w tym względzie przewagę nad nizinnymi lub na odwrót, gdyż jedne i drugie znajdują się wśród powiatów, najlepsze i najgorsze stosunki wykazujących. To samo należy też powiedzieć o powiatach wschodnich na zachodnich. Te ostatnie mają wprawdzie pewną przewagę nad wschodnimi, wyrażającą się w korzystniejszej nieco przeciętnej cyfrze procentowej. Składa się na to jednak nie to, jakoby powiaty zachodnie należały przeważnie do powiatów najkorzystniejszy wykazujących procent, gdyż tak nie jest, ale przedewszystkiem fakt, że wśród 20 powiatów najmniej korzystne przedstawiających stosunki, znajdujemy tylko dwa okręgi zachodnie (Dąbrowę i Stary Sącz) podczas, gdy i wśród pierwszych dziewięciu okręgów, na czele wszystkich kroczących widzimy również tylko dwa okręgi zachodnie (Wieliczkę i Podgórze). Natomiast stosunkową przewagę mają okręgi zachodnie w grupie okręgów, mających 50—75% licencyonowanych buhajów, na 49 bowiem okręgów takich przypada 20 okręgów zachodnich, znacznie więcej więc niż trzecia część na nich przypadająca, a przewaga ta utrzymuje się acz w mniejszym już stopniu w grupie okręgów, wykazujących 25—50% buhajów licencyonowanych, na 50 bowiem tych okręgów, przypada 18 okręgów zachodnich. Różnicę więc pod tym względem zachodzącą między zachodnią a wschodnią częścią kraju można określić w ten sposób, że okręgi zachodnie bardziej równomierne wykazują stosunki, natomiast okręgi wschodnie różnią się pod tym względem pomiędzy sobą bardzo wybitnie.

Rozmieszczenia buhajów licencyonowanych w poszczególnych gminach w okręgach nie można wogóle nazwać niekorzystnym, przeciwnie stwierdzić należy, że stosunkowo znacznie mniejszy jest procent gmin, nie mających wcale licencyonowanych buhajów, aniżeli możnaby wnosić po procencie licencyonowanych buhajów w sumie buhajów potrzebnych. W tym względzie mogliśmy dojść do pewnych danych we wszystkich okręgach, z których przysłano nam choćby tylko sam rejestr licencyonowanych buhajów. Otóż w 139 okręgach (t. j. we wszystkich okręgach o znanych wynikach licencyonowania z wyjątkiem dwóch: podhajeckiego i tłumackiego) na 5.447 wszystkich gmin nie ma wcale licencyonowanych buhajów 2.456 gmin,

a więc 45·1%. Na 100 potrzebnych więc buhajów w całym kraju brak 55, na 100 gmin w kraju nie ma buhajów 45 gmin.

Pod tym względem odwrotnie pomiędzy obiema częściami kraju panują stosunki. Okręg Towarzystwa rolniczego przedstawia pod względem rozmieszczenia buhajów w gminach stosunki niekorzystniejsze w porównaniu z okręgiem Towarzystwa gospodarskiego. W 46 okręgach bowiem zachodnich na 100 gmin 47 nie ma wcale licencyonowanych buhajów podczas, gdy na 100 buhajów potrzebnych brak w nich 54·3. Natomiast w 93 okręgach wschodnich na 100 buhajów brakuje 55·7, a więc więcej, za to na 100 gmin nie ma wcale licencyonowanych buhajów 45 gmin, a więc mniej o 2 gminy niż na Zachodzie kraju. Do pewnego stopnia tłumaczy się to tem, że zachodnia część kraju ma więcej małych gmin.

Okręgi uszykowane wedle procentu gmin, nie mających wcale licencyonowanych buhajów, podaje Alegat 7.

Jedynym okręgiem, w którym wszystkie gminy mają licencyonowane buhaje (acz w liczbie niedostatecznej) jest okręg medenicki powiatu drohobyckiego. Dalsze okręgi dzielą się na następujące grupy:

mniej niż	część gmin	nie ma buhajów w okręg.	zachodn.	wschodn.	razem
" "	$\frac{1}{4}$	" "	" "	" "	6 16 22
" "	$\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$	" "	" "	" "	23 42 65
" "	$\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$	" "	" "	" "	14 28 42
więcej niż	$\frac{3}{4}$	" "	" "	" "	3 6 9

Może w wyższym jeszcze stopniu niż zbyt szczupła w stosunku do zapotrzebowania liczba licencyonowanych buhajów świadczy o niskim poziomie dotychczasowego wykonania ustawy liczba przyprowadzonych przed komisje licencyonujące buhajów. W 118 okręgach które odpowiednich dat dostarczyły, dostawiono przed komisje w ogóle 7.505 buhajów podczas, gdy cyfra potrzebnych buhajów w tych okręgach wynosiła 12.390.

Przyprowadzono więc zaledwie 60·6% potrzebnej liczby buhajów. Pod tym względem korzystniejsze stosunki wykazuje okręg Towarzystwa krakowskiego. W 43 okręgach zachodnich dostawiono przed komisje 3.135 buhajów = 65·1%. Procent buhajów przyprowadzonych do licencyonowania w okręgu Towarzystwa gospodarskiego wynosił 57·7% = 4.370 buhajów w 75 okręgach wschodnich. W szczególności przyprowadzono:

w okręgach		potrzebnej liczby buhajów		
wschodnich	zachodnich	ponad		
10	4	100%	"	"
8	5	90—100%	"	"
6	5	75—90%	"	"
18	15	50—75%	"	"
25	13	25—50%	"	"
8	1	poniżej 25%	"	"

Wreszcie procent odrzuconych przez komisje buhajów w poszczególnych okręgach przedstawia się następująco:

50—70% buhajów odrzuciły komisje	okręgów wschodnich	9	zachodnich	—
25—50%	"	23	"	24
6·7—25%	"	32	"	16
żadnego buhaja nie odrzuciły	"	11	"	4

Wogóle odrzucono na 7.505 dostawionych buhajów 2.190 buhajów = 28·2%. W okręgu Towarzystwa krakowskiego podnosi się procent odrzuconych buhajów do 29·7, w okręgu Towarzystwa galicyjskiego spada do 27·2.

Wysnuwać na tej podstawie wnioski o wymaganiach stawianych przez komisje możnaby tylko wówczas, gdyby procent buhajów odrzuconych można skombinować z pewną jednolitą miarą przykładaną przez komisje do przyprowadzonego materiału. Jakkolwiek wszakże jedna instrukcja wszystkie obowiązuje komisje, to

jednak wymogi stawiane przez komisye są w praktyce bardzo różne. W tym wzglę-
dzie wyrobiły sobie jedne komisye sławę bardzo surowo i ostro licencyjonujących,
inne znów komisye ze względów oportunistycznych, ażeby ludność do stosowania się
do ustawy przyzwyczajając, mniej wysokie stawiają wymagania. Na jedno wszakże
godzą się sprawozdania z wszystkich prawie okręgów: oto skala tych wymogów
wprawdzie powoli ale ustawicznie się podnosi. To też stwierdzić należy z całą sta-
nowczością, że w r. 1903 możemy zaznaczyć postęp na polu wykonywania ustawy
hodowlanej nie tylko dla tego, że zmniejszyła się liczba okręgów nieczynnych a
powiększyła się, bezwzględnie biorąc, liczba licencyjonowanych buhajów i to po-
większyła się w stopniu stosunkowo znacznie wyższym niż w dwóch ostatnich la-
tach, ale możemy mówić o postępie w szczególności także i dlatego, że wedle je-
dnoznacznych sprawozdań bardzo przeważnej większości komisji podniosła się sta-
nowczo i jakość licencyjonowanych rozplodników. Do nielicznych zaś wyjątków
należą okręgi, w których nie ma w tym kierunku postępu lub w których przedsta-
wiono komisjom materyał gorszy nawet w porównaniu z r. 1902.

Liczba buhajów licencyjonowanych nie tylko podniosła się jakościowo i wzros-
ła, bezwzględnie biorąc, ale i względnie tj. w stosunku do liczby krów i zdolnych
do rozplodu jałówek. Wynika to z zestawienia procentu buhajów licencyjonowanych
w sumie potrzebnych w latach 1898, 1901 i 1903. Materyał, na podstawie którego
doszliśmy do wyników tego zestawienia, zbyt różnej jest wartości, zbyt nierów-
nomierny i za dużo przedstawia luk, ażeby można z całą dokładnością stwierdzić
na tej podstawie rozwój w każdym okręgu z osobna. Materyał ten rzuca wszakże
pewnie to bardzo charakterystyczne światło na rozwój sprawy w całym kraju i dla-
tego podajemy poniżej najogólniej ujęte jego wyniki.

Ilość buhajów licencyjonowanych wynosiła w stosunku do obliczonej liczby
buhajów potrzebnych:

w okręgu	Tow. galicyj.	Tow. krak.	w całym kraju	
w r. 1898	33·3%	43·7%	37·4%	
" " 1901	35·6%	42·1%	37·8%	
" " 1903	44·3%	45·7%	44·9%	
wzrosła więc lub zmniejszyła się: w r. 1901				
		+ 2·3	— 1·6	+ 0·4
w r. 1903 w porównaniu z r. 1901				
		+ 8·7	+ 3·6	+ 7·1
w r. 1903 w porównaniu z r. 1898				
		+ 11·0	+ 2·0	+ 7·5

W przeciągu lat 1898—1901 liczba buhajów licencyjonowanych wzrosła w sto-
sunku do reszty bydła w całym kraju bardzo nieznacznie, bo tylko o 0·4%. Wzrost
ten był jednak rezultatem bardzo zajmującego procesu, mianowicie rezultatem
równoczesnego postępu w okręgu Towarzystwa gospodarskiego i zastoju a nawet
pewnego cofnięcia się w okręgu Towarzystwa krakowskiego. Na procent zaś 44·9
buhajów licencyjonowanych w r. 1903 złożył się postęp w okręgach obu Towarzystw,
ale wcale nie równomierny. W części zachodniej na każdych 100 buhajów potrze-
bnych przypada w r. 1903 w porównaniu z r. 1898 o 2 buhaje licencyjonowane
więcej, w części wschodniej zaś o 11 buhajów więcej, a więc przyrost przeszło 5
razy większy. Mimo to, w ogóle biorąc, część wschodnia zawsze jeszcze nieco gor-
szy wykazuje stosunek buhajów licencyjonowanych do liczby potrzebnych. Stosunek
ten jednak, zrazu znacznie gorszy, z każdym rokiem w wybitnym stopniu się popra-
wia podczas, gdy stosunek ten w części zachodniej kraju, z początku o wiele ko-
rzystniejszy, odtąd bardzo tylko nieznacznie postąpił naprzód.

Na tem kończymy przedstawienie wyników licencyjonowania w r. 1903. Postęp
jest niezaprzeczony. Niestety stwierdzić należy, że na czynnościach, mających związek
z licencyjonowaniem, ogranicza się przeważnie wykonanie ustawy hodowlanej. Wobec
tego zaś, że licencyjonowanie jest tylko jedną z czynności jednego z organów po-
wołanych do wykonania tej ustawy, że po za sferą licencyjonowania jest cały sze-
reg czynności z zakresu ustawy hodowlanej do spełnienia tak przez komisye licen-
cyonujące jak i przez inne czynniki, które winny współdziałać, a czynności te w bar-
dzo przeważnej części wcale nie bywają wykonywane, wobec tego, że urzeczywistnienie

tych zaniedbanych przepisów ustawy stanowi wprost warunek skuteczności akcji samego licencyonowania, musi się zarazem dodać, że postęp osiągnięty w wynikach licencyonowania nie jest ani zupełnym ani też trwałym. Znaczenie jego i wartość będzie mogła być zawsze zakwestyonowaną i zachwianą, jeśli nie oprze się go o ścisłe wykonanie wszystkich innych przepisów ustawy, w szczególności jeśli nie ubezpieczy się go przez surowe karanie za pokątne stanowienie buhajami nelicencyowanymi i przez zmuszanie gmin do zapewnienia dostatecznej liczby buhajów licencyonowanych.

Na tych dwóch polach postępu nie ma Dotychczasowa, powszechna bezkarność stanowienia krów nelicencyowanymi buhajami i wypasania buhajów wraz z bydłem nie ustała. Ten brak podstawowego warunku skuteczności całej akcji licencyonowania zraża nawet najgorliwszych. W niektórych okolicach, n. p. w rudeckiem przestano w ogóle piętnować buhaje licencyonowane. Komisye licencyonujące też w bardzo wyjątkowych tylko wypadkach wykonały w ogóle swe prawo a zarazem obowiązek swój w §. 8 ustawy ustanowiony, mianowicie wyjątkowo tylko zajęły się wydaniem orzeczenia, ile w każdej poszczególnej gminie winno być licencyonowanych buhajów. Jeszcze rzadszymi są wypadki, w których komisye wystąpiły w wnioskami o przymusowe zakupno buhajów. Częściej, nawet bardzo często napotyka się w sprawozdaniach komisyjnych ogólnikowe uwagi na temat konieczności stosowania przymusu wobec gmin, takie ogólnikowe jednak spostrzeżenia nie mogły stać się punktem wyjścia odpowiedniej akcji. Z małymi wyjątkami wszystkie w ogóle komisye są tego zdania, że należy użyć przymusu wobec gmin, ze swej strony nie spełniają wszakże kardynalnego warunku w § 8 ustawy określonego. Wobec braku inicjatywy a raczej wobec braku ściśle sformułowanej inicjatywy ze strony komisji licencyonujących nie rozwijały też Wydziały powiatowe i c. k. Starostwa ustawą przepisanej akcji w sprawie zaopatrzania gmin w buhaje. Oczywiście nieczynność komisji licencyonujących nie może sama przez się usprawiedliwiać zupełnej nieczynności powyższych organów. Najwymowniejszą ilustracją zaniedbania innych obowiązków prócz samego tylko licencyonowania jest fakt, że na 161 komisji tylko siedem wydało orzeczenia co do potrzebnej w każdej gminie ilości buhajów licencyonowanych. Są to komisye okręgów: Skole, Stryj, Mościska, Sądowa wisznia Tarnów, Tarnobrzeg, Rozwadów i Podgórze. Na tej też podstawie wdrożyły odnośne Wydziały powiatowe odpowiednie kroki celem skłonienia gmin do zapewnienia dostatecznej liczby buhajów. Wydziały powiatowe w Stryju, w Wieliczce i Tarnobrzegu wstawily w budżety gmin odpowiednie kwoty jako raty na zakupno buhajów. Powiaty Żółkiew, Złoczów i Sokal prowadzą w dalszym ciągu akcję na tem polu, ten ostatni z pomocą pożyczki z funduszu hodowlanego, dwa pierwsze własnymi funduszami. Wreszcie ze sprawozdania Wydziału powiatowego w Samborze dowiadujemy się, że są w powiecie buhaje gminne, acz w bardzo szczupłej liczbie.

Akcya więc, mająca zapewnić gminom potrzebną ilość buhajów, znajdowała się zawsze jeszcze, mimo całej usilności, z jaką Wydział krajowy do niej nawoływał, dopiero w związku, nie objęta całego kraju, ograniczała się do kilku tylko powiatów. W ścisłym z tem związku pozostaje niepomyślny bilans funduszu hodowlanego, W ciągu 1901 r. fundusz ten, stworzony dla poparcia akcji zaopatrywania gmin w buhaje, był bezczynny wskutek tego, że tej akcji na większą skalę nie podejmowano. W ciągu 1903 r. nie zaciągnięto ani jednej pożyczki z tego funduszu. Zwroty dawniej przyznanych pożyczek regularnie wpływały. Z początkiem r. 1904. tylko 14.000 K z tego funduszu było pożyczonych, leżało zaś nieużytecznie 86.000 K. Z odsetek tego funduszu przeznaczyl Wydział krajowy podobnie jak w latach poprzednich Towarzystwu gospodarskiemu 2.500 K, Towarzystwu rolniczemu 1.268 K 84 g. na zakupno buhajów licencyonujących dla gmin a 500 K na premie celem podniesienia hodowli bydła w powiecie nowotarskim — razem więc wypłacono 4.268 K 84 g. (mniej o 1.731 K 16 g. niż w r. 1902) i na tem zapas odsetek wyczerpano.

Dość znaczną za to gorliwość rozwijają Wydziały powiatowe na polu nagradzania premiami właścicieli buhajów licencyonowanych. Są to jednakże środki połowiczne, bardzo pożądane z pewnością jako pomoc i ułatwienie wykonania przepisów ustawy hodowlanej, ale z samem ich wykonaniem nie stoją w żadnym bezpośrednim związku i wykonania przepisów ustawy o buhajach żadną miarą

zastąpić nie mogą. Należą do innego zupełnie systemu popierania hodowli bydła, do systemu panującego wszzechwładnie w epoce przed wkroczeniem na to pole przez ustawodawstwo i przed ujęciem go w pewne reguły i przepisy prawne.

Koszta komisij licencyonujących.

Koszta komisij licencyonujących wyniosły w r. 1903 — 19.343 K 16 g, przekroczyły więc prelimitowaną kwotę o 343 K 16 g. W porównaniu z r. 1902 wzrosły koszta bardzo nieznacznie, bo tylko o kwotę 16 K 21 g. Koszta te wzrosły dotychczas w bardzo wybitnym stopniu. I tak wyniosły:

w r. 1895	—	7.713·29	K
" 1896		12.466·59	"
" 1897	—	12.478·24	"
" 1898	—	14.908·81	"
" 1899	—	15.745·26	"
" 1900	—	17.545·43	"
" 1901	—	17.615·26	"
" 1902	—	19.326·95	"
" 1903	—	19.343·16	"

Wydatki w r. 1902. na komisye licencyonujące, podane tylko w ogólnej cyfrze w sprawozdaniu zeszłorocznem, rozpadały się na następujące działy:

1. Koszta podróży i diety przewodniczących komisij	8.841·64	K
2. " " " weterynarzy	8.443·99	"
3. druki	1.561·32	"
4. piętna	480·00	"

Koszta w r. 1903. rozdzielają się na powyższe kategorie wydatków w ten sposób:

1. Koszta podróży i diety przewodniczących komisij	9.323·98	K
2. " " " weterynarzy	8.485·94	"
3. druki	1.053·24	"
4. piętna	480·00	"

Odezwą z 3. grudnia 1903. l. 162.083 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo o dokonanej już przez c. k. Ministerstwo rolnictwa asygnacie 8.000 K jako subwencji państwowej na częściowe pokrycie kosztów komisij licencyonujących za r. 1902., przyczem oznajmiło, że wyasygnowanie subwencji państwowej na pokrycie kosztów licencyonowania buhajów za r. 1903. może nastąpić ze względów finansowych dopiero po upływie r. 1903., w ogóle zaś dopiero po przedłożeniu szczegółowego wykazu poszczególnych pozycij tych wydatków. Stosując się do powyższego życzenia wystosował Wydział krajowy pod dniem 24. marca 1904. LW. 20.360 odezwę do c. k. Namiestnictwa, w której wymienił szczegółowo wydatki na ten cel w ciągu 1903. r. z funduszu krajowego pokryte, podał następnie cyfrę licencyonowanych w tym roku buhajów a powołując się na coraz to lepsze rezultaty działalności tych komisij i na powagę uchwał Wys. Sejmu, zwrócił się z prośbą o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa przedewszystkiem asygnaty 9.500 K tytułem subwencji na częściowe pokrycie kosztów licencyonowania w r. 1903. a to mianowicie w wysokości połowy kwoty na ten cel w budżecie kraju prelimitowanej. C. k. Ministerstwo rolnictwa oświadczyło wprawdzie w ostatnim tej sprawie poświęconym reskrypcie z 18. listopada 1903. l. 24.917, odpowiadając na pismo Wydziału kraj. z czerwca 1903. w tej samej sprawie, że „na razie stanowczo nie może jeszcze oznaczyć podwyższenia tego ryczałtowego zasiłku na r. 1903.“, Wydział krajowy nie wątpi jednak, że wobec wydania na ten cel w tym roku 19.343·16 K c. k. Rząd zasiłek państwowy z 8.000 K, na 9·500 tj. do połowy prelimitowanej kwoty podwyższy, a to tem bardziej,

że fundusz krajowy oprócz drugiej połowy preliminowanego wydatku pokryłby nadto jeszcze całe przekroczenie preliminarza, t. j. 343-16 K.

Wyasygnowania 9500 K. na pokrycie tych kosztów oczekuje Wydział krajowy tem pewniej, że w ostatnich latach zwichniętą została na szkodę kraju pewna równowaga, która w pierwszym okresie licencyjonowania cechowała finansowe na tem polu współdziałanie kraju i państwa. O ile bowiem w latach 1897. — 1899. c. k. Rząd asygnował połowę kwoty, przez kraj preliminowanej i o ile wówczas też wydatki faktycznie poniesione rozdziały się równomiernie między kraj i państwo, gdyż w preliminowanej kwocie zupełne znajdowały pokrycie, o tyle stosunek ten zupełnie się zmienił, odkąd od r. 1900 począwszy wydatki na licencyjonowanie zaczęły w znacznie przyspieszonym tempie wzrastać podczas, gdy subwencja państwowa aż po r. 1902. pozostała zawsze tą samą. Wskutek tego też cała nadwyżka wydatków spadała odtąd na fundusz krajowy. I tak w r. 1900. wydał fundusz krajowy 1.545 K. ponad połowę ogólnych kosztów licencyjonowania, w r. 1901. 1.615 K., w r. 1902. zaś już 3.226 K.

Niepodobna zaś zrozumieć przyczyny, dla której c. k. Rząd zadawalniał się w tych latach przyznawaniem pewnego tylko zasiłku na koszt licencyjonowania, przerzucając główny ciężar wydatków coraz to wyłączniej na fundusz krajowy. Nie można nawet powiedzieć, że Rząd wychodził ze stanowiska, że pokrywa połowę preliminowanych wydatków, bez żadnego względu na wysokość ich rzeczywistą. Subwencję bowiem powyższą wypłacał c. k. Rząd nie z początku roku na podstawie preliminarza, ale z dołu po upływie roku na podstawie wykazu faktycznie poniesionych wydatków. Pewnego pozoru dla uzasadnienia odmowy powiększenia subwencji dostarczała c. k. Rządowi ta okoliczność, że w preliminarzach budżetu krajowego aż po r. 1902. figurowała istotnie kwota 16.000 K. na koszt licencyjonowania, z której połowę tj. 8.000 pokrywał c. k. Rząd. W preliminarzu jednak na r. 1903. zmieniło się położenie, koszt licencyjonowania preliminowano w nim w wysokości 19.000 K., c. k. Rząd powinien więc wyciągnąć z tego konsekwencye w myśl stanowiska swego z lat poprzednich.

Wydział krajowy odnosząc się w tej sprawie do Rządu, położył jednak nacisk nie tylko na wysokość subwencji państwowej, ale także na jej charakter, na to mianowicie, by subwencja ta straciła dotychczasowy charakter ryczałtowego zasiłku z roku na rok przyznawanego, zamieniła się natomiast w stałe zobowiązanie skarbu państwa do pokrywania połowy kosztów licencyjonowania. Wys. Sejm uchwałami z 12 lutego 1894. i 1 lutego 1895. wezwał c. k. Rząd do przyjęcia na siebie powyższego obowiązku, uchwałą zaś z 27 października 1903. wezwał c. k. Rząd do przyznania stałej na ten cel subwencji rocznych 9.500 K.

Ściśle rzeczowe względy za tem przemawiają. Licencyjonowanie buhajów nie jest czynnością dorywczą, z roku na rok przedsiębraną, każdej chwili ustać mogącą. Licencyjonowanie jest stałą, na ustawie opartą instytucją. Musiałoby przyjść do zupełnego przewrotu w dotychczas przyjętym systemie popierania hodowli bydła, cała działalność władz publicznych na zupełnie odmiennych musiałaby spocząć zasadach, jeśliby licencyjonowanie w dzisiejszej formie miało ustać. Z drugiej zaś strony c. k. Rząd uznaje widocznie skuteczność i pożyteczność licencyjonowania, skoro już w r. 1895. c. k. Ministerstwo rolnictwa wyraziło nadzieję, że od r. 1896. przyzna na ten cel subwencję w wysokości połowy wówczas preliminowanego wydatku i subwencję tę faktycznie, acz tylko w formie jednorazowych zasiłków, począwszy od r. 1897. wypłacało. Pomijając więc już względy materialne, które każą c. k. Rządowi przyczyniać się do pokrywania połowy tych kosztów, należy pod względem formalnym zaznaczyć, że w interesie samej techniki budżetowej leży, ażeby wydatek z natury rzeczy stały i rok rocznie powracający figurował w preliminarzach jako pozycja stała, zwyczajna, a nie w innym, budżetowanie utrudniającym charakterze.

Wydatek na licencyjonowanie ma wprawdzie jeszcze tendencję do wzrostu, dziś już jednak granice tego wzrostu w przyszłości zakresić. Wydatki wzrosną z czterech powodów: raz dlatego, że komisye podejmą prace w okręgach dotąd przeważnie nieczynnych, powtórne komisye będą wyznaczały więcej miejsc na licencyjonowanie celem ułatwienia dostawy buhajów i częściej też dodatkowe będą zarządzały licencyjonowania, wreszcie chcąc zadanie swe sumiennie niż dotąd spełnić, odbędą

komisyje w myśl przepisów wykonawczych dwa doroczne posiedzenia zwyczajne, aczkolwiek posiedzenia te można odbyć i w porze licencyjonowania na jednej ze stacyj. Wzrost więc wydatków już z przyczyn w naturze stosunków leżących nie może w żadnym z czterech powyższych kierunków być zbyt wielkim. Wydatki te będą wzrastały, ale wkroczyliśmy niewątpliwie już w okres, w którym wzrost ten nie będzie zbyt wielki.

C. k. Rząd nie pokrywał dotąd nawet połowy wszystkich wydatków licencyjonowania wobec tego, że pokrywał tylko połowę wydatku funduszu krajowego, prócz funduszu krajowego zaś drugie tyle mniej więcej, bo koszt komisyjne dwóch członków komisyj przez czynniki lokalne mianowanych pokrywały fundusze powiatowe.

Wobec tego wreszcie, że Wydział krajowy w myśl uchwały Wys. Sejmu upraszał Rząd o stałą subwencję na pokrycie połowy prelininowanych, a nie faktycznie poniesionych kosztów, dołączył do tego prośbę, by Rząd subwencję tę wypłacał w pierwszej połowie każdego roku w tym celu, by fundusz krajowy nie musiał, jak zawsze dotąd, zastępować w wydatkach funduszy państwowych wówczas mianowicie, gdy kwota na kraj przypadająca została już wydana, a subwencya państwa na pokrycie drugiej połowy wydatków do kasy krajowej jeszcze nie wpłynęła.

Na tej podstawie zwrócił się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa z prośbą o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa: 1. stałej, w pierwszej połowie roku płatnej subwencji na pokrycie połowy w budżecie kraju prelininowanych kosztów komisyj licencyjonujących; 2. o wyasygnowane na tej podstawie subwencji za r. 1903 i na r. 1904 po 9.500 K.

Wobec tego, że na powyższe zasadnicze żądanie kraju c. k. Rząd nie dał dotychczas odpowiedzi, wnosi Wydział krajowy uchwalenie przez Wys. Sejm odpowiedniej rezolucyi.

Na r. 1905 prelininuje Wydział krajowy koszt komisyj licencyjonujących o 500 K wyżej niż w latach 1903. i 1904., a więc w kwocie 19.500 K, a to ze względu na to, że wydatki te wyniosły już w r. 1903. 19.343·16 K, niewątpliwie zaś wzrosną jeszcze bardziej w r. 1905. Należy bowiem liczyć się z perspektywą bardziej ożywionej działalności komisyj, której pewne zadatki już spostrzedz się dają a także i z tą okolicznością, że liczba okręgów nieczynnych, zmniejszona bardzo znacznie już w r. 1904., powinna wedle wszelkiego prawdopodobieństwa w r. 1905 zupełnie zniknąć, a w każdym razie spaść do minimalnych rozmiarów.

Projekt reformy ustawy hodowlanej.

W sprawozdaniu zeszłorocznem wspomnieliśmy o piśmie Komitetu c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego z 9. stycznia 1903. z propozycją zmiany przepisów wykonawczych do ustawy z 20. lipca 1892. (Dz. u. kraj. Nr. 51), względnie zmiany samej ustawy, a to w następujących kierunkach:

1. aby powiększyć liczbę komisyj licencyjonujących tak, by okręg komisyi obejmował najwyżej powiat sądowy,

2. aby bezpłatne licencyjonowanie odbywało się z reguły dwa razy do roku,

3. aby zakaz pasania buhajów wraz z bydłem na wspólnem pastwisku ograniczyć tylko do nielicencyjonowanych buhajów, znieść zaś ten zakaz odnośnie do buhajów licencjonowanych,

4. wreszcie domagał się Komitet przymusowego stosowania przepisów §. 9. ustawy o obowiązkach gmin zapewnienia dostatecznej liczby licencyjonowanych buhajów.

Wnioski powyższe przesłał Wydział krajowy z wezwaniem do objawienia opinii Komitetowi c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego a zarazem w tym samym celu przedłożył je sekcji stałej krajowej Komisji dla spraw rolniczych. Na podstawie opinii tych ciał i w zupełnej z ich opinią zgodzie nie przychylił się Wydział krajowy do wniosku Komitetu Towarzystwa krakowskiego o zmianę ustawy względnie przepisów wykonawczych do §§. 4. i 5. tej ustawy w tym kierunku, by okręg komisji licencyjonującej mógł obejmować najwyżej powiat sądowy i by bezpłatne licencyjonowanie odbywało się z reguły dwa razy w roku. Projekt ten nie liczy się zdaniem Wydziału krajowego przedewszystkiem z trudnościami, na jakie natrafiają już dziś obowiązujące przepisy, tak daleko przecie bynajmniej nie idące, mianowicie

z brakiem ludzi, ze wszzech miar do pełnienia urzędu komisarza licencyonującego odpowiednich a zarazem gotowych do przyjęcia tego urzędu. Trudności te musiałyby powiększyć się w dwójnasób na wypadek urzeczywistnienia projektu Komitetu Tow. rolniczego. Powtóre nie zachodzi, zdaniem Wydziału krajowego, potrzeba zmiany przepisów w powyższych kierunkach, gdyż na podstawie obowiązujących przepisów tworzy się okręgi komisyjne, nie obejmujące nawet całego powiatu sądowego wszędzie, gdzie tylko pozwalają na to stosunki miejscowe a bezpłatne licencyonowanie dodatkowe zarządza się już na życzenie 10 właścicieli buhajów.

Wydział krajowy nie przychylił się również do wniosku Komitetu o zmianę ustępu czwartego przepisów wykonawczych do §. 13. ustawy w tym kierunku, by wolno było pasać buhaje licencyonowane wraz z bydłem na wspólnem pastwisku, natomiast by zabronionem było pasanie nielicencyonowanych buhajów na wspólnych pastwiskach.

O ile bowiem Komitet potrzebę takiej zmiany motywował zupełnym brakiem zakazu wypasania nielicencyonowanych buhajów wraz z bydłem na wspólne pastwisko, to Wydział krajowy zwrócił jego uwagę, że znajduje się w błędzie. Zakaz taki bowiem zupełnie wyraźny zawiera rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z 2. sierpnia 1894. l. 58567 (Nr. 68. Dz. u. kraj.), przypomniane następnie w szeregu okólników przez c. k. Namiestnictwo c. k. Starostwom. Wciągnięcie tego zakazu do treści przepisów wykonawczych do ustawy z 20 lipca 1892. natrafiło w swoim czasie na opór c. k. Rządu, którego zdaniem zakaz taki, jako do wszystkich a nie tylko licencyonowanych buhajów się odnoszący, przekracza ramy tego, co w przepisach wykonawczych do ustawy, tylko licencyonowanych buhajów dotyczącej, może być umieszczonem. Nie wspominaemy zaś wcale o tem, że zakaz powyższy wynika już z tenoru i przewodniej myśli ustawy, wypowiadającej w §. 2. zasadę, że „tylko licencyonowany buhaj może być używany do rozplodu cudzego bydła“.

O ile zaś zmiana, przez Komitet proponowana, dąży do usunięcia zakazu pasania licencyonowanych buhajów razem z bydłem na wspólnem pastwisku, to Wydział krajowy uznał ją za rzeczowo nieuzasadnioną. Jakkolwiek bowiem dzisiejszy system kontroli nad stanowaniem krów przez licencyonowane buhaje nie jedno pozostawia do życzenia, to jednak zerwanie z systemem odosobnienia i przejście do zasady wspólnego pastwiska musiałoby, wobec braku wszelkiej już wówczas kontroli, spowodować bardzo ujemne dla hodowli skutki, których nie zdołałyby zrównoważyć pewne dodatnie strony takiego systemu.

Z wszystkich powyższych powodów Wydział krajowy nie przystąpił ani do zmiany przepisów wykonawczych, ani tem mniej do przedłożenia Wysokiemu Sejmowi projektu noweli do ustawy z r. 1892., uwzględniającej zmiany przez Komitet proponowane, które tylko w drodze ustawodawczej mogłyby być w zupełności urzeczywistnione.

Natomiast uznał Wydział krajowy za zupełnie uzasadnione żądanie Komitetu Towarzystwa rolniczego, ażeby przestrzegano ścisłego wykonania przepisów zawartych w zmienionym nowelą z r. 1902. §. 9. ustawy, postanawiającym, że gmina jest obowiązana na przeciąg przynajmniej jednego roku zapewnić dostateczną, przez komisję licencyonującą orzeczoną liczbę licencyonowanych buhajów. Żądanie to odpowiadało stanowisku, jakie Wydział krajowy zajmował w tej sprawie od dłuższego już szeregu lat, zwłaszcza od r. 1898. t. j. po upływie wstępnego okresu wprowadzenia w życie tej ustawy. Za tem oświadczyła się też z całym naciskiem sekcja stała krajowej Komisji dla spraw rolniczych tudzież Komitet gal. Towarzystwa gospodarskiego.

Aleg. 8. Wydział krajowy wydał więc pod dniem 9. lutego 1904. do l. 1.245 załączony jako Alegat 8. niniejszego sprawozdania, reskrypt do Wydziałów powiatowych, w których wezwał tak Wydziały powiatowe jak i komisye licencyonujące do usilnej pracy w tym kierunku. Zarazem zwrócił w nim Wydział krajowy uwagę powyższych organów na inne warunki skuteczności całej akcji na tem polu, w szczególności na konieczność tępienia konkurencji ze strony właścicieli buhajów nielicencyonowanych, na zakaz wspólnego pasania buhajów z bydłem, odpowiedni wybór czasu i miejsca na licencyonowanie i t. p. Na tej więc drodze, wa własnym zakresie działania dążył Wydział krajowy do usunięcia niewątpliwych usterek i trudności,

które Komitetowi Towarzystwa rolniczego nasunęły myśl rewizji ustawy hodowlanej, względnie przepisów wykonawczych do niej.

Wobec tego zaś, że wykonanie zacytowanych powyżej, najważniejszych przepisów ustawy hodowlanej złożonem zostało w ręce władz rządowych, zwrócił się równocześnie Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa z prośbą o wydanie polecenia c. k. Starostwom i c. k. Żandarmeryi, by jak najściślej przestrzegały wykonania tych przepisów. Odpis powyższego pisma naszego do c. k. Namiestnictwa załączamy jako Alegat 9.

C. k. Namiestnictwo, przychylając się do tej prośby, wydało 22. sierpnia 1904. do l. 34.120 okólnik do wszystkich Panów c. k. Starostów z wezwaniem do ścisłego przestrzegania ustawy hodowlanej i rozporządzenia c. k. Namiestnictwa w sprawie zakazu wspólnego pasania buhajów wraz z bydłem.

Okólnik ten dołączamy jako Alegat 10 sprawozdania.

Ukonstytuowanie komisyj licencyonujących na czwarte trzechlecie 1904—1906.

Z końcem 1903. r. wygasły mandaty członków komisyj licencyonujących, zamianowanych na trzeci z kolei okres trzechletni 1901—1903. Wydział krajowy zwrócił się po myśli przepisów ustawy do Komitetów obu Towarzystw rolnicznych z wezwaniem do przedłożenia Wydziałowi krajowemu propozycji w sprawie zamianowania przewodniczących i zastępców przewodniczących komisyj licencyonujących. Równocześnie wezwał Wydział krajowy wszystkie Wydziały powiatowe i Oddziały Towarzystwa gospodarskiego względnie okręgowe Towarzystwa rolnicze do zamianowania ze swej strony po jednym członku i jednym zastępcy członka komisyj licencyonujących.

Ukonstytuowanie komisyj przeciągało się przez czas dłuższy ze względu na notoryczny brak i trudność pozyskania ludzi zdolnych a zarazem gotowych do pełnienia tego urzędu a zarazem z tego powodu, że czynniki lokalne, zamiast dokonać nominacji we wzajemnem porozumieniu, mianowały w wielu wypadkach jedne i te same osobistości.

Skład komisyj licencyonujących na czwarte z kolei trzechlecie 1904—1906 podaje Alegat 11 niniejszego sprawozdania.

Liczba okręgów uległa zmianie. W miejsce trzech okręgów powiatu nowotarskiego: Czarny Dunajec, Krościenko i Nowy Targ ustanowił Wydział krajowy na wniosek Wydziału powiatowego jeden okręg obejmujący cały powiat nowotarski. W miejsce dwóch okręgów Jasło i Żmigród ustanowił Wydział krajowy jeden okręg obejmujący cały polityczny powiat jasielski. Zmiany te nastąpiły dlatego, że wszystkie komisje w powiecie nowotarskim przeważnie z tych samych bywały złożone osobistości i wskutek tego też wszystkie trzy komisje zlewały się w jedną, w powiecie politycznym jasielskim zaś obie komisje złożone były stale z jednych i tych samych osób. Natomiast w powiecie brzeskim ustanowił Wydział krajowy na wniosek okręgowego Towarzystwa rolniczego w miejsce trzech okręgów: Brzesko Radłów i Wojnicz cztery okręgi, odpowiadające czterem powiatom sądowym tego powiatu: Brzesko, Radłów, Wojnicz i Zakliczyn. Razem więc ubyły trzy okręgi, natomiast przybył jeden, w rezultacie więc ubyły dwa okręgi. Zmiany te zaszły w okręgu Towarzystwa rolniczego krakowskiego, w którym dotąd było 51 okręgów a obecnie jest 49. W okręgu galic. Towarzystwa gospodarskiego nie zaszła w tym względzie żadna zmiana, liczba okręgów pozostała ta sama — 110. Ogólna liczba okręgów w kraju, która wynosiła 161, wynosi obecnie 159.

Stosunek procentowy poszczególnych zawodów w ubiegłym okresie 1901—1903 i w nowym okresie 1904—1906. przedstawia się następująco:

	1901-1903.		1904-1906.	
	Liczba	%	Liczba	%
właściciele większych posiadłości ziemskich	466	51·6	415	43·5
właściciele mniejszych posiadłości ziemskich	121	13·4	173	18·2
dzierżawcy	104	11·5	118	12·2
rządcy	114	12·6	115	12·1
księża	62	6·9	44	4·6
weterynarze	15	1·7	14	1·4

Wzrosła więc liczba członków komisyj z zawodu drobnych rolników (włościan i małomieszczan), a to kosztem zmniejszonej liczby właścicieli większych posiadłości ziemskich i księży. Podobnie, jak w okresie ubiegłym znacznie większy stosunkowo procent drobnych rolników zasiada w komisjach zachodnich niż wschodnich. Procent ten wynosił:

	1901—1903	1904—1906
w okręgu Towarzystwa krakowskiego	20%	26·5%
w okręgu Towarzystwa gospodarskiego	10%	14·4%

Wydział krajowy zamianował w przeszło czwartej części okręgów, w 25 wschodnich i 17 zachodnich okręgach nowych przewodniczących komisyj, a w blisko połowie okręgów, w 42 wschodnich i 30 zachodnich okręgach nowych zastępców przewodniczących komisyj.

Komisje licencyjonujące w nowym składzie przystąpiły różnie niż dotąd do pracy. Za punkt wyjścia obierają zazwyczaj reskrypt Wydziału krajowego z 9. lutego 1904. l. 1.245, powyżej omówiony i nawiązują swe czynności do udzielonych tam wskazówek. Nie można niestety powiedzieć, jakoby to był objaw powszechny, przeciwnie wiele komisyj, a nawet większość ich porusza się i nadal w utartych już ramach dotychczasowej działalności mimo, że wyniki jej tak niedostatecznymi się okazały. W pewnej wszakże części komisyj stwierdzić można postęp pod względem pogłębienia zrozumienia swego zadania i pod względem ożywienia działalności. Obraz czynności komisyj w r. 1904., nawet obraz samego tylko licencyjonowania w b. r. nie może być jeszcze zupełnym. Stwierdzić jednak już dziś można, że pod wpływem ustawicznych przypomnień i wezwań stosowanych w ciągu 1903. r. ze strony Wydziału krajowego, podjęto napowrót wykonywanie ustawy hodowlanej a w szczególności przeprowadzono już, względnie zarządzono po dłuższej kilkuletniej przerwie licencyjonowanie we wszystkich prawie okręgach w r. 1903. nieczynnych. Stało się to mianowicie w 6 okręgach powiatu przemyskiego, w 2 okręgach pow. Nisko i dwóch powiatu Cieszanów, w powiatach czortkowskim i kolbuszowskim i okręgach borszczowskim i duklańskim. Jeden tylko okręg żywiecki nie dał dotąd znaku życia.

Tak w powyższych okręgach jak i dawnych już czynnych zwróciły liczne komisje uwagę na obowiązek w § 8. na nich włożony. Wszędzie zaś tam, gdzie komisja tego uczynić zaniecha, wzywa ją Wydział krajowy do spełnienia tego obowiązku. Z takim samem przypomnieniem zwraca się Wydział krajowy i do tych Wydziałów powiatowych, które nie przedłożyły dotąd sprawozdania o uchwałach swych powyższych na podstawie zakomunikowanych im orzeczeń i wniosków komisyj licencyjonujących, tudzież wyników licencyjonowania. Odbija się to i na bilansie stałego funduszu hodowlanego. W r. 1904 zaciągnięty pożyczki Wydziału pow.: Stryj 20 000 K, Kraków 15.000 K, Przemysł 10.000 K i Lwów 2.000 K, razem więc 47.000 K pożyczono w tym roku. Wraz z niespłaconemi dotąd pożyczkami pozostaje obecnie na pożyczkach 61.000 K, na lokacji zaś w Banku krajowym 39.000 K w okrągłych cyfrach z kapitału 100.000 K stałego funduszu hodowlanego. Jest to więc znakomity postęp w porównaniu z poprzednimi laty, w których w przeciągu lat 1895—1903. zaciągnięto wszystkich pożyczek razem w łącznej sumie 62.000 K. Nadto zamiar zaciągnięcia pożyczki objawiły w r. 1904 powiaty Łańcut, Mościska i Sanok.

Nie podobna wszakże ukrywać, że równocześnie w stopniu bardzo znacznym pogorszyły się zewnętrzne warunki podniesienia hodowli bydła. Mamy tu na myśli przedewszystkiem tę niepamiętną klęskę posuchy, która objęła kraj cały i w pierwszej linii grozi rozwojowi normalnemu postępowi hodowli bydła. Pogorszone zaś widoki zawarcia korzystnego dla naszej hodowli traktatu handlowego z cesarstwem niemieckim, tym głównym dotąd odbiorcą naszego bydła opasowego, są momentem najmniej niepomyślnym. Potrzeba będzie bardzo wytężonej pracy i różnorodnych zabiegów, ażeby stawić czoło tym przeciwnościom i mimo nich hodowlę utrzymać i pchnąć naprzód.

Ustawa hodowlana zajmuje się tylko jednym z wielu warunków podniesienia tej hodowli, mianowicie zawiera pewne normy w sprawie zapewnienia dobrych rozplodników bydła.

Wykonywanie tej ustawy utykało jednak dotychczas na tem, że nie wyżytkano wszystkich jej przepisów, ale ograniczano się do samego tylko licencyonowania. Utykało dalej dlatego, że natrafiło na brak zrozumienia dodatnich stron ustawy wśród ludności najbardziej w jej przeprowadzeniu interesowanej, wykonanie zaś części i to bardzo ważnej jej przepisów spoczęło w ręku organów gminnych, z wielu względów takim nawet zadaniom administracyi nie dorastającym. Wykonywanie ustawy chromało i dlatego, że w naturze naszego społeczeństwa i to przede wszystkim oświeconej jego części leży już pewna skłonność do zrażania się niepowodzeniami, do zakładania rąk w zupełnej bezczynności, skoro od razu za jednym zamachem nie uda się osiągnąć większych, widoczniejszych rezultatów. Jeżeli na jakim zaś polu, to przede wszystkim w dziedzinie hodowli trzeba umieć czekać na owoce pracy długich lat. Przede wszystkim jednak rozbijało się wykonanie ustawy hodowlanej o brak gorliwości i znajomości jej przepisów ze strony wszystkich organów powołanych do jej wykonywania. Skąpiono dotychczas akcyi hodowlanej większego nakładu czasu, pracy i uwagi, a skąpiono w znacznej części dlatego, że nie wierzono w ogóle w jej skuteczność.

Postęp na tem polu, poprawa stosunków zależy w pierwszej linii od uniknięcia powyższych błędów przeszłości. Nie podobna całej akcyi, jak to niektóre Wydziały powiatowe proponują, odkładać aż do czasu naprawy urządzeń administracyjnych gminnych, nie podobna też czekać, aż zrozumienie celów ustawy i jej znaczenia dla przyszłości hodowli przesiąknie wszystkie warstwy i stanie się wspólną własnością wszystkich w kraju rolników. Niewątpliwie wszakże należy nie ustawać w szerzeniu znajomości ustawy i jej celów wśród ludności interesowanej i Wydział krajowy podobnie jak w początkach wprowadzenia w życie tej ustawy tak i dziś od tego obowiązku się nie uchyla, licząc w tym względzie na pomoc czynników miejscowych. Pod tym względem zrobiono już nie jedno, to też w każdym roku rozszerza się zrozumienie znaczenia ustawy wśród ludności włościańskiej. Najczęściej też stosowaniu przepisów ustawy opiera się nie ogół właścicieli bydła, interesowany przecież najwybitniej w ściśłym przeprowadzeniu ustawy, ale tylko jednostki w gminie z obawy zwiększenia odpowiedzialności, z obawy powiększenia trudów, kłopotów i zajęcia w urzędowaniu. Również nie u gmin najuboższych, ale przeciwnie u najbogatszych natrafia wykonanie ustawy na opór.

Jeśli powyższe dwa szkopyły nietak łatwo i nie tak prędko przede wszystkim dadzą się usunąć, tem większą skupić wypada uwagę na te przeszkody, których uprzątnięcie leży w naszej mocy. Zdwojenie więc pracy i wysiłków ze strony tak organów rządowych jak reprezentacyi powiatowych i komisji licencyonujących, poświęcenie wykonaniu ustawy hodowlanej więcej czasu i więcej pracy nie może nie przynieść rezultatów, nie może nie odbić się w stopniu bardzo wybitnym na stanie hodowli danego powiatu, pośrednio całego kraju.

Władze te muszą jednak w pierwszej linii zerwać z dotychczasowym systemem chwiejności, z systemem *laissez faire, laissez aller* na polu hodowlanem, a muszą zerwać raz dlatego, że system ten pozostaje w jaskrawej sprzeczności z postanowieniami obowiązującej ustawy, powtóre dlatego, że właśnie konserwowanie tego systemu, siłą bezwładności dotąd przeważnie się utrzymującego, stanowi jeden z głównych, może najgłówniejszy powód niedostateczności, połowiczności rezultatów dotychczasowej akcyi. Odnosi się to zwłaszcza do sprawy buhajów gminnych. Jeśli gmina buhajów licencyonowanych w dostatecznej liczbie nie kupi lub nie wynajmie, to właścicielom krów grozi zawsze ewentualność, że będący na miejscu licencyonowany buhaj może być każdej chwili sprzedany, albo, że właściciel jego, mając faktyczny monopol, może żądać za użycie buhaja cen niemożliwie wysokich. Jedna i druga ewentualność kwestyonuje oczywiście skuteczność ustawy. Dotąd wszakże traktuje się stale obowiązek gminy, z natury rzeczy i z woli ustawy na niej ciążyący, jako coś nadzwyczajnego, coś wyjątkowego, z reguły zaś pozostawia się do woli gminy, czy chce kupić lub nająć buhaja, czy nie chce. Ze stanowiska ustawy rzecz przedstawia się odwrotnie. Od chwili wejścia w życie ustawy, ustała dowolność na tem polu, którem zaopiekowało się prawo. A prawo to postanowiło, że każda gmina winna mieć dostateczną liczbę buhajów gminnych i określiła warunki, pod którymi dopuszcza wyjątki z pod tego prawa. Dotychczasowa więc

faktyczna reguła postępowania powinna zamienić się w wyjątek, wyjątkowo zaś tylko dotąd stosowany środek winien zapanować jako reguła.

Władze powołane do wykonania ustawy hodowlanej winny stanąć ściśle na gruncie obowiązującego prawa. winny w myśl tego prawa uważać wydatek poniesiony z woli ustawy na buhaja gminnego za obowiązkową, produkcyjną inwestycję w najlepszym tego słowa znaczeniu, za inwestycję, która musi przynieść owoce w postaci postępu i rozwoju hodowli a tem samem wstąpią na właściwą drogę, wiodącą w danych warunkach gospodarczych, pod panowaniem dzisiejszych zasad prawnych najpewniej do powszechnego podniesienia hodowli bydła w kraju.

W nadziei, że powyższy obowiązek zostanie spełniony i z postanowieniem kierowania wykonaniem ustawy w powyższym kierunku, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności, odnoszących się do podniesienia hodowli bydła.

2. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na r. 1905. do wysokości 19.500 koron na pokrycie kosztów komisij licencyjonujących w myśl §. 4. ustawy z 20. lipca 1892.

3. Sejm wzywa c. k. Rząd:

a) do przyznania stałej, w pierwszej połowie roku płatnej subwencji na częściowe pokrycie kosztów komisij licencyjonujących w wysokości połowy kwoty w budżecie krajowym na pokrycie tych kosztów preliminowanej,

b) do przyznania stałej, w pierwszej połowie roku płatnej subwencji na częściowe pokrycie kosztów komisyjnych przy szczepieniu tuberkuliną w wysokości co najmniej 2.000 K rocznie,

c) do podwyższenia subwencji na częściowe pokrycie kosztów utrzymania weterynarzy przy Komitetach c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego i c. k. krak. Towarzystwa rolniczego.

4. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu przeprowadzić rokowania z c. k. Rządem celem uzyskania wyższej subwencji państwowej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania weterynarzy przy Komitetach obu krajowych Towarzystw rolniczych, ewentualnie także celem uzyskania wyższej ponad rocznych 2.000 K subwencji państwowej na częściowe pokrycie kosztów komisyjnych przy szczepieniu tuberkuliną i upoważnia Wydział krajowy do podwyższenia w preliminarzu na r. 1906 wydatku krajowego na powyższe cele pod warunkiem, że c. k. Rząd subwencye na powyższe cele podwyższy.

5. Sejm wstawia do rubryki X. preliminarza budżetu na r. 1905. następujące wydatki:

a) poz. 298. i 299. na utrzymanie dwóch instruktorów hodowli bydła, mianowicie jednego przy Komitecie c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego, drugiego przy Komitecie c. k. krak. Towarzystwa rolniczego 8.000 K,

b) poz. 300. na częściowe pokrycie kosztów utrzymania weterynarzy przy Komitetach c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego i c. k. krak. Towarzystwa rolniczego po 1.200 K, razem 2.400 K,

c) poz. 301. na koszta komisyjne przy szczepieniu tuberkuliną 2.000 K,

d) poz. 302. Towarzystwu hodowców czerwonego bydła jednorazowo 4.000 K.

Z Rady Wydziału kraj. Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Tadeusz Piłat w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie rachunkowe

Komitetu c. k. krakowskiego Towarzystwa rolniczego z użycia subwencyj kraju i państwa na podniesienie hodowli bydła za rok 1903.

	Dochód		Rozchód	
	Koron	hal.	Koron	hal.
1	26.903	98		
2	24.500	—		
3	25.000	—		
4	1.268	84		
5	4.000	—		
6	2.400	—		
7	500	—		
8	1.980	—		
9	4.012	40		
10	3.786	—		
11	15	—		
12	2.647	80		
13	901	—		
14	1.595	70		
15	2.360	32		
16			3.970	—
17			9.882	—
18			5.431	20
19			3.692	82
20			1.011	77
	101.371	04	23.967	92

		Dochód		Rozchód	
		Koron	hal.	Koron	hal.
	Z przeniesienia	101.371	04	23.967	92
21	Zakupno buhai do obór prywatnych bydła za- granicznego			9.860	44
22	Subwencya hodowlana dla Towarzystw rolni- czych okręgowych			17.783	78
23	Premiowanie bydła włościańskiego			12.700	—
24	Zasiłek dla Związków hodowlanych włościańskich			2.900	80
25	Wydatki weterynaryjne			2.923	61
26	Asekuracya obór zarodowych			257	02
27	Pensye urzędników			4.166	63
28	Koszta podróży i delegacyi			2.201	92
29	Drobne wydatki			288	03
30	Udział w ogólnych kosztach administracyjnych			4.613	51
31	Zakupno 10 aparatów Gerbera			131	75
32	Wydatki na druki i ogłoszenia			300	50
	Saldo z dniem 31. grudnia 1903			19.255	26
		101.371	04	101.371	04

Rachunek

Komitetu c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego z użycia subwencji państwowych i krajowych na podniesienie chowu bydła za rok 1903.

P r z y c h ó d.		Koron	hal.	Koron	hal.
1	Pozostałość z roku 1902			752	36
2	Pobrane subwencje za rok 1903				
	a) z fund. państw. na rach. 47.000 k.	44.000	—		
	b) z funduszków krajowych	50.000	—	94.000	—
3	Pobrano z funduszków państwowych resztę subwencji dodatkowej za r. 1902			4.000	—
4	Pobrana subwencya z fund. krajowych na utrzymanie instruktora			4.000	
5	Pobrane subwencje na utrzymanie weterynarza				
	a) z funduszków państwowych	1.200	—		
	b) „ krajowych	1.200	—	2.400	—
6	Pobrano tytułem zasiłku z krajowego funduszu hodowlanego na zakupno lub utrzymanie buhajów licencyonowanych			2.500	—
7	Pobrano za buhaje z subw. obór zarododowych pełnej i pół krwi			1.664	64
8	Pobrano za bydło z subw. obór zarododowych gminnych:				
	a) za krowy i przychowek	2.416	—		
	b) za buhaje zużyte	1 341	54	3.757	54
9	Pobrano za sprzedane buhaje ze stacyi subwencyjnych			27.655	27
10	Pobrano tytułem zwrotu kosztów szczepienia bydła tuberkuliną:				
	a) resztę z r. 1902	348	10		
	b) w roku 1903	925	17	1.273	27
11	Pobrano tytułem zwrotu za księgi rodowodowe i różne			39	71
	Suma przychodu			142.042	79

R o z c h ó d.		Koron	hal.	Koron	hal.
1	Na dalsze zakładanie i uzupełnienie subw. obór zarodowych:				
	a) pełnej krwi	3.370	12		
	b) pół krwi	3.264	40	6.634	52
2	Na dalsze zakładanie i uzupełnienie subw. obór zarodowych gminnych:				
	a) na zakupno krów i jałówek	13.695	68		
	b) „ „ buhajów pełnej krwi	4.750	50	18.446	18
3	Na stacye subwencyjne buhajów dla krów włościańskich				
	a) na zakupno buhajów pół krwi	35.464	48		
	b) na utrzymanie buhajów	28.458	—	63.922	48
4	Na zakupno i utrzymanie buhajów licencyonowanych dla gmin			2.462	99
5	Na wychów młodzieży na połoninach	2.663	98		
	po potrąceniu opłat i zwrotów	1.051	97	1.612	01
6	Na premiowanie bydła włościańskiego na wystawach przeglądowych			3.611	18
7	Na premiowanie wzorowych stajen włościańskich na bydło			400	—
8	Na koszta szczepienia bydła tuberkuliną w oborach zarodowych			1.149	19
9	Na koszta badania stosunków hodowlanych			91	—
10	Na koszta utrzymania:				
	a) Instruktora	4.343	05		
	b) Weterynarza	3.612	04	7.955	09
11	Na koszta kontroli i administracji:				
	1. płace etatowe, dyurna i renumeracye	9.670	—		
	2. najem lokalu, opał i oświetlenie	1.517	12		
	3. druki i potrzeby kancelaryjne	573	04		
	4. koszta podróży inspektorów	3.936	50		
	5. portorya telegramy i różne	691	23	16.387	89
12	Wydatki nadzwyczajne i nieprzewidziane			402	—
	Suma rozchodu			123.074	53
	Pozostałość z końcem roku 1903			18.968	26
	Zgodnie z sumą przychodu			142.042	79
Uwaga: Od powyżej wykazanej pozostałości w kwocie 18.968 K. 26 h. preliminowane wydatki, zaległe należności i niewyrównane rachunki z końcem roku 1903.					
1	na koszta założenia subw. obór zarodowych gminnych:				
	a) w Harcie-Lipnik k. 3.500				
	b) w Kobakach resztę k. 1.600	5.100	—		
	Do przeniesienia	5.100	—		

		Koron	hal.	Koron	hal.
	Z przeniesienia	5.100	—		
2	na koszta zakupna buhajów do obór zarodowych gminnych:				
	a) w Danilczu k. 600				
	b) w Harcie-Lipnik k. 600				
	c) w Kobakach k. 600	1 800	—		
3	za utrzymanie buhajów na 42 stacyach dla krów włościańskich za rok 1902/1903	5.040	—		
4	nieużyty zasiłek Wydziału krajowego, na zakupno i utrzymanie buhajów licencyonowanych reszta z kw. 2.649 k. 70 h.	186	71	12.126	71
	Pozostaje gotówką na rachunek roku 1904			6.841	55
	Razem pozostałość wykazana z końcem roku 1904.			18.968	26

Prelim-
dochodów i wydatków
na r.

przedłożony Wydziałowi krajowemu przez Komitet
PRZYCHÓD.

L. p.	Tytuł rubryki	Koron
1	Zasiłek państwowy	25.000
2	„ krajowy	25.000
3	„ z funduszu pożyczkowego hodowlanego	1.000
4	„ na instruktora hodowli	4.000
5	„ utrzymanie weterynarza	1.200
6	„ państwowy na premiowanie bydła w N. Targu	500
7	Za sprzedane buhaje z obór prywatnych raz zagranicznych	1.500
8	„ „ „ „ „ „ czerwonego bydła	600
9	Zwroty z zakupna 10 aparatów Gerbera	600
10	„ za druki	50
11	Rata Towarzystwa rolniczego okręgowego w Dębicy	400
12	Za sprzedane sztuki z obór zarodowych rasy czerwonej pols.	1.000
13	„ „ „ „ „ „ ras zagranicznych	1.000
	Razem	61.850

minarz

funduszu „Bydło rogate“

1904.

c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego.

ROZCHÓD.

L. p.	Tytuł rubryki	Koron
1	Kompletowanie obór zarodowych ras zagranicznych	3.000
2	„ „ „ czerwonego bydła polsk.	3.000
3	Zakupno buhajów do obór prywatnych ras zagranicznych	5.000
4	„ „ „ „ „ czerwonego bydła pol.	2.000
5	Subwencya hodowlana dla Towarzystw rolniczych okręgowych na zakupno buhajów	20.000
6	Premiowanie bydła włościańskiego	9.000
7	Zasiłek dla Związków hodowlanych włościańskich	3.000
8	Wydatki weterynaryjne	1.200
9	Asekuracya obór zarodowych	400
10	Koszta podróży i delegacyi	2.000
11	Wydatki administracyjne	9.536
12	Wydatki na druki i ogłoszenia	300
13	Zakupno 10 aparatów Gerbera	1.200
Razem . .		59.626

Reszta dochodu w kwocie 2.214 K. pozostaje jako rezerwa na tworzenie obór zarodowych.

Program subwencji państwowych i krajowych

w r.

przedłożony Wydziałowi krajowemu przez Komitet

PRZYCHÓD.

		Koron	Koron
1	Subwencya państwowa na cele ogólne	50.000	
2	„ „ na utrzymanie weterynarza	1.200	
	razem		51.200
3	Subwencya krajowa na cele ogólne	50.000	
4	„ „ na utrzymanie weterynarza	1.200	
5	„ „ na utrzymanie instruktora	4.000	
	razem		55.200
	suma ogólna		106.400

zużycia

na cele podniesienia hodowli bydła

1904.

c k. gal. Towarzystwa gospodarskiego

ROZCHÓD.

		Koron
1	Zakładanie obór pełnej i pół krwi	10.000
2	Zakładanie obór gminnych pół krwi	8.000
3	Zakupno buhajów dla obór gminnych	3.000
4	Wypłata stacyi buhajów gminnych	38.000
5	Zakupno buhajów na stacye gminne	10 000
6	Podtrzymanie chowu bydła krajowego	2.000
7	Gospodarstwo połoninne	4.000
8	Premiowanie bydła włość. na wystawach przeglądowych	10.000
9	Premiowanie stajen włościąńskich	2 000
10	Wydawnictwo dzieł popularnych z dziedziny hodowli	1.000
11	Administracya, pensye i podróże inspektorów	12.000
12	Pensya instruktora chowu bydła	4.000
13	Pensya weterynarza	2.400
	razem	106.400

**Przebieg i wynik
licencyonowania
w roku 1903.**

I. W okręgu c. k. krakowskiego

L. p.	Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Ilość krów i jałówek w wyżej roku, podana przez Wydziały powiat.	Powinno być buhajów	N a t o			
					przyprowa- dzono do licencyono- wania		licencyo- nowano	
					buha- jów	%	buha- jów	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Biała	1. Biała	7.314	73	48	65·8	38	52·
		2. Kęty	7.842	78	56	71·8	42	53·8
		3. Oświęcim	5.403	54	32	59·3	23	42·6
		razem	20.559	205	136	66·3	103	50·9
2.	Bochnia	4. Bochnia	—	—	—	—	72	—
		5. Niepołomice	—	—	—	—	38	—
		6. Wiśnicz	—	—	—	—	64	—
		razem	30.162	302	232	76·8	174	57·6
3.	Brzesko	7. Brzesko	5.563	56	—	—	—	—
		8. Radłów	10.676	107	—	—	—	—
		9. Wojnicz	8.907	89	—	—	—	—
		razem	25.146	252	157	62·3	129	51·1
4.	Chrzanów	10. Chrzanów-Jaworzno	18.527	185	127	68·6	84	45·4
		11. Krzeszowice						
5.	Dąbrowa	12. Dąbrowa	16.021	160	25	15·3	17	10·6
		13. Zabno	8.672	87	51	58·6	37	42·5
		razem	24.693	247	76	30·8	54	21·9
6.	Gorlice	14. Biecz	—	—	—	—	37	—
		15. Gorlice	—	—	—	—	48	—
		razem	28.000	280	117	41·7	85	30·4
7.	Grybów	16. Ciężkowice	5.908	59	39	66·1	39	66·1
		17. Grybów	11.139	111	43	38·7	43	38·7
		razem	17.047	170	82	48·2	82	48·2
8.	Jasło	18. Jasło	—	—	—	—	62	—
		19. Frysztak	—	—	—	—	39	—
		20. Żmigród	—	—	—	—	31	—
		razem	38 220	380	161	42·4	132	34·7

Towarzystwa rolniczego.

Brakuje licencyo- nowanych buhajów	Komisya odmówiła licencyi		Ilość gmin	Nie ma buhajów licencyo- nowanych	
	buhajom	%		gmin	%
35	10	20·8	27	8	29·6
36	14	25·-	19	6	31·6
31	9	28·1	23	10	43·5
102	33	24·3	69	24	34·8
—	—	—	56	23	41·1
—	—	—	33	15	45·5
—	—	—	51	18	35·3
126	58	25·	140	56	40·-
—	—	—	41	13	31·7
—	—	—	25	5	20·-
—	—	—	55	24	43·6
123	28	17·8	111	42	37·8
} 101	} 43	} 33·9	} 84	} 40	} 47·6
143	8	47·-	57	46	80·8
50	14	27·5	48	27	56·3
193	22	28·9	105	73	66·7
—	—	—	24	9	41·7
—	—	—	65	37	56·2
195	32	27·4	89	46	51·7
20	—	—	25	7	28·-
68	—	—	47	27	57·5
88	—	—	72	34	46·4
—	—	—	78	44	56·4
—	—	—	33	18	57·6
—	—	—	44	19	43·2
248	29	18·	155	81	52·3

U w a g a

L. P.	Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Ilość krów i jałówek wyżej roku, podana przez Wydziały powiatowe	Powinno być buhajów	N a t o			
					przypro- wadzono do licencyo- wania		licencyo- nowano	
					buhajów	%	buhajów	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
9.	Kolbuszowa	21. Kolbuszowa*	—	—	—	—	—	—
10.	Kraków	22. Kraków	19.414	194	98	50·5	65	33·5
11.	Krosno	23. Dukla* 24. Krosno	26.364	264	143	—	77**	—
12.	Limanowa	25. północny	—	—	29	—	22	—
		26. południowy	—	—	178	—	155	—
		razem	24.215	242	207	85·6	177	73·1
13.	Mielec	27. Czermin	27.229	272	73	—	49	—
		28. Mielec			42	—	30	—
		razem	27.229	272	115	42·3	79	29·-
14.	Myślenice	29. Myślenice	29 932	299	153	51·2	94	31·4
15.	Nisko*	30. Nisko 31. Ulanów	— —	— —	— —	— —	— —	— —
16.	Nowy Sącz	32. Nowy Sącz	15.827	158	46	29·1	41	25·9
		33. Stary Sącz	16.038	160	50	31·3	36	22·5
		razem	31.865	318	96	30·2	77	24·2
17.	Nowy Targ	34. Czarny Dunajec 35. Krościenko 36. Nowy Targ	28.349	283	280	98·9	183	64·6
18.	Pilzno	37. Brzostek	—	—	—	—	31	—
		38. Pilzno	—	—	—	—	44	—
		razem	17.374	174	75	43·1	75	43·1
19.	Ropczyce	39. Dębica 40. Ropczyce	— —	— —	— —	— —	13 36	—
		razem	7 500	75	77	102·6	49	65·3

Brakuje licencyonowanych buhajów	Komisya odmówiła licencji		Ilość gmin	Nie ma buhajów licencyonowanych		U w a g a
	buhajom	%		gmin	%	
—	—	—	—	—	—	** nie było licencyonowania.
129	33	34·7	108	66	61·1	
—	66	46·2	52	31	59·2	* nie było licencyonowania. ** z tych 9 buhajów z okręgu duklańskiego.
—	7	24·1	15	2	13·3	
—	23	12·9	76	13	17·1	
65	30	14·5	91	15	16·5	
193	24 12	32·9 28·6	96	52	—	
193	36	31·3	96	52	54·	
205	59	38·5	65	37	56·9	
—	—	—	—	—	—	* nie było licencyonowania.
—	—	—	—	—	—	
117	5	10·9	94	74	78·7	
124	14	28·	73	55	75·3	
241	19	19·8	167	129	77·2	
100	97	34·6	75	8	10·7	
—	—	—	22	7	31·8	
—	—	—	39	17	43·8	
99	—	—	61	24	39·3	
—	—	—	28	18	64·3	
—	—	—	51	31	60·8	
16	18	2·34	79	49	62·	

L. P.	Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Ilość krów i jałówek wyżej roku, podana przez Wydziały powiatowe	Powinno być buhajów	N a t o			
					przyprowa- dzono do licencyono- wania		licencyo- nowano	
					buha- jów	%	buha- jów	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
20.	Rzeszów	41. Głogów-Rzeszów 42. Strzyżów-Tyczyn	—	—	160	—	122	—
21.	Tarnobrzeg	43. Rozwadów 44. Tarnobrzeg	7.226 13.896	72 140	41 45	56·9 32·2	26 28	36·1 20·0
		razem	21.122	212	86	40·6	54	25·5
22.	Tarnów	45. Tarnów 46. Tuchów	16.863 6.703	168 67	— —	— —	104 48	61·9 71·6
		razem	23.566	235	174	74·	152	64·7
23.	Wadowice	47. Andrychów-Kal- warya 48. Wadowice-Zator	25.109	251	230	91·6	143	57·1
24.	Wieliczka	49. Podgórze 50. Wieliczka	— —	— —	98 158	— —	76 136	— —
		razem	23.503	235	256	108·9	212	90·2
25.	Żywiec*	51. Żywiec	—	—	—	—	—	—
	W 43 okręgach		481.522	4.815	3.135	65·1	2.203	45·7
	W 46 „		—	—	—	—	—	—
	Nadto w 3 okręgach		—	—	—	—	199	—
	Razem w 46 okręgach		—	—	—	—	2.402	—

Brakuje licencyo- nowanych buhajów	Komisya odmówiła licencyi.		Ilość gmin	Nie ma buhajów licencyo- nowanych		U w a g a
	buhajom	%		gmin	%	
—	38	23.8	116	54	46.6	
46	15	36.6	27	14	51.9	
112	17	37.7	44	26	59.1	
158	32	37.2	71	40	56.3	
64	—	—	57	19	33.3	
19	—	—	28	7	25.5	
83	22	12.6	85	26	30.6	
108	87	37.8	104	36	34.6	
—	22	22.4	55	17	30.9	
—	22	13.9	110	28	25.5	
23	44	17.2	165	45	27.3	
—	—	—	—	—	—	
—	932	29.7	—	—	—	
—	—	—	2 160	1.008	47.1	
—	—	—	—	—	—	

* nie było licencyonowania

II. W okręgu c. k. galicyjskiego

L. p.	Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Ilość krów i jałówek wyżej roku, podana przez Wydziały powiatowe	Powinno być buhajów	N a t o			
					przyprowa- dzono do licencyo- wania		licencyo- nowano	
					buha- jów	%	buha- jów	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Bóbrka	1. Bóbrka	} 9.445	—	39	—	30	—
		2. Chodorów		—	49	—	34	—
		razem	9.445	94	88	93·6	64	68·1
2.	Bohorodczany	3. Bohorodczany	6.910	69	—	—	35	57·2
		4. Słotwina	6.559	66	—	—	11	16·6
		razem	13.469	135	65	48·1	46	34·1
3.	Borszczów	5. Borszczów	} 7.303	—	—	—	—	—
		6. Mielnica		—	10	—	3	—
		razem	7.303	—	—	—	—	—
4.	Brody	7. Brody	11.986	120	112	93·3	80	66·6
		8. Łopatyn	7.752	78	126	161·5	84	107·6
		9. Założce	8.730	87	56	64·4	51	58·6
		razem	28.468	285	294	103·2	215	75·4
5.	Brzeżany	10. Brzeżany	8.500*	85	—	—	34	40·0
		11. Kozowa	6.377*	64	—	—	14	21·9
		razem	14.877*	149	—	—	48	32·2
6.	Brzozów	12. Brzozów	18.839	188	82	43·6	71	37·8
		13. Dynów	9.104	91	41	45·6	34	37·4
		razem	27.943	279	123	44·2	105	37·6
7.	Buczacz	14. Buczacz	8.142	81	29	35·8	21	25·9
		15. Monasterzyska	7.041	70	29	41·4	22	31·4
		16. Potok złoty	3.287	33	28	84·8	19	57·6
		razem	18.470	184	86	46·8	62	33·7
8.	Cieszanów**	17. Cieszanów	—	—	—	—	—	—
		18. Lubaczów	—	—	—	—	—	—
9.	Czortków**	19. Czortków	—	—	—	—	—	—

Towarzystwa gospodarskiego.

Brakuje licencyo- nowanych buhajów	Komisya odmówiła licency		Ilość gmin	Nie ma buhajów licencyo- nowanych		U w a g a
	buha jom	%		gmin	%	
10	11	12	13	14	15	
—	9	23·1	48	21	43·7	
—	15	33·1	42	11	26·3	
30	24	27·3	90	32	35·5	
34	—	—	18	8	44·4	
55	—	—	19	11	57·9	
89	19	29·2	37	19	51·4	
—	—	—	—	—	—	
—	7	70·0	29	27	93·1	* nie było licencyonowania
40	32	28·6	42	8	19·0	
6	42	33·3	24	3	12·5	
36	5	9·1	37	13	35·1	
70	79	26·8	103	24	23·3	
51	—	—	45	20	44·4	
50	—	—	30	16	53·3	* bez obszarów dworskich
101	—	—	75	36	48·0	
117	11	13·4	38	10	26·3	
57	7	17·1	18	8	44·4	
174	18	14·6	56	18	32·2	
60	8	27·6	36	25	69·3	
48	7	24·1	33	20	60·6	
14	9	27·3	17	10	58·8	
122	24	27·9	86	55	63·9	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	** nie było licencyonowania

L. P.	Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Ilość krów i jałó- wek wyżej roku, podana przez Wy- działy powiatowe	Powinno być buhajów	N a t o			
					przyprowa- dzono do licencyono- wania		licencyo- nowano	
					buha- jów	%	buha- jów	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
10.	Dobromil	20. Bircza	16.884	169	29	17·2	29	17·2
		21. Dobromil	11.132	111	19	17·1	19	17·1
		razem	28.016	280	48	17·1	48	17·1
11.	Dolina	22. Bolechów	7.753	78	30	38·5	30	38·5
		23. Dolina	12.133	121	50	41·3	39	32·2
		24. Rożniatów	5.911	59	30	50·8	30	50·8
		razem	25.797	258	110	42·6	99	38·4
12.	Drohobycz	25. Drohobycz	18.494	185	109	58·9	60	32·4
		26. Medenice	11.491	115	127	110·4	103	89·5
		27. Podbuż	7.017	70	53	75·7	37	52·9
		razem	37.002	370	289	78·1	200	54·1
13.	Gródek	28. Gródek	12.126	121	51	42·2	43	35·6
		29. Janów	8.491	85	—	—	26	30·6
		razem	20.617	206	—	—	69	33·5
14.	Horodenka	30. Horodenka	—	—	—	—	26	—
		31. Obertyn	—	—	—	—	6	—
		razem	—	—	—	—	32	—
15.	Husiatyn	32. Husiatyn	7.831	78	79	101·3	58	74·5
		33. Kopeczyńce	10.053	101	95	94·1	52	51·5
		razem	17.884	179	174	97·2	110	61·5
16.	Jarosław	34. Jarosław-Pruchnik	—	—	—	—	25	—
		35. Radymno	—	—	—	—	24	—
		36. Sieniawa	—	—	—	—	37	—
		razem	—	—	—	—	86	—
17.	Jaworów	37. Jaworów	25.698	260	43	—	43	—
		38. Krakowiec			26	—	26	—
		razem	25.698	260	69	26·5	69	26·5
18.	Kałusz	39. Kałusz	15.154	152	—	—	78	51·3
		40. Wojniłów	4.544	45	—	—	18	40·
		razem	19.698	197	—	—	96	48·7

Brakuje licencyo- nowanych buhajów	Komisya odmówiła licencyi		Ilość gmin	Nie ma buhajów licencyo- nowanych	
	buhajom	%		gmin	%
140	—	—	42	26	61·9
92	—	—	54	37	68·5
232	—	—	96	63	65·6
48	—	—	34	17	50·
82	11	22·	34	18	52·9
29	—	—	19	7	36·8
159	11	10·	87	42	48·
125	49	44·9	40	12	30·
12	24	18·9	22	—	—
33	16	48·5	17	1	5·9
170	89	30·8	79	13	16·5
78	8	15·7	42	21	50·
59	—	—	28	10	35·7
137	—	—	70	31	44·3
—	—	—	29	23	79·3
—	—	—	21	16	76·2
—	—	—	50	39	78·
20	21	26·6	23	5	21·7
49	43	45·3	27	6	22·2
69	64	35·7	50	11	22·
—	—	—	52	34	65·4
—	—	—	31	19	61·3
—	—	—	26	10	38·5
—	—	—	109	63	57·8
—	—	—	34	10	29·4
—	—	—	36	18	50·
—	—	—	70	28	40·
74	—	—	48	15	31·3
27	—	—	21	9	42·9
101	—	—	69	24	34·8

U w a g a

L. p.	Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Ilość krów i jałówek w yżej roku, podana przez Wydziały powiat.	Powinno być buhajów	N a t o			
					przyprowa- dzono do licencyono- wania		licencyo- nowano	
					buha- jów	%	buha- jów	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
19	Kamionka Stru- miłowa	41. Busk	10.426	104	32	30·8	18	17·3
		42. Kamionka	7.996	80	25	31·3	25	31·3
		43. Radziechów	10.549	105	71	77·1	52	49·5
		razem	28.971	289	128	44·3	95	32·8
20.	Kołomyja	44. Gwoździec	3.727	37	40	108·2	30	81·1
		45. Kołomyja	11.085	111	112	100·9	85	76·6
		46. Peczeniżyn	7.106	71	59	83·1	24	33·8
		razem	21.918	219	211	96·3	139	63·5
21.	Kossów	47. Kossów	32.100	321	24	—	20	—
		48. Kutry-Żabie			39	—	26	—
		razem	32.100	321	63	19·6	46	14·6
22.	Lisko	49. Baligród	8.812	88	43	48·6	37	42·
		50. Lisko	6.042	60	27	45·	27	45·
		51. Lutowiska	3.978	40	37	92·5	29	72·5
		52. Ustrzyki	5.536	55	24	43·2	22	40·
		razem	24.368	243	131	53·9	115	47·3
23.	Lwów	53. Lwów	—	—	—	—	27	—
		54. Szczerzec	—	—	62	—	37	—
		55. Winniki-Jary- czów	—	—	73	—	37	—
		razem	—	—	—	—	101	—
24.	Żańcut	56. Żańcut-Prze- worsk	31.461	315	81	25·7	72	22·9
		57. Leżajsk	15.192	152	43	28·3	20	13·9
		razem	46.653	467	124	26·6	92	19·6
25.	Mościska	58. Mościska	16.317	163	102	62·6	93	57·
		59. Sądowa Wisznia	8.635	86	56	65·2	51	59·3
		razem	24.952	249	158	63·5	144	57·8
26.	Nadwórna	60. Nadwórna	17.481	175	90	51·5	66	37·7

Brakuje licencyo- nowanych buhajów	Komisya odmówiła licencyi		Ilość gmin	Nie ma buhajów licencyo- nowanych	
	buhajom	%		gmin	%
86	14	43·8	32	10	31·3
55	—	—	28	12	42·9
53	19	26·8	32	9	28·1
194	33	25·8	82	31	33·7
7	10	25·	24	13	54·2
26	27	24·1	31	9	29·
47	35	59·3	19	7	36·8
80	72	34·1	84	29	39·2
—	4	16·7	20	10	50·
—	13	33·3	25	12	48·
275	17	26·9	45	22	48·9
51	6	13·9	55	33	60·
33	—	—	46	28	60·9
11	8	21·6	24	8	33·3
33	2	8·4	29	13	44·8
123	16	12·2	154	82	53·2
—	—	—	43	25	58·1
—	25	38·8	42	14	30·9
—	35	47·9	45	25	55·6
—	—	—	130	64	49·2
243	9	11·1	75	40	53·3
132	23	53·3	33	18	54·3
375	32	25·	108	58	53·7
70	9	8·8	46	10	21·7
35	5	9·9	32	8	25·
105	14	9·1	78	18	23·1
109	24	29·9	33	10	30·

U w a g a

L. p.	Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Ilość krów i jałówek wyżej roku, podana przez Wydziały powiatowe	Powinno być buhajów	N a t o			
					przyprowa- dzono do licencyo- wania		licencyo- nowano	
					buhajów	%	buhajów	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
27.	Podhajce	61. Podhajce	11.000	110	120	109·1	67	60·9
		62. Wiśniowczyk	—	—	—	—	—	—
		razem	—	—	—	—	—	—
28.	Przemyśl*	63. Dubiecko	}	—	—	—	—	—
		64. Krasiczyn						
		65. Medyka						
		66. Niżankowice						
		67. Przemyśl						
		68. Wyszatyce						
29.	Przemyślany	69. Gliniany	6.658**	67	42	62·7	34	50·7
		70. Przemyślany	10.203	102	54	52·9	42	41·2
		razem	16.861	169	96	56·8	76	44·9
30.	Rawa	71. Niemirów	5.400	54	11	20·4	4	7·4
		72. Rawa	9.911	—	—	—	—	—
		73. Uhnów	8.473	85	35	41·2	26	30·6
		razem	23.784	—	—	—	—	—
31.	Rohatyn	74. Rohatyn	21.379	214	192	89·7	157	73·4
32.	Rudki	75. Komarno	11.154	115	6	5·2	6	5·2
		76. Rudki*	—	—	—	—	—	—
		razem	—	—	—	—	—	—
33.	Sambor	77. Łąka	6.025	60	39	65·	29*	46·7
		78. Sambor	19.523	195	59	30·3	55**	28·8
		razem	25.548	255	98	38·4	84	32·9
34.	Sanok	79. Bukowsko	6.820	68	17	25·	14	20·6
		80. Rymanów	7.437	74	23	31·1	19	25·7
		81. Sanok	9.873	99	97	97·9	84	84·8
		razem	24.130	241	137	56·8	117	48·5

Brakuje licencyo- nowanych buhajów	Komisya odmówiła licencji		Ilość gmin	Nie ma buhajów licencyo- nowanych		U w a g a
	buhajom	%		gmin	%	
48	53	44.2	48	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	* nie było licencyonowania.
33	8	19.2	27	13	48.1	** brak dat z 12 obszarów dworskich.
60	12	22.2	42	21	50.1	
93	20	20.8	69	34	49.2	
50	7	68.2	13	11	84.6	
49	9	25.7	31	14	45.1	
—	—	—	—	—	—	
57	35	18.2	99	31	31.3	
109	—	—	35	31	88.7	* nie było licencyonowania.
—	—	—	—	—	—	
31	10	25.7	21	5	23.8	* 3 buhaje gminne w 2 gminach
140	4	6.7	66	39	59.1	** 1 buhaj gminny
171	14	14.3	87	44	50.5	
54	3	17.6	40	32	80.1	
55	4	17.4	34	25	73.3	
15	13	13.4	56	32	57.1	
124	20	14.6	130	89	68.5	

L. p.	Powiat	Okręg komisji licencyjonującej	Ilość krów i jałówek wyżej roku, podana przez Wydział powiat.	Powinno być buhajów	N a t o			
					przypro- wadzo- no do licencyjo- wania		licencyjo- nowano	
					buhajów	%	buhajów	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
35.	Skalał*	82. Grzymałów 83. Skalał	— —	— —	— —	— —	— —	— —
36.	Śniatyn	84. Śniatyn 85. Zabłotów razem	— — 10.795	— — 108	— — 102	— — 94.4	44 37 81	— — 75.5
37.	Sokal	86. Bełz 87. Sokal	} 22.010	} 220	} 125	} 56.8	} 125*	} 56.8
38.	Stanisławów	88. Halicz 89. Stanisławów razem	10.401 11.154 21.555	104 112 216	146 78 224	140.4 69.7 103.7	65 33 98	62.5 29.4 45.3
39.	Stary Sambor	90. Stary Sambor 91. Starasól razem	12.593 4.743 17.336	126 47 173	— — —	— — —	13 18 31	10.3 38.4 17.9
40.	Stryj	92. Skole 93. Stryj razem	15.021* 12.674 27.691	150* 127 277	— — —	— — —	24 69 93	16.* 54.3 33.5
41.	Tarnopol	94. Mikulińce 95. Tarnopol razem	— — 20.671	— — 207	— — 254	— — 122.7	31 91 122	— — 58.9
42.	Tłumacz	96. Tłumacz	—	—	—	—	91	—
43.	Trembowla	97. Budzanów 98. Trembowla	} 13.624	} 136	} 26	19.1	} 13	9.8
44.	Turka	99. Borynia 100. Turka razem	11.086 14.196 25.282	111 142 253	126 54 180	113.5 38. 71.2	73 28 101	65.8 19.8 39.9

Brakuje licencyo- nowanych buhajów	Komisya odmówiła licencyi		Ilość gmin	Nie ma buhajów licencyo- nowanych		U w a g a
	buhajom	%		gmin	%	
—	—	—	—	—	—	* licencyonowanie odbyło się — dat nie przy- słano.
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	23	8	34·8	* w tem 29 buhajów gminnych,
—	—	—	18	4	22·2	
27	21	20·6	41	12	29·3	
} 95	—	—	} 100	} 9	} 9·-	
39	71	48·6	38	8	21·3	
79	45	57·7	37	12	32·4	
118	126	56·3	75	20	26·7	
113	—	—	27	18	66·7	
29	—	—	19	9	47·8	
142	—	—	46	27	58·7	
126*	—	—	50*	11*	22·*	* w 27 gminach tego okręgu zawieszono ustawę — obowiązuje tylko w 23 gmi- nach, mających 6.944 krów i jałówek wy- żej roku — potrzebna liczba buhajów wynosi więc 69, procent buhajów licen- cyonowanych wynosi w tej części okręgu 34·8, procent gmin nie mających licen- cyonowanych buhajów w tej części okręgu wynosi 47·8.
58	—	—	56	25	41·1	
184	—	—	101	36	35·6	
—	—	—	19	4	21·1	
—	—	—	63	21	33·3	
85	132	51·9	82	25	30·5	
—	—	—	—	—	—	
} 110	} 13	50·-	} 43	} 17	39·5	
38	53	41·9	34	11	32·3	
114	26	48·2	40	26	65·-	
152	79	43·3	74	37	50·-	

L. p.	Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Ilość krów i jałówek wyżej roku, podana przez Wydziały powiatowe	Powinno być buhajów	N a t o			
					przypro- wadzone do licencyo- wania		licencyo- nowano	
					buha- jów	%	buha- jów	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
45.	Zaleszczyki	101. Tłuste	—	—	—	—	26	—
		102. Zaleszczyki	—	—	—	—	18	—
		razem	7.624	76	56	73·7	44	57·9
46.	Zbaraż	103. Nowe Sioło	—	—	—	—	19	—
		104. Zbaraż	—	—	—	—	34	—
		razem	12.769	125	77	60·2	53	40·8
47.	Złoczów	105. Zborów	17.101	171	53	30·9	48	28·2
		106. Złoczów	21.534	215	—	—	136	63·3
		razem	38.635	386	—	—	184	47·6
48.	Żółkiew	107. Żółkiew	21.293	213	160	75·2	112*	57·3
49.	Żydaczów	108. Mikołajów	6 107	61	37	60·7	28	45·9
		109. Żurawno	7 673	77	35	45·5	31	40·3
		110. Żydaczów	6.221	62	44	70·9	32	51·6
		razem	20.001	200	116	58·	91	45·5
w 85 okręgach			867.058	8.671	—	—	3.843	44·3
w 75 „			757.500	7.575	4.370	57·7	—	—
w 75 „			—	—	4.370	—	—	—
w 93 „			—	—	—	—	—	—
Nadto w 10 „			—	—	—	—	313	—
Razem w 95 „			—	—	—	—	4.156	—
W całym kraju			1,348.580	13.486	—	—	6.046	44·9
w 118 „			1,239.022	12.390	7.505	60·6	—	—
w 118 „			—	—	—	—	—	—
w 139 „			—	—	—	—	—	—
Nadto w 12 okręgach			—	—	—	—	509	—
Razem w 141 „			—	—	—	—	6.558	—

Brakuje licencyo- nowanych buhajów	Komisya odmówiła licencyi		Ilość gmin	Nie ma buhajów licencyo- nowanych		U w a g a
	buhajom	%		gmin	%	
—	—	—	22	16	72·7	
—	—	—	24	17	70·8	
32	12	21·4	46	33	71·7	
—	4	17·4	24	9	37·5	
—	20	38·5	33	17	21·2	
75	24	31·3	57	16	28·1	
123	5	9·5	71	49	68·1	
·79	—	—	69	14	20·3	
202	—	—	140	63	45·-	
101	48	30·-	74	10	13·5	* gminne
33	9	27·-	18	10*	55·6	* i 21 obszarów dworskich.
46	4	11·5	32	24*	75·-	* i 36
30	12	27·3	24	16*	66·7	* i 22 " "
109	25	21·6	74	50	67·7	* i 22 " "
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	1.187	27·2	—	—	—	
—	—	—	3.287	1.448	44·5	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	2.190	28·2	—	—	—	
—	—	—	5.447	2.456	45·1	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	

Okręgi uszykowane wedle procentu buhajów licencyonowanych w sumie buhajów potrzebnych.

Uwaga: g == okręg galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego.
k == okręg krakowskiego Towarzystwa rolniczego.

L. p.	Okręg komisji licencyonującej	Powiat	Okręg Towarzystwa	% buhajów licencyonowanych w sumie potrzebnych
1.	Łopatyn	Brody	g	107·6
2.	Podgorze	} Wieliczka	k	90·2
3.	Wieliczka			
4.	Medenice	Drohobycz	}	89·5
5.	Sanok	Sanok		84·8
6.	Gwoździec	Kołomyja	}	81·1
7.	Kołomyja	Kołomyja		76·6
8.	Śniatyn	} Śniatyn	g	75·-
9.	Zabłotów			
10.	Husiatyn	Husiatyn	}	74·7
11.	Rohatyn	Rohatyn		73·4
12.	północny	} Limanowa	k	73·1
13.	południowy			
14.	Lutowiska	Lisko	} g	72·5
15.	Tuchów	Tarnów		
16.	Bóbrka	} Bóbrka	}	68·1
17.	Chodorów			
18.	Brody	Brody	}	66·6
19.	Ciężkowice	Grybów		k
20.	Borynia	Turka	} g	65·6
21.	Dębica			
22.	Ropczyce	Ropczyce	}	65·3
23.	Czarny Dunajec			
24.	Krościenko	} Nowy Targ	k	64·6

L. p.	Okręg komisji licencyonującej	Powiat	Okręg Towarzystwa	% buhajów licencyonowanych w sumie potrzebnych
25.	Nowy Targ	Nowy Targ	k	64·6
26.	Złoczów	Złoczów	}	63·3
27.	Halicz	Stanisławów		g
28.	Tarnów	Tarnów	k	61·9
29.	Podhajce	Podhajce	}	60·9
30.	Sądowa Wisznia	Mościska		g
31.	Mikulińce	} Tarnopol	}	g
32.	Tarnopol			
33.	Założce	Brody	}	58·6
34.	Tłuste	} Zaleszczyki		}
35.	Zaleszczyki		57·9	
36.	Bochnia	} Bochnia	}	k
37.	Niepołomice			
38.	Wiśnicz	} Buczac	}	g
39.	Potok złoty			
40.	Żółkiew	Żółkiew	}	57·3
41.	Bohorodczany	Bohorodczany		g
42.	Andrychów-Kalwarya	} Wadowice	}	k
43.	Wadowice-Zator			
44.	Mościska	Mościska	}	57·-
45.	Bełz	} Sokal		}
46.	Sokal		56·8	
47.	Stryj	Stryj	}	54·3
48.	Kęty	Biała		k
49.	Podbuż	Drohobycz	}	52·9
50.	Biała	Biała		k
51.	Żydaczów	Żydaczów	}	51·6
52.	Kopeczyńce	Husiatyn		g
53.	Kałusz	Kałusz	}	51·3
54.	Brzesko	} Brzesko		}
55.	Wojnicz		51·1	
56.	Zakliczyn	} Dolina	}	g
57.	Rożniatów			
58.	Gliniany	Przemysłany	}	50·7
59.	Radziechów	Kamionka		g
60.	Sambor	Sambor	}	46·7
61.	Mikołajów	Żydaczów		g
62.	Chrzanów-Jaworzno	} Chrzanów	}	k
63.	Krzyszowice			
64.	Lisko	Lisko	}	45·-
65.	Brzostek	} Pilzno		}
66.	Pilzno		43·1	
67.	Oświęcim	Biała	}	42·6
68.	Żabno	Dąbrowa		k
69.	Baligród	Lisko	}	42·-
70.	Przemysłany	Przemysłany		g

L. p.	Okręg komisji licencyonującej	Powiat	Okręg Towarzystwa	% buha- jów licen- cyonowa- nych w sumie potrze- bnych
71.	Nowe Sioło	} Zbaraż	}	40·8
72.	Zbaraż			40·3
73.	Zurawno	Żydaczów	} g	40·-
74.	Brzeżany	Brzeżany		40·-
75.	Ustrzyki	Lisko	} k	40·-
76.	Wojniłów	Kałuż		38·7
77.	Grybów	Grybów	} g	38·5
78.	Bolechów	Dolina		38·4
79.	Starasól	Stary Sambor	} g	37·8
80.	Brzozów	Brzozów		37·7
81.	Nadwórna	Nadwórna	} k	37·4
82.	Dynów	Brzozów		36·1
83.	Rozwadów	Tarnobrzeg	} g	35·6
84.	Gródek	Gródek		34·7
85.	Frysztak	} Jasło	} k	33·8
86.	Jasło			33·5
87.	Żmigróg	Kołomyja	} g	32·4
88.	Peczenizyn	Kraków		32·2
89.	Kraków	Drohobycz	} g	31·4
90.	Drohobycz	Dolina		31·4
91.	Dolina	Buczacz	} k	31·3
92.	Monasterzyska	Myślenice		30·6
93.	Myślenice	Kamionka	} g	30·6
94.	Kamionka	Gródek		30·4
95.	Janów	Rawa	} k	29·4
96.	Uhnów	Gorlice		29·-
97.	Biecz	} Gorlice	} k	28·8
98.	Gorlice			28·2
99.	Stanisławów	Stanisławów	} g	26·5
100.	Czermin	Mielec		25·9
101.	Mielec	Sambor	} g	25·9
102.	Łąka	Złoczów		25·7
103.	Zborów	Złoczów	} g	22·9
104.	Jaworów	Jaworów		22·9
105.	Krakowiec	} Jaworów	} k	21·9
106.	Nowy Sącz			Nowy Sącz
107.	Buczacz	Buczacz	} g	20·-
108.	Rymanów	Sanok		19·8
109.	Rymanów	Sanok	} k	17·3
110.	Łańcut-Przeworsk	Łańcut		17·2
111.	Stary Sącz-Muszyna	Nowy Sącz	} g	
112.	Kozowa	Brzeżany		
113.	Bukowsko	Sanok	} k	
114.	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg		
115.	Turka	Turka	} g	
116.	Busk	Kamionka		
	Bircza	Dobromil		

L. p.	Okręg komisji licencyjonującej	Powiat	Okręg Towarzystwa	% buhajów licencyjonowanych w samie potrzebnych
117.	Dobromil	Dobromil	} os	17.1
118.	Sołotwina	Bohorodczany		16.6
119.	Skole	Stryj		16.-
120.	Kosów	} Kosów	} os	14.6
121.	Kuty-Żabie			
122.	Leżajsk	Łańcut	} k	13.9
123.	Dąbrowa	Dąbrowa		10.6
124.	Stary Sambor	Stary Sambor		10.3
125.	Budzanów	} Trembowla	} os	9.8
126.	Trembowla			
127.	Niemirów			
128.	Komarńo	Rudki		5.2

Okręgi uszykowane wedle procentu gmin nie mających wcale buhajów licencyonowanych.

L. p.	Okręg komisji licencyonującej	P o w i a t	% gmin nie mających wcale buhajów licencyo- nowanych
1.	Medenice	Drohobycz	—
2.	Podbuż	Drohobycz	.5·9
3.	Bełz }	Sokal	9·2
4.	Sokal }		
5.	Czarny Dunajec }	Nowy Targ	10·7
6.	Krościenko }		
7.	Nowy Targ }		
8.	Łopatyn	Brody	12·5
9.	północny	Limanowa	13·3
10.	Zółkiew	Zółkiew	13·5
11.	południowy	Limanowa	17·1
12.	Brody	Brody	19·-
13.	Radłów	Brzesko	20·-
14.	Złoczów	Złoczów	20·3
15.	Mikulińce	Tarnopol	21·1
16.	Zborów	Złoczów	21·2
17.	Halicz	Stanisławów	21·3
18.	Husiatyn	Husiatyn	21·7
19.	Mościska	Mościska	21·7
20.	Skole	Stryj	22·-
21.	Zabłotów	Śniatyn	22·2
22.	Kopeczyńce	Husiatyn	22·2
23.	Łąka	Sambor	23·8
24.	Sądowa Wisznia	Mościska	25·-
25.	Tuchów	Tarnów	25·-
26.	Wieliczka	Wieliczka	25·5

L. p.	Okręg komisji licencyjonującej	P o w i a t	% gmin nie mających wcałe buha- jów licencyo- nowanych
27.	Chodorów	Bóbrka	26·3
28.	Brzozów	Brzozów	26·3
29.	Ciężkowice	Grybów	28·-
30.	Radziechów	Kamionka	28·1
31.	Kołomyja	Kołomyja	29·-
32.	Jaworów	Jaworów	29·4
33.	Biała	Biała	29·6
34.	Drohobycz	Drohobycz	30·-
35.	Nadwórna	Nadwórna	30·3
36.	Podgórze	Wieliczka	30·9
37.	Winniki-Jaryczów	Lwów	30·9
38.	Busk	Kamionka	31·3
39.	Kałusz	Kałusz	31·3
40.	Rohatyn	Rohatyn	31·3
41.	Kęty	Biała	31·6
42.	Brzesko	Brzesko	31·7
43.	Brzostek	Pilzno	31·8
44.	Borynia	Turka	32·3
45.	Stanisławów	Stanisławów	32·4
46.	Lutowiska	Lisko	33·3
47.	Tarnopol	Tarnopol	33·3
48.	Tarnów	Tarnów	33·3
49.	Wadowice Zator	} Wadowice	34·6
50.	Andrychów-Kalwarya		
51.	Sniatyn	Sniatyn	34·8
52.	Założce	Brody	35·1
53.	Wiśnicz	Bochnia	35·3
54.	Janów	Gródek	35·7
55.	Peczeniżyn	Kołomyja	36·8
56.	Roźniatów	Dolina	36·8
57.	Nowosioło	Zbaraż	37·5
58.	Sieniawa	Jarosław	38·5
59.	Budzanów	} Trembowla	39·5
60.	Trembowla		
61.	Stryj	Stryj	41·1
62.	Bochnia	Bochnia	41·4
63.	Biecz	Gorlice	41·7
64.	Kamionka	Kamionka	42·9
65.	Wojniatów	Kałusz	42·9
66.	Zmigród	Jaśło	43·2
67.	Oświęcim	Biała	43·5
68.	Wojnicz	Brzesko	43·6
69.	Bóbrka	Bóbrka	43·7
70.	Pilzno	Pilzno	43·8
71.	Bohorodczany	Bohorodczany	44·4
72.	Brzeżany	Brzeżany	44·4

L. p.	Okręg komisji licencyonującej	P o w i a t	% gmin nie mających wcale buha- jów licencyo- nowanych
73.	Dynów	Brzozów	44·4
74.	Ustrzyki	Lisko	44·8
75.	Uhnów	Rawa	45·1
76.	Niepołomice	Bochnia	45·5
77.	Głogów-Rzeszów	} Rzeszów	46·6
78.	Strzyżów-Tyczyn		
79.	Chrzanów-Jaworzno	} Chrzanów	47·6
80.	Krzyszowice		
81.	Starasól	Stary Sambor	47·8
82.	Kuty-Żabie	Kosów	48·-
83.	Gliniany	Przemyślany	48·1
84.	Bolechów	Dolina	50·-
85.	Gródek	Gródek	50·-
86.	Kosów	Kosów	50·-
87.	Krakowiec	Jaworów	50·-
88.	Przemyślany	Przemyślany	50·-
89.	Rozwadów	Tarnobrzeg	51·9
90.	Dolina	Dolina	52·9
91.	Kozowa	Brzeżany	53·3
92.	Łańcut-Przeworsk	Łańcut	53·3
93.	Czermin	} Mielec	54·-
94.	Mielec		
95.	Gwoździec	Kołomyja	54·2
96.	Leżajsk	Łańcut	54·3
97.	Mikołajów	Żydaczów	55·6
98.	Szczerzec	Lwów	55·6
99.	Gorlice	Gorlice	56·2
100.	Zabno	Dąbrowa	56·3
101.	Jasło	Jasło	56·4
102.	Myślenice	Myślenice	56·9
103.	Sanok	Sanok	57·1
104.	Grybów	Grybów	57·5
105.	Frysztak	Jasło	57·6
106.	Słotwina	Bohorodczany	57·9
107.	Lwów	Lwów	58·1
108.	Potok złoty	Buczacz	58·8
109.	Sambor	Sambor	59·1
110.	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	59·1
111.	Krosno	Krosno	59·2
112.	Monasterzyska	Buczacz	60·6
113.	Ropczyce	Ropczyce	60·8
114.	Kraków	Kraków	61·1
115.	Radymno	Jarosław	61·3
116.	Bircza	Dobromil	61·9
117.	Dębica	Ropczyce	64·3
118.	Baligród	Lisko	60·-

L. p.	Okręg komisji licencyonującej	P o w i a t	% gmin nie mających wcale buha- jów licencyo- nowanych
119.	Lisko	Lisko	60·9
120.	Turka	Turka	65·-
121.	Jarosław	Jarosław	65·4
122.	Stary Sambor	Stary Sambor	66·7
123.	Żydaczów	Żydaczów	66·7
124.	Zborów	Złoczów	68·1
125.	Dobromil	Dobromil	68·5
126.	Buczacz	Buczacz	69·3
127.	Zaleszczyki	Zaleszczyki	70·7
128.	Tłuste	"	72·7
129.	Rymanów	Sanok	73·3
130.	Zurawn	Żydaczów	75·-
131.	Stary Sącz-Muszyna	Nowy Sącz	75·3
132.	Obertyn	Horodenka	76·2
133.	Nowy Sącz	Nowy Sącz	78·7
134.	Horodenka	Horodenka	79·3
135.	Bukowsko	Sanok	80·-
136.	Dąbrowa	Dąbrowa	80·8
137.	Niemirów	Rawa	84·6
138.	Komarno	Rudki	88·7
139.	Mielnica	Borszczów	93·1

Reskrypt

Wydziału krajowego z dnia 9. lutego 1904 L. 1.245. do wszystkich Wydziałów powiatowych.

W bieżącym roku mija lat dziesięć od wprowadzenia w życie ustawy z 20. lipca 1892. r. o licencyonowaniu buhajów i o utrzymywaniu buhajów gminnych.

Ustawa ta zwłaszcza, po poprawkach dokonanych przez nowelę z r. 1902, byłaby wstanie podnieść ilość i jakość rozplodników i zapewnić warunki niezbędne dla rozwoju chowu bydła w kraju, gdyby była należycie wykonywaną tak pod względem licencyonowania jak i pod względem zaopatrzenia gmin w odpowiednią, potrzebną ilość buhajów. Świadczą o tem te powiaty, w których licencyonowania odbywały się regularnie i starannie i w których Wydziały powiatowe zajęły się energicznie zaopatrzeniem gmin w buhaje, nie szczędząc ofiar ze swych funduszków i zaciągając pożyczki z funduszu pożyczkowego w tym celu utworzonego. Jednakże z ubolewaniem stwierdzić musi Wydział krajowy, że w wielu powiatach, nawet takich, które dla chowu bydła wykazują pomyślnie warunki, komisye licencyonujące nie rozwinęły należytej działalności, Wydziały powiatowe tę tak ważną dla ekonomicznych stosunków sprawę traktowały nie dość gorliwie a więcej ze strony formalnej, ta zaś część przepisów, która nakłada obowiązki na c. k. Starostwa i c. k. Żandarmeryę, w nie wielu powiatach jest wykonywaną. Opieszałość komisyj licencyonujących i Wydziałów powiatowych oddziaływała na władze rządowe a bezczynność jednych i drugich władz na ludność, która nie będąc pilnowaną, lekceważyła sobie i obchodziła bezkarnie przepisy ustawy.

Wydział krajowy korzysta z odnowienia składu komisyj licencyonujących, aby wskazać na niewątpliwe rezultaty, osiągnięte w tych powiatach, w których władze i komisye zajęły się gorliwie i nie dla formy tylko wypełnieniem przepisów i nie zrażając się trudnościami, wytrwały przez szereg lat w ich przestrzeganiu. Wydział krajowy najusilniej zachęca wszystkie Wydziały powiatowe, aby poszły za tymi przykładami i aby w interesie podniesienia hodowli bydła, tego obiecującego źródła bogactwa kraju, wraz z tamtejszemi komisjami licencyonującemi zarządziły wszystko, co tylko do zupełnego przeprowadzenia ustawy w powiecie może skutecznie się przyczynić.

W tym celu Wydział krajowy zwraca niniejszem uwagę Wydziału pow. na najczęstsze usterki i najważniejsze zaniedbania, podając zarazem kilka wskazówek celem zapewnienia skutecznego wykonania ustawy w przyszłości.

I. W sprawie licencyonowania buhajów.

Już okólnikiem z 8. lutego 1895. l. 63.536., następnie okólnikiem z 16. maja 1896. l. 21.626, zaznaczył Wydział krajowy konieczność wyznaczania większej liczby miejsc na licencyonowanie przeznaczonych a to, o ile możliwości, jak najdogodniejszych dla interesowanych.

Mimo to licencyonowanie w wielu okolicach chroma wskutek zbyt wielkiego oddalenia poszczególnych gmin od miejsca wyznaczonego na licencyonowanie.

Należy więc na tę okoliczność baczną wracać uwagę i przy wyznaczaniu miejsc na licencyonowanie uwzględniać, o ile możliwości, słuszne życzenia interesowanych. Nie rozchodzi się zaś przytem bynajmniej tylko o proste pomnożenie miejsc licencyonowania, ale przedewszystkiem o właściwszy ich wybór.

Jeżeli by wyjątkowo nie można zrealizować niedogodnościom w inny sposób, jak tylko przez powiększenie liczby komisji a skład odpowiedni nowej komisji dałby się zapewnić, należy przedstawić nam wniosek o powiększenie liczby okręgów komisyjnych, względnie o stosowną zmianę granic tych okręgów. Pod względem czasu należy starannie wybierać porę dla interesowanych najdogodniejszą, w której stosunkowo najmniej mają zajęcia, nie zbyt wczesną, nie równocześnie z jarmarkiem w okolicy, odwodzącym ludność w inną stronę, natomiast łączyć, wedle możliwości, licencyonowanie z premiowaniem bydła. Zaleca się też powtórne ogłoszenie obwieszczenia o licencyonowaniu bezpośrednio przed samym dniem licencyonowania w odnośnych gminach. Nie brak niestety skarg i na to, że niektóre komisye za nadto mało na to uważają, czy buhaj przyprowadzony na licencyonowanie zasługuje a często innymi, ubocznymi kierują się przy licencyonowaniu względami, przez co oczywiście nie pżytek, ale szkodę hodowli wyrządzają. Wzywamy przeto komisye, ażeby stosowały się ściśle do przepisów instrukcyi, do § 6. ustawy wydanej.

Polecenie w okólniku tutejszym z 12. lutego 1903. l. 12.821. zawarte w sprawie przedkłania Wydziałowi krajowemu wykazu licencyonowanych buhajów, krów i jałówek i gmin nie posiadającej licencyonowanych buhajów, utrzymujemy w mocy i w roku bieżącym.

Przy sposobności przedkładania powyższego wykazu zechce Wydział powiatowy zakomunikować nam również sprawozdanie komisji licencyonującej a w szczególności pogląd jej ogólny na wyniki licencyonowania i na stan hodowli bydła w powiecie, o ile taki pogląd w sprawozdaniu komisya umieści.

II. W sprawie buhajów nielicencyonowanych.

Żadne, choćby najdalej idące udogodnienia pod względem czasu i miejsca licencyonowania nie odniosą należytego skutku i nie skłonią właścicieli buhajów do przyprowadzania ich przed komisye, jeśli właściciele nielicencyonowanych buhajów nadal cieszyć się będą, jak dotąd, zbyt powszechną bezkarnością i swobodą w stanowieniu swymi buhajami cydzych krów i jałówek. Doszczętne wytypowanie konkurencyi ze strony właścicieli nielicencyonowanych buhajów jest najnaglejszym postulatem w tej chwili racjonalnej polityki hodowlanej. Całe licencyonowanie zawisa formalnie w powietrzu i schodzi do rzędu nic nie znaczącego a kosztownego aktu formalnego, jeśli równocześnie nie wystąpi się z całą surowością przeciw winnym przekroczenia z §. 16. ustawy. Niestety ani organy c. k. Żandarmeryi ani Zwierzchności gminne nie spełniają wcale obowiązków ciążących na nich w tym względzie w myśl §. 15. ustawy.

Wzywamy przeto Wydział powiatowy, ażeby, nie szczędząc ani zachęty ani przymusowych środków karnych, czuwał z całą gorliwością nad tem, by Zwierzchności gminne szczególniejszą zwracały uwagę na przekroczenia z §. 16. ustawy i ściagały każdy wypadek przekroczenia z całą energią, donosząc o nim bezzwłocznie do c. k. Starostwa. Równocześnie zaś udajemy się do c. k. Namiestnictwa w sprawie ponowienia polecenia c. k. Starostwom i c. k. Żandarmeryi jak najściślejzego zastosowania się do przepisów §§. 15-18 ustawy.

W szczególności poddaje Wydział krajowy rozprawie Wydziału powiatowego pytanie, czy nie należałoby dążyć do usunięcia powszechnie panującego obecnie systemu pobierania taksy od skoku i zastąpienia go systemem w § 10. ustawy przewidzianym, mianowicie polegającym na rozłożeniu opłat na utrzymywanie a względnie i zakupienie buhaja na wszystkich właścicieli krów i jałówek w gminie, własnego buhaja nie posiadających.

Pomijając okoliczność, że wtedy dopiero sprawa licencyonowanego buhaja stanie się sprawą publiczną, ogół mieszkańców gminy obchodzącą i kontrolę władz ułatwiającą, należy się spodziewać, że pociągnięci wówczas do wspólnego ponoszenia kosztów buhaja i ciężar ten już odczuwający stracą ochotę do pokątnego stanowienia swych krów buhajami nielicencyonowanymi, choćby za najtańszą nawet taksą.

Na jedno jeszcze bardzo rozpowszechnione niestety nadużycie z buhajami nielicencyonowanymi zwracamy uwagę Wydziału powiatowego. Jest niem wypasanie ich na wspólne pastwisko razem z krowami i jałówkami. Usprawiedliwienia tego nadużycia szuka się zazwyczaj w zupełnie mylnej interpretacji odnośnych przepisów a mianowicie w tem, jakoby zakaz wpuszczania buhaja na wspólne pastwisko wraz z bydłem odnosił się jedynie do buhajów licencyonowanych. Mniemanie to, podzielane niejednokrotnie nawet przez władze jest z gruntu błędnem.

Dopuszczanie bowiem nielicencyonowanych buhajów na wspólne pastwisko pozostaje przedewszystkiem w jaskrawej sprzeczności z naczelną zasadą ustawy, wypowiedzianą w §. 2. że „tylko licencyonowany buhaj może być używanym do rozplodu cudzego bydła“, a zaopatrzoną sankcją karną w § 16. Nadto obowiązuje w tym względzie osobne rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z 2. sierpnia 1894 l. 58567, ogłoszone w Nr. 68. Dziennika ustaw i rozporządzeń krajowych, zakazujące pasania wszystkich w ogóle buhajów (a więc i nielicencyonowanych) liczących powyżej 6. miesięcy wieku razem z krowami i jałówkami i nakładające grzywnę od 1. do 10 guldenów za przekroczenia tego zakazu, wydanego z wyraźnym powołaniem się na §. 16. ustawy. Wzywamy przeto Wydział powiatowy, ażeby z całą usilnością wystąpił przeciw temu zwyczajowi i użył wszelkich możliwych środków celem sprostowania tej błędnej, z nieznamości obowiązującego prawa wynikającej opinii.

III. W sprawie buhajów gminnych.

Ustawa z 20. lipca 1892 r. dąży do podniesienia hodowli bydła zapomocą dwóch środków: 1) licencyonowania i 2) utrzymywania buhajów gminnych. O ile przepisy ustawy, normujące licencyonowanie, w praktyce, acz na wielu punktach chromają, są jednak przeważnie wykonywane, o tyle przepisy o utrzymywaniu buhajów gminnych z małymi wyjątkami nie są wykonywane. Mamy więc od lat dziesięciu w kraju buhaje licencyonowane, buhaje gminne tj. przez gminy zakupione, względnie wynajęte, mamy tylko w pewnej, niestety zbyt małej liczbie powiatów. Skoro zaś się zważy, że powyższe dwie grupy przepisów wzajemnie się uzupełniają i wspierają, nie trudno zrozumieć, że pozbawiona koniecznego uzupełnienia akcja licencyonowania połowiczny tylko wydaje skutek. Na tem polu najdotkliwiej daje się uczuwać rażący brak rzetelnego zajęcia się sprawą ze strony komisji licencyonujących i Wydziałów powiatowych. Bez zapewnienia odpowiedniej liczby buhajów licencyonowanych każdej gminie, marnuje się tylko wkład pracy, trudów i ofiar z funduszy publicznych łożonych i z góry całą akcją ustawą określoną skazuje się na bezpłodność a zostawia się podstawę egzystencji dalszej dla buhajów nielicencyonowanych.

Powołując się przeto na tutejszy reskrypt z 12. listopada 1900. l. 37.402. wzywamy niniejszem komisje licencyonujące do ścisłego przestrzegania obowiązku w §. 8. ustawy na komisję nałożonego, wzywamy też Wydział powiatowy, ażeby dołożył wszelkich starań zdolnych zapewnić wykonanie przepisów §§. 9-11. ustawy i w tym celu w myśl §. 18. ustawy skutecznej pomocy użyć komisjom licencyonującym. Przypominamy z całym naciskiem, że komisji nie wolno się ograniczyć

do samego licencyonowania przyprowadzonych przed nią buhajów, ale ma także obowiązek orzec, ile buhajów licencyonowanych w każdej gminie znajdować się powinno.

Gmina (§. 9 i 10) ma znów obowiązek orzeczenie komisji wykonać. Gdyby zaś nie wykazała się, że przypisaną jej przez komisję liczbę buhajów zakupiła, względnie wynajęła, winien Wydział powiatowy bezzwłocznie, z urzędu nie czekając na inicjatywę z jakiegokolwiek, przystąpić w porozumieniu z c. k. Starostwem do zarządzenia w myśl §. 11. przymusowych środków zaradczych. I w tej sprawie odnosimy się równocześnie do c. k. Namiestnictwa.

Tak członkowie komisji licencyonujących jak Wydziału powiatowego winni pouczać gminy o istnieniu funduszu hodowlanego a zarazem zachęcać do korzystania z pożyczek bezprocentowych z tego funduszu. Wystarczy w tym celu przesłanie uchwały Rady gminnej do Wydziału powiatowego, który zajmie się przeprowadzeniem dalszej sprawy. Zaleca się również naśladowanie przykładu tych Wydziałów powiatowych, które zaciągnęły pożyczkę z tego funduszu imieniem powiatu i przy jej pomocy całą akcyę w sprawie buhajów gminnych bardzo znacznie posuwały naprzód. Wydział krajowy pospieszy z całą gotowością na życzenie Wydziału powiatowego z udzieleniem rad, wskazówek i szczegółowych informacji, zaczerpniętych z doświadczenia zebranego już w tych powiatach, które dzięki temu, że znaleźli się w nich ludzie chętni i gorliwi, stanowią wzór godny naśladowania dla innych powiatów.

Okólnik niniejszy zechce Wydział powiatowy po ukonstytuowaniu się komisji licencyonujących na nowy, czwarty z kolei trzechletni okres, o czem Wydział powiatowy zawiadomimy, zakomunikować komisjom z wezwaniem do ścisłego zastosowania się do wskazówek, w nim zawartych.

Odezwa

Wydziału krajowego do c. k. Namiestnictwa z 9. lutego 1904 LW. 1.245.

Podajemy w załączeniu do wiadomości c. k. Namiestnictwa reskrypt, którym wezwaliśmy Wydziały powiatowe i komisje licencyonujące do ścisłego przestrzegania przepisów ustawy z 20. lipca 1892. r. (Dz. u. kraj. Nr. 51.) Największe wszakże wysiłki powyższych organów połowiczny tylko mogłyby odnieść skutek, gdyby nie doznały należytego poparcia ze strony władz rządowych, w których ręce złożone zostało wykonanie najważniejszych przepisów tej ustawy.

Uznając w całej pełni znaczenie tej ustawy dla stosunków hodowlanych naszego kraju, wydało c. k. Namiestnictwo w ciągu ubiegłych lat dziesięciu cały szereg rozporządzeń i okólników do władz mu podległych z wezwaniem do pilnego czuwania nad wykonaniem przepisów ustawy. Polecenia takie zawierają okólniki c. k. Namiestnictwa do wszystkich c. k. Starostów z 26. listopada 1895. l. 94.388, z 26. maja 1896. l. 39.885, z 26. października 1897. l. 86.045 i z 17. lipca 1900. l. 56.744, wydane tak z własnej inicjatywy, jakoteż skutek wezwania ze strony Wysokiego Sejmu, lub wskutek przedstawień ze strony c. k. Towarzystwa gospodarskiego. W okólnikach tych podniosło c. k. Namiestnictwo konieczność pociągania do surowej odpowiedzialności wszystkich osób, wykraczających przeciw postanowieniom §. 16. ustawy i rozporządzenia Namiestnictwa z 2. sierpnia 1894. l. 58.567. nie mniej konieczność stosowania postanowień §. 11. wobec opornych gmin, tudzież użyczenia komisjom licencyonującym wszelkiej pomocy po myśli §. 18. ustawy.

Pomimo powyższych, uznania godnych zarządzeń ze strony c. k. Namiestnictwa wykonanie ustawy o licencyonowaniu i utrzymywaniu buhajów gminnych przedstawia zawsze jeszcze bardzo liczne niedostatki. W szczególności komisje licencyonujące nie zawsze doznają ze strony c. k. władz i organów c. k. Zandarmeryi tej pomocy, jaka się im w myśl ustawy należy, przepisy zaś §. 16. i rozporządzenia Namiestnictwa z 2. sierpnia 1894. tudzież przepisy §§. 9 i 10. ustawy ludność, względnie gminy systematycznie sobie lekceważą, władze zaś nie okazują należytej sprężytości w pociąganiu do odpowiedzialności winnych, względnie w zarządzaniu przymusowych wobec gmin środków zaradczych.

Wobec tego więc, że podobne zaniedbywanie najważniejszych przepisów ustawy grozi zwichnięciem celu przez ustawę zamierzonego i zamienić by się musiało w klęskę dla całego kraju, zniewoleni jesteśmy, powołując się na powody w załączonym okólniku wyłuszczone i na odezwę tutejszą w analogicznej sprawie z 30. kwietnia 1896. l. 18.726, upraszać c. k. Namiestnictwo o wydanie polecenia do wszystkich c. k. Starostów w sprawie jak najściślejszego przestrzegania przepisów ustawy z 20. lipca 1892. w wybitnym interesie rozwoju tak ważnej gałęzi gospodarstwa krajowego.

Okólnik

c. k. Namiestnictwa do wszystkich Panów c. k. Starostów z dnia 22. sierpnia 1904 L. 34.120.

Okólnikiem z 9 lutego 1904 l. 1245, wezwał Wydział krajowy komisye licencyonujące i Wydziały powiatowe do ścisłego przestrzegania ustawy z 20. lipca 1892. Dz. u. k. l. 51. o licencyonowaniu buhajów i o utrzymywaniu buhajów gminnych, przyczem żali się, że komisye licencyonujące nie zawsze doznają ze strony c. k. Starostw tej pomocy, jaka się im w myśl ustawy należy dalej, że przepisy §. 2. tej ustawy i rozporządzenia Namiestnictwa z 2. sierpnia 1894. l. 58.567. dz. u. kr. l. 68., zakazujące używania do rozplodu buhajów nielicencyonowanych i pasania ich wspólnie z krowami nie są przez ludność przestrzegane a władze nie okazują należytej energii w pociąganiu winnych do odpowiedzialności.

Nadto nie spełniają Starostwa włożonego na nie §-em 11. wspomnianej ustawy obowiązku czuwania nad tem, aby w każdej gminie była dostateczną ilość buhajów licencyonowanych i odpowiedniego zaradzenia brakom w razie potrzeby.

Gdy takie zaniedbywanie przepisów grozi zwichnięciem zamierzonego przez ustawę celu, wzywa się Pana c. k. Starostę, aby przedewszystkiem na podstawie §. 11. wspomnianej ustawy, w porozumieniu z Wydziałem powiatowym, zarządził bezzwłocznie co potrzeba celem dostarczenia gminom licencyonowanych buhajów w takiej ilości, jak to orzec winna komisya licencyonująca, następnie przypomniał gminom treść ustawy i wezwał do ścisłego jej przestrzegania.

C. k. Żandarmeryi poleci Pan c. k. Starosta, aby niezwłocznie donosiła o wszystkich spostrzeżonych przekroczeniach, które z całą surowością karać należy.

Wreszcie zeche Pan c. k. Starosta ściśle przestrzegać tutejszego rozporządzenia z 2. sierpnia 1894. l. 58567. Dz. u. kr. l. 68. którem wydano zakaz pasania dorastających buhajów wspólnie z krowami i jałówkami.

C. k. Namiestnik :

Potocki.

W Y K A Z

KOMISYJ LICENCYONUJĄCYCH

na czwarty okres trzechletni

od r. 1904 do 1906 r. włącznie.

Okręg c. k. Krakowski

Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
1. Biała	1. Biała	Wincenty Zwilling, wł. d. w Harmężu, p. Oświęcim	Teofil Wysocki, wł. dóbr w Polance wielkiej k. Oświęcimia
	2. Kęty	Karol Hämpl, wł. dóbr w Malcu, p. Kęty	Wiktor Dołkowski, dzierżawca dóbr w Heczmarowicach p. Wilamowice.
	3. Oświęcim	Wincenty Zwilling, wł. d. w Harmężu, p. Oświęcim	Gustaw Krzemień, dzierż. dóbr w Jawiszowicach,
2. Bochnia	4. Bochnia	Michał hr. Roztworowski, wł. dóbr w Ostrowie szlach. p. Gawłów nowy	Dr. Klem. Rutowski, wł. dobr w Łąckiej górnej, p. Rzegocina
	5. Niepołomice	j. w.	j. w.
	6. Wiśnicz	j. w.	j. w.
3. Brzesko	7. Brzesko	Adam Jordan, wł. dóbr w Więckowicach, p. Wojnicz	Kazim. Baltaziński, wł. dóbr w Jasieniu, p. Brzesko
	8. Radłów	j. w.	j. w.
	9. Wojnicz	j. w.	j. w.
	10. Zakliczyn	j. w.	j. w.
4. Chrzanów	11. Chrzanów-Jaworzno	Stefan Reichard, inspektor rolniczy w Krzeszowicach	Józef Datoń, dzierż. dóbr w Bołęcinie, p. Chrzanów

Towarzystwa rolniczego.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwo rolnicze	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
Józef Grygierzec, wł. real. w Bestwinie, p. loco	Andrzej Naglitt, wł. realn. w Kozach, p. loco	Gustaw Krzemień, dzierżawca dóbr w Jawiszowicach, p. loco	Alfred Truskolaski, sekret. Rady pow. w Białej
Stanisław Then, wł. d. w Małym Czańcu, p. Kęty	Józef Warmuz, wł. młyna w Hecznarowicach, poczta Wilamowice	Franciszek Kramarczyk, rolnik w Osieku	j. w.
Józef Ledwoń, wł. real. w Babicach, p. Oświęcim	Jan Stachoń, wł. real. w Pławach, p. Oświęcim	Teofil Wysocki, wł. dóbr w Polance w koło Oświęcimia	j. w.
Lud. Kisielewski, wł. dóbr w Barszkowie, poczta Bochnia	Bolesł. Pacuła, c. k. zarz. lasów kamer. w GawłóWKU, p. Dziewiń	Jan Stokłosa, rolnik w Kolanowie, poczta Bochnia	Aleksand. Czaplicki, dzierżawca dóbr w Bochni
Jan Wykowski, dzierżawca dóbr w Łęzkowicach, p. Kłaj	Władysław Leśniak, c. k. zarządca dóbr kamer. w Stanisławicach, p. Kłaj	Władysław Żeleński, wł. d. w Grodkowicach, p. Kłaj	Józef Stroner, zarz. dóbr w Staniątkach p. loco
Zygm. Ruebenbauer, wł. dóbr w Kobylcu, p. Łapanów	Jakób Tabrawa, rolnik w Olchowej, p. Wiśnicz	Józef Ożegalski, wł. dóbr w Kamionnej, p. Rzegocina	Tytus Meysner, wł. dóbr w Kopalnikach, p. Wiśnicz.
Jan Stec, gosp. w Brzezowcu, p. Słotwina	Wiktor Bętkowski, naczelnik gminy w Słotwinie	Robert Stosius, rządca dóbr w Okocimiu	Karol bar. Lewartowski, wł. dóbr w Dobrocieszu, p. Kęty
Wład. Elterlein, wł. d. w Górcie, p. Szczurowa	Konstan. Sadowski, wł. real. w Bozręcinie, p. loco	Władysław Fiebich, wł. d. w Zdrochcu, p. Radłów	Ludwik Mięta Mikołajewicz, wł. d. Woli przemysłowej, p. Zaborów
Dr. Jan Jastrzębski, wł. real. dóbr w Dembnie, p. Biadoliny szlach.	Józef Morys, gosp. w Łysejgórze, poczta Porąbka uszewska	Zdzisław de Laveaux, dzierżawca d. w Łętowicach, p. Bogumiłowice	Karol Nodzyński, aptekarz w Wojniczu
Roman Jordan, wł. dóbr w Rozłocze, poczta Zakliczyn	Michał Olszewski, wł. real. w Lusławicach, poczta Zakliczyn	Ludwik Morawski, dzierżawca dóbr w Lusławicach, p. Zakliczyn.	Antoni Florkowski, nacz. gminy w Zawadzie lanckorońskiej, p. Zakliczyn
Adam hr. Starzeński, wł. real. dóbr w Płazie, poczta Chrzanów	Jan Taborski, wł. real. gospod. w Wygiełzowie, p. Babice koło Alwernii	Stan. Stokłosiński, leśn. w Brodłach, p. Alwernia	Franciszek Knapik, gosp. w Porębie, p. Alwernia

Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
4. Chrzanów	12. Krzeszowice	Stefan Reichard, inspektor rolniczy, w Krzeszowicach	Stanisław Remin, leśn. w Kopcach, p. Krzeszowice
5. Dąbrowa	13. Dąbrowa	Kazimierz Łłowiecki, dzierżawca dóbr w Adamiezu, p. Olesko	Józef Witowski, zarządca folwarku w Oleśnie
	14. Żabno	Emil Jordan Stojowski, wł. dóbr w Miechowicach m. p. Wietrzychowic	Józef Błażowski, pełnomocnik dóbr i Okręgu, p. Siedliszowice
6. Gorlice	15. Biecz (północny)	Narcyz Gintowt-Dziewiałtowski, wł. d. w Siepietnicy, p. Biecz	Władysław Szwarz, wł. dóbr w Staszówce, p. Ciężkowice
	16. Gorlice (południowy)	Władysław Szwarz, wł. dóbr w Staszówce, p. Ciężkowice	Narcyz Gintowt-Dziewiałtowski, wł. d. w Siepietnicy, p. Biecz
7. Grybów	17. Ciężkowice	Stanisław Fihauser, wł. d. w Bruśniku, p. Ciężkowice	Jan Mączyński, wł. dóbr w Siedliskach p. Bobowa
	18. Grybów	Ignacy hr. Bobrowski, wł. d. w Bagoniewiczach, p. Ciężkowice	Winc. Śmiałowski, wł. dóbr w Chodorowej, poczta Grybów
8. Jasło	19. Frysztak	Józef Przyłęcki, wł. dóbr w Łubnie szlacheckiem, p. Jasło	Kazimierz Piliński, wł. dóbr w Tarnowcu, p. loco
	20. Jasło	j. w.	j. w.
9. Kolbuszowa	21. Kolbuszowa	Roman Serebnicki, sekr. Rady powiat. w Kolbuszowej	Adam Straub, rolnik w Lipnicy, poczta Dzikowiec
10. Kraków	22. Kraków	Jan Skirlński, wł. dóbr w Kryspinowie, p. Liszki	Dr. Witołd Milieski, wł. dóbr w Piekarach, p. Liszki
11. Krosno	23. Dukla	Stan. Ostaszewski, wł. dóbr w Klimkówce, p. loco	Jan Skwara, rolnik w Targowiskach, p. Miejsce

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwo rolnicze	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
Andrzej Chwalibóg, wł. dóbr w Bołęcinie, p. Trzebinia	Wojciech Wąchal, gospodarz w Rudawie	Stan Stokłosiński, leśn. w Brodłach, p. Alwernia	Franciszek Knapik, gosp. w Porębie, p. Alwernia
Kazim. Wróbel, gosp. w Kannie, p. Bolesław	Ottokar Bernowski, kasyer dóbr w Dastowicach, poczta Szczucin	Józef Maziarski, pełnomocnik dóbr w Mędrzychowie, p. Bolesław	Stefan Skwirzyński, zarządca folwarku w Borusowie, p. Gręboszów
Eugen. Sikorski, zarz. folwarku w Kannie p. Bolesław	Wacław Sauer, wł. dóbr w Konarach, p. Żabno	Stanisław Wink, dzierżawca folw. w Okulicach, p. Siedliszowice	Andrzej Wrzosek, rolnik w Niecieczy, p. Żabno
Henryk Groblewski, właśc. dóbr w Bystrej, poczta Gorlice j. w.	Adam Wesołowski, w Nowodworze, p. Gorlice j. w.	Franc. Niemczycki, wł. dóbr w Turzy, p. Rzepiennik strzyżowski	Alojzy Słowikowski w Szymbarku, p. Gorlice j. w.
Antoni Długoszowski, wł. d. w Lipnicy dolnej, p. loco	Antoni Śliwa, gospod. w Bruśniku, p. Ciężkowice	X. Emil Jurczakiewicz, prob. gr. kat. w Uściu ruskiem, p. loco	Włodz. Kodrębski, wł. dóbr w Kąsnej dolnej, p. Ciężkowice
X Teofil Karczmarczyk, prob. w Binczarowej, p. Grybów	Francisz. Stelmach, gospod. w Białej wyżnej, p. Grybów	Kazim. Jankowski, dzierz. dóbr w Kąsnej dolnej, poczta Ciężkowice	Kazimierz Bauman, dzierżawca w Berdychowie, poczta Stróże
Dr. Jan Kanty Działott, wł. d. w Lubli, poczta Frysztak j. w.	Kazimierz Janiszewski, właściciel dóbr w Osieku, p. loco j. w.	Maryan Grodzicki, wł. d. w Polnej, p. Stróże	Tomasz Czernicki, wł. real. w Lubli, p. Frysztak
Wład. Skwarzec, zarz. dóbr w Weryni, p. Kolbuszowa	Maciej Gorzelany, rolnik w Kolbuszowej górnej, poczta Kolbuszowa	Jan Ćwiok, naucz. ląd. w Wojanówce, p. Łączki	Narczyz Gintowt-Drzewiałtowski, wł. dóbr w Siepietnicy, p. Biecz
Karol Malsburg, prof. kraj. szkoły roln. w Czernichowie	Ludwik Ożegalski, wł. d. w Bolechowicach, poczta Zambierzów	Witołd Wiśniewski, dzierżawca dóbr w Bezdziałce, p. Kołaczyce	Ignacy Piórek, naczelnik gm. w Kolbuszowej dolnej, p. Kolbuszowa
Aleksan. Obłaza, naczelnik gm. w Dukli	Jakób Kordys, rolnik w Wietrznie, p. Równe k. Dukli	Stanisł. Kohlberger, c. k. weteryn. pow. w Kolbuszowej	Stanisł. Kwieciński, c. k. st. weterynarz pow. w Krakowie
		Józef Cieślewicz, dzierz. dóbr w Wadowie, p. Pleszów	
		Józef Froń, prof. szkoły rolniczej w Suchodole, p. Krosno	

Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
11. Krosno	24. Krosno	j. w.	Edmund Bielski dyr. kraj. niż. szk. rol. w Suchdole
12. Limanowa	25. Północny	Feliks Sandoz, kraj. instr. hodow w So- boniowicach, p. Wieliczka	Kazimierz Bzowski, wł. d. w Żerostła- wicach, p. Łapa- nów
	26. Południowy	j. w.	j. w.
13. Mielec	27. Mielec	Wacław Oborski wł. d. w Mielcu	Kasper Wendeker, wł. realn. i naczel. gminy w Schön- anger, p. Borowa
	28. Czermin	j. w.	j. w.
14. Myślenice	29. Myślenice	Bolesław Targow- ski wł. d. w To- karni, p. Łętownia	Józef Górnikiewicz, wł. d. w Toporzy- skach, p. Jordanów
15. Nisko	30. Nisko	Fryderyk hr. Resse- gnier, wł. d. w Ni- sku	Stanisław Kamiński, zarz. d. w Narcie, p. loco.
	31. Ulanów	Dr. Kazimierz Ję- drzejowicz wł. i pełnom. d. w Ru- dniku, p. loco	Edward Stubenvoll, zarz. d. w Bieli- nach, p. Ulanów
16. Nowy Sącz	32. Nowy Sącz	Władysław Głębo- cki wł. d. w Żby- szycach, p. Tęgo- borze	Czesław Czechow- ski, dzierzawca d. w Brzeźnie, p. No- wy Sącz
	33. Stary Sącz	Roman Reklewski wł. d. w Rogach. p. Podegrodzie	Józef Maciuszek, gospod. w Pode- grodzie, p. loco
17. Nowy Targ	34. Nowy Targ.	Dr. Jan Zduń wł. d. w Rabie wyżnej, p. Chabówka	Aleksander Lgocki, wiceprezes Rady p. w Nowym Targu
18. Pilzno	35. Pilzno	Henryk Kaczorow- ski wł. d. w Prze- czycy, p. Brzostek	Antoni Wejda, wł. d. w Parkoszu, p. Pilzno.
	36. Brzostek	j. w.	j. w.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwo rolnicze	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
Edward Swiderski, sekret. Rady pow. w Krośnie	Karol Gostyński, rząd. d. w Potoku, p. Jedlicze.	Józef Froń, prof. szk. rol. w Suchodole	Jan Skwara, rolnik w Targowiskach, p. loco
Wojciech Bielski, wł. real. w Sadku p. Jodłownik	Aleksander Dydyński, wł. d. w Słupiu, p. Jodłownik	Jan Drożdż, rol. w Jodłowniku	Stanisław Sliwa, rol. w Mostowie, p. Jodłownik
Edward Kopechtschny, admin. d. w Dobrej, p. loco	Wincenty Potocki, wł. d. w Słopniach szlach, p. Limanowa	Zygmunt Krzyszkowski, wł. d. w Swidniku, p. Łukawica	Kazmierz Mars, wł. d. w Łososinie górnej, p. Limanowa
Władysław Trzeciński, wł. d. w Zdakowie, p. Gawłuszowice	Andrzej Sehn, naczel. gminy w Tuszowie, p. Chorzeliów	Gustaw Szaszkiwicz, wł. d. w Rzemieniu, p. Rzochołów	Ludwik Ulrych, wł. real. w Maliniu, p. Chorzeliów
Leon Groman, dzierz. d. w Zgórku, p. Radomyśl	Paweł Miłoś, naczel. gminy w Pławiu. p. Borowa	Jan Artwiński, wł. d. w Kliszowie, p. Gawłuszowice	Piotr Budzyński, dzierz. d. w Partyniu, p. Radomyśl
Andrzej Szedniawski, wł. real. w Górnej wsi, p. Myślenice	Wawrzyniec Kawa, naczel. gminy w Makowie		Dr. Jan Zduń, wł. d. w Rabie wyższej p. Chabówka
Ludwig Ostrychański, kasyer d. w Kopkach, p. Rudnik	Józef Stelmach, naczel. gminy w Nisku	Władysław Komorowski, wł. d. w Bajarowie, p. loco	Jan Pawlik, nadleś. w Kamieniu
Dyonizy Martini, leśniczy w Pyszniczy. p. loco	Józef Błażejowicz, gospod. w Pyszniczy	Dr. Klemens Kostheim, wł. d. w Zarzyczach, p. Ulanów	Jan Wroński, wł. apteki i gospod. w Ulanowie
Stanisław Potoczek, wł. gruntu w Rdziostowie, p. Nowy Sącz	Józef Wójcik, wł. gruntu w Biegonicach, p. Nowy Sącz	Feliks Berski, wł. d. w Gorzkowicach, p. Nowy Sącz	Piotr br. Przychocki, dzierz. d. w Białej, p. Tęgorozce
Tomasz Ciągło, wł. gruntu w Podegrodziu, p. loco	Jan Faron, wł. gruntu w Maszkowicach, p. Łącko	Józef Reklewski, wł. d. w Rogach, p. Podegrodzie	Jan Wadowski, rol. w Łącku Nr. 98.
Wawrzyniec Ptasz, wł. gosp. w Nowym Targu	Konstanty Dziewolski, konduktor drog. i wł. gosp. w Krościenku	Jan Pietraszkiewicz, sekr. Rady p. w Nowym Targu	Teodor Kabłak, leś. w Klikuszowej, p. Nowy Targ
Juliusz Bahr, wł. dóbr w Róży, p. Zassów	Jakób Sztorc, wł. gruntu w Zwierniku, p. Pilzno	Józef Frenkl, wł. d. w Machowej, p. Łęki górne	Józef Maziarek, gospod. w Dęborzynie, p. Brzostek
Andrzej Tułeczki, właściciel real. w Brzostku	Jan Trześniewski, wł. real. w Brzostku	Karol Bronec, rząd. d. w Siedliskach, p. Brzostek	Jan Warzecha, gospod. w Jodłowej, p. loco

Powiat	Okręg komisji licencyjonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
19. Ropczyce	37. Ropczyce	Jan Panek, c. k. star. weteryn. pow. w Ropczycach	Karol Hruby, dzierz. dóbr w Pustyni, p. Dębica
	38. Dębica	j. w.	j. w.
20. Rzeszów	39. Rzeszów-Głogów	Aleksander Dąmb-ski, właśc. dóbr w Nosówce, p. Rzeszów	Władysław Woyna-rowski, wł. dóbr w Żarnowie, p. Strzyżów
	40. Strzyżów-Tyczyn	j. w.	j. w.
21. Tarnobrzeg	41. Rozwadów	Zbigniew Horodyń-ski, właśc. dóbr w Zbydniowie, p. loco	X. Wojciech Sapecki, proboszcz w Radomyślu
	42. Tarnobrzeg	j. w.	Ludwik Żeleński, pełnomocnik dóbr w Dzikowie, p. Tarnobrzeg
22. Tarnów	43. Tarnów	Władysław Wód-czyński, dzierz. d. w Skrzyszowie, p. Tarnów	Bolesław Bosso-wski, wł. dóbr w Bistuszowej, p. Ry-glice
	44. Tuchów	j. w.	j. w.
23. Wadowice	45. Andrychów-Kalwarya	Franciszek Dziobek, rolnik w Zygodo-wicach, p. Wado-wice	Stanisław Kunacho-wicz, dzierz. dóbr w Radoczy, p. Wado-wice
	46. Wadowice-Zator	j. w.	j. w.
24. Wieliczka	47. Wieliczka	Adam Fink, wł. d. w Komornikach, p. Wiśniowa	Stefan Kałuski, wł. dóbr w Zegarto-wicach, p. Dob-czyce
	48. Podgórze	Alojzy Mayer, wł. dóbr w Borku fa-łęckim p. Swoszo-wice	Stanisław Podle-wski, właśc. dóbr w Gaju, p. Mogi-lany
25. Żywiec	49. Żywiec	Maksym. Budiner, zarz. d. arcyks. w Obszarze, p. Żywiec	Ludwik Dubowski, właśc. realności w Żywcu

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwo rolnicze	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
Włodzimierz Hupka, wł. d. w Broniszowie, p. Łączki kucharskie	Tadeusz Skołuba, wł. dóbr w Łubzynie, p. Ropczyce	Michał Czechowski, właśc. realności w Ropczycach	Floryan Daniel, gospod. w Przedmieściu sędzisz. p. Sędziszów
Henryk Zauderer, dyr. Tow. kred. w Dębicy	Apolinary Kwieciński, dzierż. dóbr w Gawrzyłowie, p. Dębica		Walenty Muszyński, dzierż. d. w Gumniskach, p. Dębica
Jan Mazaraki, rz. dóbr w Głogowej	Antoni Smagała, wł. gruntu w Trzcianie	Piotr Łastowiecki, wł. dóbr w Hadlachu, p. Jawornik	Władysław Stasińiewicz, rządca d. w Tyczynie
Stanisław Dydyński, wł. d. w Godowej, p. Strzyżów	Ignacy Wołkowicki, wł. dóbr w Strzyżowie	Witołd hr. Łoś, wł. dóbr w Zyznowie, p. Strzyżów	Stanisław Wasilewski, wł. d. w Markuszowej, p. Dobrzechów
Jan Mączka, wł. real. w Zaleszanych, p. Zbydniów	Teofil Grzesiak, rz. dóbr w Zbydniowie	X Józef Kasprzycki, proboszcz w Grębowie, p. loco	Władysław Nowakowski, em. leśniczy w Grębowej
Władysław Gryglewski, wł. real. w Tarnobrzegu	Jan Frankiewicz, wł. realności w Miechocinie, p. Tarnobrzeg	Feliks Myszkowski, rz. dóbr w Wymysłowie, p. Tarnobrzeg	Kazimierz Tomaszewski, rządca dóbr w Miechocinie
Leopold Dietl, wł. dóbr w Rzuchowej, p. loco	Jan Szymczak, wł. gruntu w Radnej, p. Tarnów	Dominik Kwiatkowski, admin. dóbr w Niedomicach, p. Żabno	Bronisław Ząbecki, dzierżawca dóbr w Lisiej górze, p. loco
Zygmunt Zawadzki, wł. dóbr w Szydłowej, p. Gromnik	Stanisław Florek, wł. gruntu w Gromniku	Dr. Jan Starachowicz, lekarz w Ryglicach	Dr. Włodzimierz Krzczunowicz, wł. d. w Janowicach, p. loco
Franciszek Gieruszczak, gosp. gr. w Targowicy, p. Andrychów	Walenty Faber, gospod. grunt. w Barwałdzie górnym, p. Kalwarya	Henryk Zipper, dzierż. dóbr w Barwałdzie, p. Andrychów	Rudolf Fuchs, dzierżawca dóbr w Jastrzębiu, p. Lanczkorona
Jan Świerguła, gosp. grunt. w Łaskowej, p. Zator	Jan Zając, gospod. grunt. w Piotrowicach, p. Zator	Jan Nidecki, naczelnik gminy w Radoczy, p. Wadowice	Jerzy Gonscher, dzierżawca dóbr w Rudce, p. Zator
Władysław Jakubowicz, wł. dóbr w Zarębkach, p. Dobczyce	Jan Stasiak, właśc. realn. w Fałkowicach, p. Gdów	Kazimierz Bzowski, właśc. dóbr w Zerostawicach, p. Łapanów	Bolesław Stoczek, właśc. dóbr w Glichowie, p. Dobczyce
Władysław Słapa, wł. dóbr w Łusinie, p. Swoiszowice	Antoni Góra, właśc. real. w Gołkowicach, p. Wieliczka	Józef Śliwiński, wł. dóbr w Kossowicach, p. Wieliczka	Stanisław Brzowski, dzierż. d. w Brzozowicach, p. Świątniki górne
Józef Studencki, handl. nierogacizną w Żywcu	Jan Pantofliński, handlarz nierogacizną w Żywcu	Ludwik Böhm, wł. gospodarstwa w Żywcu	Tomasz Białka, wł. realności w Żywcu

Okręg c. k. galicyjskiego

Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
1. Bóbrka	1. Bóbrka	Włodzimierz Czajkowski, właśc. dóbr w Pietniczanach, p. Bóbrka	Stanisław Zwolski, wł. dóbr w Bryńcach p. Wybranówka
	2. Chodorów	Władysław Niwicki, wł. dóbr w Bortnikach p. loco	Wiktor Korenny, rządcą w Brzodowcach
2. Bohorodeczany	3. Bohorodeczany	Józef Szeliński, wł. dóbr w Bohorodeczanach	ks. Karol Szczepański, proboszcz obrz. orm. w Bohorodeczanach
	4. Sołotwina	Karol Grögler, zarządcą dóbr w Sołotwinie	ks. Stefan Komarzyński, proboszcz ob. gr. w Łyścu
3. Borszczów	5. Borszczów	Henryk Dłuski, dzierżawca dóbr w Łanowcach p. Jezierzany	Edmund Dzierzek, wł. d. w Wierchaniakowcach p. Borszczów
	6. Mielnica	Karol Henisch, wł. dóbr w Kudryńcach p. loco	Władysław Niemczewski, poczmistrz w Okopach p. Kozaczówka
4. Brody	7. Brody	Szczęśny Niemczewski, sekretarz Rady pow. w Brodach	ks. Józef Cegielski, proboszcz obrz. gr. w Hołoskowiecach p. Brody
	8. Łopatyn	Zdzisław Eder, dzierżawca dóbr w Stołpiniu p. Toporów	
	9. Załóżce	Jan Horodyński, wł. dóbr w Korsowie p. Lesznów	Włodzimierz Biliński, c. k. st. weterynarz, pow. w Brodach
5. Brzeżany	10. Brzeżany	Karol Wojciechowski, właśc. dóbr w Litiatynie p. loco	Józef Krajczyk, dzierżawca dóbr, w Leśnikach, p. Brzeżany
	11. Kozowa	Tomasz Maramorosz, dzierżawca dóbr w Olesinie p. Kozowa	Kazimierz Bajewski, właśc. dóbr w Wybudowie, p. Koniuchy

Towarzystwa gospodarskiego.

Mianowany przez Wydział Rady powiatowej		Mianowany przez Oddział Towarzystwa gospodarskiego	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
Adam Ożarowski, rządcą w Strzałkach, p. Bóbrka	Henryk Czajkowski, właśc. d. w Ernsdorfie	Ignacy Smalawski, rządcą w Starem-siole	Alfred Maly, właśc. dóbr w Wołowiu, p. Bóbrka
Tadeusz Link, pełnomocnik dóbr w Chodorowie	Czesław Trzeciecki, dzierz. d. w Żyrardowie, p. Chodorów	Kazimierz hr. Szepetycki, właśc. dóbr w Dziewiętnikach, p. Wybranówka	Bogusław Stamirowski, rządcą w Chlebowicach
Dr. Michał Feren-siewicz, lekarz okręgowy w Bohorodczanach	Jędrzej Wołoszczuk, właśc. realności, w Bohorodczanach	Henryk Potworowski, właśc. dóbr w Radezy, p. Stanisławów	Michał Kozorys, rolnik w Bohorodczanach
ks. Grzegorz Procyk, proboszcz w Manasterzanach, p. Sołotwina	Jerzy Adam, właśc. realności w Manasterzanach, p. Sołotwina	Tadeusz Sroczyński, c. k. weterynarz pow. w Bohorodczanach	Aleksy Barabasz, rolnik w Bohorodczanach starych
Gustaw Szolc, dzierzawca dóbr w Jezierzanach	Eugeniusz Warta nowicz, dzierzawca dóbr w Cyganach, p. Skala	Stanisław Gromnicki, właśc. dóbr w Oleksińcach, p. Bileze złote	Seweryn Domański, dzierz. d. w Szuparce, p. Korolówka
Mieczysław hr Borkowski, właśc. d. w Mielnicy	Kazimierz Junosza Borkowski, dzierz. d. w Horoszowie, p. Uście biskupie	Tadeusz Krzysztofowicz, dzierz. d. w Iwaniu pustem, p. Mielnica	Felicjan Sochanik, dz. d. w Zalesiu, p. Germakówka
Bolesław Rotter, wł. d. w Suchodołach, p. Ponikwa	ks. Jan Mrzygłodowicz, prob. ob. gr. w Ditkowcach, p. Założce	Onufry Horodyński, właśc. dóbr w Romanówce, p. Szczurowice	Władysław Gniewosz, właśc. dóbr w Kontach, p. Ożydów
Onufry Horodyński, właśc. dóbr w Romanówce, p. Szczurowice	Jan Horodyński, wł. dóbr w Korsowie, p. Leszniów	Stanisław hr. Sokolnicki, właśc. dóbr w Oplucku, p. Ohładów	ks. Ignacy Kubiształ, kanon. w Łopatynie
Józef Wasilewski, rządcą d. w Milnie, p. loco	ks. Teodozy Effinowicz, prob. ob. gr. w Popowcach, p. Podkamień	Bolesław Rotter, właśc. d. w Suchodołach, p. Brody.	Damian Udrycki, właśc. dóbr w Łukawcu, p. Sassów
Władysław Swiciński, stawniczy w Kasztelówce, p. Brzeżany	Karol Poten, dzierz. d. w Wierzbowie, p. Narajów	Sylwester Maramorosz, dzierz. dóbr w Poruczynie, p. Buszcze	Izydor Bujnowski, dzierz. dóbr w Olchowcu, p. Brzeżany
Ludwik Akseutowicz, dzierz. dóbr w Ceniowie, p. Kozowa	Longin Łoboś, dz. dóbr w Taurowie, p. Kozłów	Włodzimierz Leszczyński, dzierzaw. dóbr w Kozówce, p. Kozowa	Adolf Greis, dzierz. dóbr w Ulanisze, p. Kozowa

Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
6. Brzozów	12. Brzozów	Mieczysław Urbański, właśc. dóbr w Haczowie p. loco	Stanisław Dydyński, właśc. dóbr w Ułuczu, p. loco
	13. Dynów	Zbigniew Trzeciecki, właśc. dóbr w Igiozie p. Dynów	Zdzisław Skrzyński, właśc. dóbr w Bachórcu, p. loco
7. Buczacz	14. Buczacz	Władysław Serwatowski, właśc. dóbr w Jezierzanach p. loco	Aleksander Kobylański, wł. dóbr w Snowidowie, p. Potok złoty
	15. Monasterzyska	Kajetan Abgarowicz, dzierz. dóbr w Dubienku, p. Monasterzyska	Michał Łucki, wł. dóbr w Łuce, p. Uście zielone
	16. Potok złoty	Mieczysław Potocki, właśc. dóbr w Kosmierzynie, p. Potok złoty	Władysław Czajkowski, dzierz. dóbr w Sokulecu, p. Potok złoty
8. Cieszanów	17. Cieszanów	Kazimierz Jampolski, właśc. dóbr w Łowczy, p. Narol	Zdzisław br. Brunicki, wł. dóbr w Lublińcu, p. Cieszanów
	18. Lubaczów	Leon Moszyński, pełnomocnik dóbr w Lubaczowie	Maksymilian Ostoja Solecki, dzierzawa dóbr w Łukawcu, p. Lubaczów
9. Czortków	19. Czortków	Maurycy Doschott, właśc. dóbr w Pauszówce, p. Dżuryn	Tadeusz Szeliga Potocki, wł. dóbr w Uhryniu, p. Czortków
10. Dobromil	20. Bircza	Bronisław Nowosielecki, wł. dóbr w Grąziowej, p. Wojtkowa	Ludwik Stonawski, wł. dóbr w Wojtkowej.
	21. Dobromil	Aleksander Pragłowski, właśc. dóbr w Komarowicach, p. Nowe miasto	Julian Terlecki, wł. dóbr w Przemyślu, ul. Franciszka Józefa 3.

Mianowany przez Wydział Rady powiatowej		Mianowany przez Oddział Towarzystwa gospodarskiego	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
Kazimierz Jodowski, dzierżawca dóbr w Trześniowie, p. Jasionów	Piotr Kwiatkowski, dzierz. d w Bliźnem, p. Jasienica	Tadeusz Cybulski, właśc. d. w Humniskach, p. Brzozów	Franciszek Gedel, właściciel dóbr w Wydrnej dolnej, p. Dydnia
Włodzimierz Dwer-nicki, właśc. dóbr w Temeszowie, p. Dydnia	Jan Kozłowski, wł. d., w Witryłowie, p. Dydnia	Seweryn Skrzyński, wł. d. w Nozirczu, p. Dynów	Teodor Jüngst, wł. dóbr w Dynowie
Franciszek Piórecki, rządcą w Browarach, p. Jazłowiec	Wacław Osiadacz, właśc. realn. w Petlikowcach star., p. Ossowce	Ignacy Wachowicz, dzierżawca dóbr w Medwedowcach	Rafał Ptawiak, rolnik w Podzameczku
Jan Hirszhorn, dz. dóbr w Monasterzyskach	Jędrzej Boczar, wł. realn. w Baryszu	Seweryn Potworowski, rządcą dóbr w Koropcu	Jan Znamirowski, rolnik w Słobódce dolnej, p. Monasterzyska
Rudolf Inn, dzierz. dóbr w Sokołowie, p. Potok złoty	Jan Pellich, rządcą w Koropcu	Aleksander Kobyłański, wł. dóbr w Snowidowie, p. Potok złoty	Tomasz Inn, dzierzawca dóbr w Sokołowie, p. Potok złoty
Hugo br. Wattmann, wł. dóbr w Rudzie różanieckiej, p. loco	Adolf Kostórkiewicz, właśc. dóbr w Folwarkach dominikańskich, p. Cieszanów	ks. Teofil Skobiel-ski, proboszcz ob. gr. w Żukowie, p. Cieszanów	Ignacy Zbożil, wł. dóbr w Łukawicy, p. Narol.
Mieczysław Zabłocki, właśc. dóbr w Hamerni ad ad Suchawola, p. Nowa Grobla	Władysław Myszkowski, rząd. dóbr w Oleszycach	Stanisław Ossoliński, dzierz. dóbr w Oleszycach	Michał Maczuga, dzierżawca dóbr w Zapałowie
Wilhelm br. Lewartowski, rządcą dóbr w Kalinow-szczyźnie	Zdzisław Szaszkie-wicz, dzierżawca dóbr w Dżuryńie, p. loco	Stanisław Wycho-wski, właśc. dóbr w Szmańkowczy-kach, p. Kołędziany	Roman Abgarowicz, wł. dóbr w Czerkawczyźnie
Floryan Kozłowski, wł. dóbr w Lipie	Zygmunt Kapiszew-ski, dzierz. dóbr w Rybotyczach	Stanisław Dydyński, właśc. dóbr w Grąziowej górnej, p. Wojtkowa	Jan Rudowski, rządca w Kuźminie, p. Tyrawa wołoska
Jan Teśla, rolnik i naczelnik gminy w Lacku, p. Dobromil	Mich. Tustanowski, właśc. dóbr w Tarnawie	Zygmunt Dobrzyński, dzierz. dóbr w Nowem mieście	Piotr Geisler, wł. realności w Dobromilu

Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
11. Dolina	22. Bolechów	Roman Gójski, em. urzędnik Tow. wz. ubezpiec. w Bolechowie	Juliusz Wanke, wł. młyna w Bolechowie
	23. Dolina	Dr. Stanisław Kottowski, lekarz w Dolinie	Michał Misiewicz, właśc. realności w Dolinie
	24. Rożniatów	Michał Medycki, wł. dóbr w Swaryczowie, p. Rożniatów	Roman Bauman, rządca w Rożniatowie
12. Drohobycz	25. Drohobycz	Leonard Wiśniewski, właśc. dóbr w Drohobyczu	Ks. Jan Pasternak, proboszcz ob. gr. w Wacowicach, p. Drohobycz
	26. Medenice	Zdzisław Krynicki, wł. dóbr w Krynicy, p. Medenice	Juliusz Frey, dzierż. dóbr w Oparach, p. Medenice
	27. Podbuż	Antoni Anderka, rządca w Podbużu	Karol Hawranek, leśniczy w Podbużu
13. Gródek	28. Gródek	Franciszek Bobowski, agent Tow. wzajem. w Gródku	Władysław Biliński, rządca dóbr w Lubieniu wielkim, p. loco
	29. Janów	Józef Weigel-Millet, właśc. dóbr w Żorniskach, p. Domażyn	Jan Głowacki, rząd. dóbr w Wiszence, p. loco
14. Horodenka	30. Horodenka	Jakób br. Romaszkan, właśc. dóbr w Horodence	Kajetan Passakas, wł. dóbr w Kolan-kach, p. Horodenka
	31. Obertyn	Antoni Theodorowicz, właśc. dóbr w Żukowie, poczta Obertyn	Franciszek Kunc, wł. dóbr w Hawrylaku, p. Obertyn

Mianowany przez Wydział Rady powiatowej		Mianowany przez Oddział Towarzystwa gospodarskiego	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
Lipman Bornstein, weterynarz miejski w Bolechowie	Leon Bielecki, c. k. leśniczy w Kalnej, p. Dolina	Stanisław Agopowicz, właśc. dóbr w Belejowie, p. Dolina	Michał Wasiuka, naczelnik gm. w Horszowie, p. Bolechów
Noe Gutenberg, weterynarz miejski w Dolinie	Józef Nowak, wł. realn. w Dolinie	Jan Misiewicz, wł. realności w Dolinie	Stefan Bardasz, wł. realn. w Dolinie
Leon Lubliner, c. k. weterynarz pow. w Dolinie	Piotr Kałynij, naczelnik gm. w Swaryczowie	Sylwester Hołubowski, właśc. dóbr w Broszniowie, p. Hołyń	Jan Amon, dzierżawca w Roźniatowie
Jan Kiszko, nacz. gminy w Kopcu	Teodor Kocko, nacz. gm. w Modryczu	Mieczysław Truskowski, drogom. w Medenicach	Michał Pożakowski, właśc. realności w Stebniku
Henryk Feuereisl, rządcą w Wróblowicach, p. Dobrowlany	Ryszard Sziller, dz. dóbr w Lipowcach	Jan hr. Tarnowski, właśc. dóbr w Wróblowicach, p. Dobrowlany	Jan Krawców, wł. realności w Wróblowicach, p. Dobrowlany
ks. Anatol Kozaniewicz, proboszcz ob. gr. w Bystrzycu	Hryń Łuciów, wł. realn. w Podbużu	ks. Antoni Węgrzynowicz, proboszcz ob. gr. w Smólnie, p. Podbuż	Szczepan Kulczycki, właśc. realności w Podbużu
Edward Weisman-Zawidowski, wł. dóbr w Zawidowcach, p. Gródek	Juliusz Obmiński, dzierż. dóbr w Bartatowie, p. loco	Henryk Mroczkowski, rządcą dóbr w Dobrostanach, p. Białogóra	Władysław Suchorzewski, rządcą d. w Uhercu niezabittowskiem, p. Gródek
Gracyan Radomski, wł. dóbr w Jamelnie, p. Domażyr	Jerzy Scheer, wł. realn. w Rottenhanie, p. Janów	Edward Kopecki, wł. dóbr w Rokitnie, p. Domażyr	Wilhelm Stanek, wł. dóbr w Wiszence, p. loco
Tytus Zulauf, dyr. pow. Kasy oszcz. w Horodence	Aleksander Zawadzki, właśc. dóbr w Dąbkach	Wiktor Abrahamowicz, dzierż. dóbr w Tyszkowcach, p. Horodenka	Jan Wielowiejski, wł. dóbr w Olejowej, p. Horodenka
Ignacy Theodorowicz, nadz. dróg gmin. w Obertynie	Marceli Gawliński, nacz. gm. w Obertynie	Leon Theodorowicz, dzierż. dóbr w Olejowej, p. Horodenka	Witold Jastrzębski w Obertynie

Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
15. Husiatyn	32. Husiatyn	ks. Kazimierz Głowiński, proboszcz ob. łac. w Chorostkowie	Leon Horodyski, wł. dóbr w Tłusteńkiem, p. Probużna
	33. Kopyczyńce	Władysław Bogucki, właśc. dóbr w Czarnokońcach wielkich, p. Probużna	Zdzisław Smalawski, rządcą dóbr w Kopeczyńcach
16. Jarosław	34. Jarosław - Pruchnik	Włodzimierz Ustrzycki, wł. dóbr w Czematycach, p. Jarosław	Zdzisław Nowosielecki, rządcą dóbr w Węgierce, poczta Pruchnik
	35. Radymno	Stanisław Kisielewski, dzierz. dóbr w Skołoszowie, p. Radymno	
	36. Sieniawa	Aleksander Ostrowski w Adamówce, p. loco	Władysław Rybotycki, nadleśniczy w Rudce, p. Sieniawa
17. Jaworów	37. Jaworów	Jan hr. Szeptycki, wł. dóbr w Przyłbicach, p. loco	Franciszek hr. Colonna-Czosnowski, wł. dóbr w Rogóźnie, p. Jaworów
	38. Krakowiec	Stanisław br. Hagen, wł. dóbr w Wielkich Oczach, p. loco	Stanisław Myszkowski, właśc. dóbr w Hruszowicach, p. Stubno
18. Kałusz	39. Kałusz	Kazimierz Rojowski, wł. dóbr w Humentowie, p. Niegowce	Stefan hr. Łoś, wł. dóbr w Chocinie, p. Kałusz
	40. Wojniłów	Henryk Mierzeński, wł. dóbr w Dubowcach, p. Wojniłów	Jan Kunaszowski, agent Tow. wzaj. ubezpiecz. w Kałuszu
19. Kamionka Strumiłowa	41. Busk	Feliks Domański, wł. dóbr w Ubiniu, p. Zadwórze	Maryan Bogdanowicz, rządcą dóbr w Busku
	42. Kamionka Strumiłowa	Władysław Ossoliński, dzierz. dóbr w Horpiniu, p. Kamionka Strum.	Dymitr Wania, wł. realności w Kamionce strumił.

Mianowany przez Wydział Rady powiatowej		Mianowany przez Oddział Towarzystwa gospodarskiego	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
ks. Włodzimierz Kozorowski, prob. ob. gr. w Horodnicy, p. loco	ks. Mikołaj Temniński w Szydłowcach, p. Husiatyn	Stanisław Ujejski, wł. dóbr w Zaci-szu, p. Husiatyn	Bronisław Strawiński, wł. dóbr w Niżborgu nowym, p. loco
Kazmierz Horodyski, wł. dóbr w Zabińcach, p. Probużna	Kazmierz Cieński, dzierż. dóbr w Uwiślu, p. Chorostków	Ludwik Cieński, wł. dóbr w Suchostawie, p. Jabłonów	Jan Solecki, poczm. w Kopeczyńcach
Michał Socha, wł. gruntu w Zarzeczcu, p. loco	Antoni Sobień, wł. gruntu w Muninie, p. Jarosław	Stefan Myszkowski, dzierż. dóbr w Głęboce, p. Jarosław	Tomasz Maziarek, właśc. gosp. roln. w Pawłosiowie, p. Jarosław
Julian Krupa, oficyalista w Wysocku, p. Surochów	Joachim Gwoźdź, rolnik w Morawsku, p. Jarosław	Marcin Popkiewicz, właśc. gosp. roln. w Radymnie	Franciszek Urbanek, dzierż. dóbr w Skołoszowie, p. Radymno
Michał Wolczak, wł. gruntu w Cieplicach, p. Sieniawa	Stanisław Naspiński, wł. gruntu w Wiązownicy, p. loco	Ludwik Łysakowski, dzierż. dóbr w Cieplicach, p. Sieniawa	Franciszek Krokowski, dz. dóbr w Sieniawie
Leon hr. Szeptycki, przełożony obsz. dwor. w Przyłbicach, p. loco	Adam Chlebowicz, pełnomocnik dóbr w Porudnie	Jan Konopka, wł. dóbr w Szkle	Aleksander Weissman - Zawidowski, wł. dóbr w Starzy-skach
Tadeusz Kapiszewski, wł. dóbr w Kobylnicy wołoskiej	Ludwik Karczewski, przeł. obsz. dwor. w Morańcach	Romuald Fangor, wł. dóbr w Swidnicy	Stefan Younga, wł. dóbr w Nahaczowie
Ignacy Przestrzelski, sekret. Rady pow. w Kałuszu	Dr. Adolf Wurst, ekstar. lekarz pow. w Kałuszu	Konstanty Czarkowski, wł. dóbr w Niegowcach	
Bronisław Barzykowski, dzierżawca dóbr w Siółce, p. Wojniłów		Feliks Scazaghino, wł. dóbr w Przewoźcu, p. Wojniłów	Władysław Rozwadowski, wł. dóbr w Dolpołowie, p. Wojniłów
ks. Wiktor Haruch, proboszcz ob. gr. w Grabowej, p. loco	ks. Jan Dorosz, proboszcz obrz. gr. w Rakobutach, p. Busk	Matwój Zieliński, w Rakobutach. p. Busk	Artur Gretschel, nadleśn. w Grabowej, p. loco
Józef Kupeczyński, właściciel realności w Kamionce strumiłowej	Jan Lewicki, wł. realności w Kamionce strumiłowej	Adam Bogusz w Derewlanach, p. Miłatyn Nowy	Hipolit Neuman, urząd. Rady pow. w Kamionce strumiłowej

Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
19. Kamionka Strumiłowa	43. Radziechów	Tytus Korytyński, wł. d. w Niestanicach, p. Chołojów	Roman Ujejski, wł. d. w Pawłowie, p. Chołojów
20. Kołomyja	44. Gwoździec	Leon Puzyna, wł. dóbr w Gwoźdźcu	Kazmierz Agopso-wicz, właśc. dóbr w Chomiakówce, p. Gwoździec
	45. Kołomyja	Roman Puzyna, wł. dóbr w Piadykach, p. Kołomyja	Kajetan Agopso-wicz, właśc. dóbr w Trofanówce, p. Gwoździec
	46. Peczeniżyn	Jan Kłęski, wł. d., w Wierbiażu, p. Kołomyja	Stanisław Jasiński, wł. dóbr w Zahajpolu, p. Matyjowce
21. Kosów	47. Kosów	Stanisław Bursa, wł. apteki w Kosowie	ks. Jan Rogożyński, proboszcz ob. gr. w Szeszorach, p. Pistyń
	48. Kutry-Żabie	ks. Michał Walnic-ki, prob. obrz. gr. w Kobakach, p. Rożnów	Zygmunt Gawłow-ski, sekretarz Ra-dy pow. w Ko-sowie
22. Lisko	49. Baligród	Karol hr. Starzeń-ski, wł. d. w Be-resku, p. Hoczew	Jan Zatorski, wł. dóbr w Myczko-wie, p. Solina
	50. Lisko	Julian Mickiewicz, wł. d. w Zawadce, p. Tyrawa wołoska	Andrzej Makowiec-ki, dzierżawca d. w Posadzie liskiej
	51. Lutowiska	Ludwik Baldwin Ramułt, wł. dóbr w Dwerniku, p. Lutowiska	Aleksander Udryc-ki, wł. d. w Sko-rodnem, p. Luto-wiska
	52. Ustrzyki dolne	Kazmierz hr. Rus-socki, właśc. dóbr w Ustyanowie, p. Ustrzyki dolne	Dr. Jan Lenarto-wicz, lekarz w Ustrzykach dol-nych

Mianowany przez Wydział Rady powiatowej		Mianowany przez Oddział Towarzystwa gospodarskiego	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
ks. Izidor Dawidowicz, proboszcz ob. gr. w Radziechowie	Jakób Szbec, wł. gruntu w Zabawie ad Suszno, p. Witków nowy	ks. Antoni Skalski, proboszcz ob. łać. w Radziechowie	Jan Golański, rolnik w Pawłowie, p. Chołojów
Kazimierz Kobylański, właśc. dóbr w Winogradzie, p. Gwoździec	Kazimierz Siwicki, wł. dóbr w Cieniawie, p. Kołomyja	Kajetan Agopowicz, właśc. dóbr w Trofanówce, p. Gwoździec	
Marceli Bienkowski, właśc. dóbr w Godach, p. Kołomyja	Mieczysław Jasiński, sekretarz Rady pow. w Kołomyi	Antoni Strzelbicki, wł. d. w Wołowej, p. Matyjowce	Mikołaj Mełnyczuk, właściciel realności w Piadykach, p. Kołomyja
Mieczysław Jasiński, sekretarz Rady pow. w Kołomyi	Maksymilian Fedruk, wł. gruntu w Sopowie, p. Kołomyja	ks. Józef Charzewski w Sopowie, p. Kołomyja	Mikołaj Hajowy, właściciel gruntu w Wierbiażu, p. Kołomyja
Dr. Apolinary Taranawski, właśc. wodoleczniczego zakładu w Smolnej. p. Kosów	Albin Staszyński, oficyał Wydziału pow. w Kosowie	ks. Michał Walnicki, proboszcz ob. gr. kat. w Kobakach, p. Rożniów	Zygmunt Gawłowski, sekretarz Rady powiat. w Kosowie
Alfred Miltsovits, właściciel realn. w Hryniawie, p. Uścieryki	Emil br. Wallisch, zarządca d. w Zabiui		
Ks. Włodzimierz Czajkowski, proboszcz obrz. gr. w Zachoczewiu, p. Baligród	Jan Wilczyński, wł. dóbr w Buku, pow. Cisna	Tadeusz Sołdraczyński, wł. dóbr w Jabłonkach, p. Baligród	Adolf Beinlich, zarządca dóbr w Cisnie
Józef Szymusik, pełnomocnik dóbr w Lisku	Józef Bielak, nacz. gminy w Lisku	Tadeusz Łepkowski, wł. d. w Czażynie, p. Zagórz	August hr. Krasiński, wł. d. w Lisku
Stanisław Michalewski, dzierżawca dóbr w Dwerniku, p. Lutowska	Wojciech Raszowski, agent Tow. Wzaj. Ubezpiecz. w Lutowskach	ks. Józef Daszyk, proboszcz ob. łać. w Solanie, poczta Chrewt	Tadeusz Strzelecki, wł. d. w Wydrnem, p. Chrewt
Ks. Włodzimierz Olchowej, proboszcz obrz. gr. w Berehach dolnych, p. Ustrzyki	Kazimierz Stein, wł. d. w Hoszowie, p. Ustrzyki	Józef Nanowski, wł. d. w Ustrzykach dolnych	Konstanty Hołyński, wł. d. w Brelikowie, p. Ropianka

Powiat	Okręg gminy licencyonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
23. Lwów	53. Lwów	Adolf Wiesiołowski, wł. dóbr we Lwowie, ul. Czarneckiego 1. 20.	Dr. Józef Szpilman, rektor c. k. Akademii weterynaryi we Lwowie
	54. Szczerzec	ks. Michał Jaćkiewicz, proboszcz ob. gr. w Chruśnie starem, p. Brodki	Markiewicz, naczelnik gminy w Brodkach, p. loco
	55. Winniki	Witold Traczewski, kraj. instr. ogrod. isadow., Lwów Kochanowskiego 10.	Aleksander Strzelecki, właśc. dóbr w Kukizowie, p. Jaryczów
24. Łańcut	56. Łańcut-Przeworsk	Karol Madeyski, rządca dóbr w Łańcucie	Władysław Nestorowicz, właśc. real. w Przeworsku
	57. Leżajsk	Ks. Aleksy Iwasiówka, proboszcz ob. gr. w Dębnie, p. Leżajsk	Julian Chrzanowski, leśniczy w Rudzie, p. Sarzyna
25. Mościska	58. Mościska	Dyonizy Pogłodoński, właśc. dóbr w Sudkowicach, p. Krukienice	Karol hr. Drohojowski, właśc. dóbr w Tułkowicach, p. Krukiewice
	59. Sądowa Wisznia	Karol Mochnacki, właśc. d. w Dolhomściskach, p. Sądowa Wisznia	Emil Ulm, wł. dóbr w Zarzeczcu, p. Chorońnica
26. Nadwórna	60. Nadwórna	ks. Józef Kuczyński, proboszcz ob. gr. Paryszczu, p. Nadwórna	Maksymilian Szyzkowski, c. k. rządca lasów państw. w Nadwórnej
27. Podhajce	61. Podhajce	Edwin br Hohenendorff, właśc. dóbr w Horożance, p. loco	Ignacy Romanowski, wł. dóbr w Horożance, p. loco
	62. Wiśniowczyk	Stanisław Malinowski, dzierz. dóbr w Gniłowodach, p. Podhajce	Józef Strutyński, wł. dóbr. w Moگیłkach, p. Słoboda Podhajce

Mianowany przez Wydział Rady powiatowej		Mianowany przez Oddział Towarzystwa gospodarskiego	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
Ignacy Papara, dz. dóbr w Stroniatynie, p. Podliski małe	Franciszek Małaczyński, naczelnik gminy w Zimnej Wódce, p. Lwów-Bogdanówka	Stanisław Chaniewski, profesor akademii roln. w Dublanach	Jan Kanty Stojowski, właśc. dóbr w Laszkach
Jakób Huber, naczelnik gm. w Falkenstein	Iwan Korolak, naczelnik gm. w Czerkasach	ks. Józef Skobelski, proboszcz ob. gr. w Horbaczach, p. Czerkasy	Fedko Kreczkowski, naczelnik gm. w Piaskach, p. Szczeczerzec
Adam br. Horoch, właśc. dóbr w Winniczkach	Jan Smolnicki, naczelnik gm. w Zubrzy, p. Sichów	Dmytro Kiernoha, rolnik w Podbereżcach, p. Winniki	Michał Ciągło, przełożony obszaru dw. w Biłce szlacheck., p. Gaje p. L.
Zygmunt Łastowiecki, właśc. dóbr w Lipniku	Andrzej Szylar, gospodarz gruntowy w Markowej	Henryk Sawicki, nadleśniczy w Zmysłówce, p. Grodziska	Tadeusz Śmiałowski, rządca dóbr w Kańczudze
Franciszek Beer, leśniczy w Leżajsku	Roman Kielarski, administr. w Wierzawicach	Adolf Hausner, w Dornbachu p. Kuryłówka	Ludwik Dziedziec, w Wierzawicach, p. Leżajsk
Bolesław Orzechowicz, właśc. dóbr w Kalnikowie, p. Krakowiec	Mieczysław Wyszynski, rządca d. w Rudnikach	Michał Szczepański, rządca dóbr w Tamanowicach	Stefan Nanowski, właśc. dóbr w Komiórkach nanowskich, p. Mościska
Klemens Majewski, rządca dóbr w Dydiatyczach	Józef Rolle, rządca dóbr w Sądowej Wiszni	Franciszek Jaruntowski, wł. dóbr w Twierdzy p. Chorońnica	Jan Chorośnicki, wł. dóbr, w Chorośnicy
ks. Atanazy Mojsewicz, proboszcz ob. gr. w Pniowie, p. Nadwórna	Antoni Synn, c. k. zarząd. lasów państwowych w Mikuliczynie, p. loco	Dr. Antoni Jeż, wł. dóbr w Hawryłówce, p. Paryszcze	Michał Koczerzuk, gospodarz w Nadwórnej
Napoleon Gołaszewski, właśc. dóbr w Toustobabach, p. loco	Władysław Gołębski, właśc. dóbr, w Krasnolesiu, p. Lipica dolna	Stanisław Malinowski, dzierż. dóbr w Gniłowodach, p. Podhajce	Aleksander Leszczyński, dzierżaw. dóbr w Rakowcu, p. Sosnów
Aleksander Leszczyński, dzierżaw. dóbr w Radowcu, p. Sosnów	Stanisław Bogdanowicz, właśc. dóbr w Hajworonce, p. Wiśniowczyk	Bronisław Osuchowski w Wiśniowczyku	Bolesław Andrusiewicz w Złotnikach, p. loco

Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
28. Przemyśl	63. Dubiecko	Bolesław Jocz, wł. dóbr w Krzywocy, p. loco	Ksawery hr. Krasicki, właśc. dóbr w Bachórcu, p. Dynów
	64. Krasieczyn	Adam Dębicki, dz. d. w Wapowcach, p. Przemyśl	Karol Janecki, pełnom. dóbr w Krasieczynie
	65. Medyka	Mieczysław Romanowski, dz. dóbr w Medyce	Emil Wasilkowski, dzierz. dóbr w Pleaszowicach, p. Husaków
	66. Niżankowice	Julian Studnicki, dz. d. w Książcach, p. Pikulice	Stefan Sroczyński, dz. dóbr w Wielunicach, p. Niżankowice
	67. Przemyśl	Julian Terlecki, wł. d. w Przemyślu, ul. Franciszka Józefa 3	Mieczysław Jaxa Rożen, dzierz. dóbr w Buszkowicach p. Żurawica
	68. Wyszatyce	Adolf Ebenberger, dz. dóbr. w Kosienicach, p. loco	ks. Szymon Bałaban, proboszcz ob. lać. w Kosienicy, p. loco
29. Przemyślany	69. Gliniany	Władysław Weissman-Zawidowski, wł. dóbr w Słowicze p. loco	August Goławski, rzadca dóbr w Kurawicach p. loco
	70. Przemyślany	Zygmunt Wiśniewski, dzierz. dóbr w Ciemierzyńcach p. Dunajów	Zdzisław Younga, właśc. dóbr w Lipowcach p. loco
30. Rawa	71. Niemirów	Karol Kruzenstern, wł. dóbr w Niemirowie	Henryk Broniowski, właśc. dóbr w Olszance p. Potylicz
	72. Rawa	Jan Sołowij, dzierz. dóbr w Kamionce-Lipniku p. loco	Mieczysław Świątkiewicz, wł. dóbr w Potyliczu p. loco
	73. Uhnów	Zygmunt Stasiniewicz, delegat Wydziału pow. w Zielonej machnowskiej p. loco.	Józef Skolimowski, wł. dóbr w Dyniskach p. Uhnów

Mianowany przez Wydział Rady powiatowej		Mianowany przez Oddział Towarzystwa gospodarskiego	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
Józef Jarużeleski, właśc. dóbr w Babcicach p. loco	Ks. Michał Górnicki, proboszcz ob. łać. w Dubiecku	Karol Jakubowski, kierownik szkoły w Drohobycze, p. Dubiecko	Benoni Fleszar, dyrektor szkoły w Nienadowej, p. Dubiecko
Zygmunt Sroczyński, dzierz. dóbr we Władysławowie, p. Krasieczyn	Jakób Ewi. dzierz. dóbr w Mielnowie p. Olszany	Edward Stanslicki, rządcą dóbr w Kmińkowcach, p. Przemysł	Jan Mizerski, kasjer dóbr w Krasieczynie
Franciszek Gizowski, właśc. dóbr w Stubienku p. Radymno	Mikołaj Oleszko, wł. gruntu w Poździecu, p. Medyka	Ks. Władysław Głowacki, proboszcz ob. gr. w Medyce	Ferdynand Cechak, pełnomocnik dóbr w Medyce
Stanisław Skalski, właśc. dóbr, w Podmojscu, p. Niżankowice	Andrzej hr. Dzieduszycki, właśc. dóbr w Aksmanicach, p. Niżankowice	Tadeusz Kozarski, dzierz. dóbr w Zabłotcach, p. Niżankowice	Stanisław Zieliński, dzierz. dóbr w Kupiatyczach, p. Niżankowice
Zdzisław Wysocki, pełnomocnik dóbr w Bakończycach, p. Przemysł	Jan Bielawski, wł. dóbr w Nehrybce, p. Pikulice	Dr. Feliks Drużbaczki, właśc. dóbr w Prałkowicach, p. Przemysł	Józef Brodowicz, wł. gruntu w Buszkowicach p. Żurawica
Józef Midowicz, dz. dóbr. w Żurawicy, p. loco	Ks. Antoni Kostecki, proboszcz ob. łać. w Ujkowicach, p. Przemysł	Zygmunt Fischer, dzierz. dóbr w Żurawicy, p. loco	Teodor Dmytracz, wł. gruntu w Bolesztrazycach, p. Żurawica
Dr. Stanisław Hofmoki, właśc. dóbr w Łahodowie p. Podhajczyki k. Ł.	Kaźmierz Kamiński administrator folwarku w Sołowie p. Kurowice	Bolesław Stanek, wł. dóbr w Wojciechowicach p. loco	Stanisław Kędziński, wł. dóbr. w Meryszczowie p. Przemysłany
Stanisław Kędziński właśc. dóbr w Meryszczowie p. Przemysłany	Włodzimierz Witosławski, wł. dóbr w Rzędowicach p. Przemysłany	"	Robert Sander, dz. dóbr, w Błotni p. Janczyn
	Antoni Skibniewski, wł. dóbr w Ulicku Sereckiewicz p. Potylicz		
Maksymilian Parnas, właśc. dóbr w Lubyeczy król. p. loco.	Stanisław Lewandowski, wł. dóbr w Bełzcu		
Henryk Gottlieb Haszlakiewicz właśc. dóbr w Tehlowie p. Bełz	Mieczysław Wysocki, wł. dóbr w Choronowie p. Uhnów		

Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
31. Rohatyn	74. Rohatyn	Michał Tustanowski właśc. dóbr w Podmichałowicach p. Żurów	Ks. Włodzimierz Czyrowski, prob. obrz. gr. w Babińcach p. Rohatyn
32. Rudki	75. Komarno	Józef Poluszyński, rządcą dóbr w Brzeźcu p. Komarno	Zygmunt Paleolog, rządcą dóbr w Rumnie p. Komarno
	76. Rudki	Albin Rayski, wł. dóbr w Michalewicach p. Rudki	Stefan Janko, wł. dóbr w Hoszanach p. Rudki
33. Sambor	77. Łąka	Feliks Sozański, wł. dóbr w Hordyni p. Dublany - Kranzberg	Michał Schuster, właśc. realności w Glinnem p. Łąka
	78. Sambor	Wiktor Poten, wł. dóbr w Błażowie p. Czerchowa	Stanisław Stefanowski, wł. realności w Samborze
34. Sanok	79. Bukowsko	Władysław Wiktor wł. dóbr w Sękowoli p. Bukowsko	Kazimierz Rodkiewicz, właśc. dóbr w Bukowsku
	80. Rymanów	Józef hr. Potocki, wł. dóbr w Rymanowie	Stanisław Ostaszewski, właśc. dóbr w Klimkówce p. Rymanów
	81. Sanok	Wojciech Wasilewski właśc. dóbr w Siemuszowej, p. Tyrawa wołoska	Kazimierz Jachimowski, wł. dóbr w Markowcach
35. Skalat	82. Grzymałów		Edward Cwierzewicz, rządcą dóbr w Grzymałowie
	83. Skalat		Stanisław Zawistowski, wł. dóbr w Supranówce, p. Podwoleczyska
36. Śniatyn	84. Śniatyn	Dr. Mikołaj Krzysztofowicz, właśc. dóbr w Załuczu, p. loco	Eugeniusz Krzysztofowicz, wł. dóbr, w Załuczu, p. loco

Mianowany przez Wydział Rady powiatowej		Mianowany przez Oddział Towarzystwa gospodarskiego	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
Franciszek Miliński, właśc. dóbr w Cześnikach p. Rohatyn	Andrzej Baran, gospodarz w Demianowie p. Bursztyn	Ignacy Stabiecki, gospodarz w Podmichałowicach p. Żurów	Antoni Karczewicz, gospodarz w Łopusznie p. Kurzany
Eugeniusz Seger, dyrektor dóbr w Chłopach	Wincenty Kaszyk, właśc. realności w Horożannie wielkiej	Edward Dudziński, dzierżawca dóbr w Komarnie	Fabian Krzesaj, rolnik w Chłopach p. Komarno
Władysław Olszański, rządca dóbr w Nowosiólkach gościnnych p. Rudki	Józef Jarzymowski, wł. dóbr w Chłopczykach p. Rudki	Stanisław Żurowski, rządca dóbr w Podhajczykach p. Rudki	Leopold Płocki, rządca dóbr w Dubanowicach p. Rudki
Michał Karpiński, rządca dóbr w Bilinie małej p. Kranzberg	Mikołaj Lityński, właśc. realności w Bilinie wielkiej p. Łąka	Stefan hr. Komorowski, wł. dóbr w Siekierzycach p. Kranzberg	Stefan Biliński, wł. realności w Siekierzycach p. Kranzberg
Karol Jędrzejewicz, wł. dóbr. w Humieńcu p. Wojutyce	Wojciech Nadybski, właściciel realności w Czukwi p. Sambor	Bolesław Kusniewicz, dzierżawca dóbr w Barańczykach p. Sambor	Tomasz Ujejski, wł. dóbr w Chlewiszkach p. Sambor
Adof Poźniak, wł. dóbr w Nowotańcu	Jan Wiktor, właśc. dóbr w Zarszynie	Włodzimierz Truskolaski, wł. dóbr w Płonnej	Michał Groblewski, wł. dóbr w Szczawnem
Jan hr. Potocki, wł. dóbr w Rymanowie	Aleksander Gniewosz, właśc. dóbr w Sieniawej	Tadeusz Poźniak, wł. dóbr w Głębokiem	Jan Nowakowski, dzierżawca dóbr w Besku
Adam Wiktor, wł. dóbr w Załuczu	Juliusz Kozma, wł. dóbr w Trepczy	Tadeusz Wasilewski, wł. dóbr w Siemuszowej p. Tyrawa wołoska	Tadeusz Strzelecki, wł. dóbr w Woli krecowskiej
Kazmierz Zawistowski, właśc. dóbr w Stawkach p. Touste	Grzegorz Barącz, dyrektor dóbr w Krzywem p. Skala	Jan Leszczyński, wł. dóbr w Borcach małych p. Touste	Zbigniew Michałowski, rządca dóbr w Oknie p. Grzymałów
Leopold Drozdowski, właśc. dóbr w Hałuszczynach, p. Romanówka	Julian Łukasiewicz, rządca dóbr w Skalacie	Henryk Miączyński, sekretarz Rady Skalacie	Zygmunt Reinsperger, rządca dóbr w Krzywem, p. Skala
Tytus Niemczewski, właśc. dóbr i aptekarz w Sniatynie	Jan Iwasinko, rolnik w Karłowie, p. Załucze dworzec	August Czaykowski, właśc. dóbr w Hańkowiech, p. Wołczkowiec	Edmund Komar, właśc. dóbr w Usiciu, p. Sniatyn

Powiat	Okręg komisji licencyonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
36. Śniatyn	85. Zabłotów	Włodzimierz Zagórski, właśc. dóbr w Dżurowie, p. Topielniki	Aleksander Zadurowicz, właśc. dóbr w Chlebieczynie polnym, p. Zabłotów
37. Sokal	86. Bełz	Michał Hulimka, właśc. dóbr w Mycowie, p. loco	Stanisław Białoskórski, wł. dóbr w Stojach, p. Korczów
	87. Sokal	Wincenty Kruszewski, właśc. dóbr w Chorobrowie, p. Sokal	Józef Żukiewicz, właśc. dóbr w Rojatyńcu, p. Tartaków
38. Stanisławów	88. Halicz	Stanisław Pieniążek, właśc. dóbr w Medusze p. Halicz	Władysław hr. Dzie duszycki, wł. dóbr w Jezupolu, p. loco
	89. Stanisławów	Józef Budziński, właśc. dóbr w Ciężowie, p. Jezupol	Władysław Ząbecki, właśc. dóbr w Pobereżu, p. Jezupol
39. Stary Sambor	90. Stary Sambor	Stefan Sozański, właśc. dóbr w Sozaniu, p. Stary Sambor	Albert Knauer, wł. dóbr w Smolnicy, p. Stary Sambor
	91. Starasól	ks. Jan Watulewicz, proboszcz ob. łać. w Felsztynie, p. loco	Mikołaj Ginzler, wł. dóbr w Posadzie felsztynskiej, p. Felsztyn
40. Stryj	92. Skole	Julian hr. Brunicki, właśc. dóbr w Podborcach, p. Stryj	Józef Galiński, zarządca lasów w Smorzu, p. loco
	93. Stryj	"	Włodzimierz Barański, właśc. dóbr w Łukawicy, p. Stryj
41. Tarnopol	94. Mikulińce	Dr. Ludwik Brudziński, lekarz w Mikulińcach	Kazimierz Wojtalczyk, dyrektor dóbr w Mikulińcach
	95. Tarnopol	Ignacy Podlewski, właśc. dóbr w Czernielowie mazowieckim, p. Romanówka	Tadeusz Sochanik, dzierżawca dóbr w Borkach wielkich

Mianowany przez Wydział Rady powiatowej		Mianowany przez Oddział Towarzystwa gospodarskiego	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
Stefan Moysa, wł. dóbr w Rudniku, p. Zabłotów	Dmytro Czorny, naczelnik gminy w Trójcy, p. Zabłotów	Józef Pielecki, wł. dóbr w Ilińcach, p. Zabłotów	Aleksy Wekeluk, naczelnik gminy w Ilińcach, p. Zabłotów
Bolesław Jasiński, dzierżawca dóbr w Prusinowie, p. Bełz	Edmund Werner, zarządca dóbr w Mycowie, p. loco	Władysław Krzyżanowski, wł. dóbr w Liskach, p. Hulcze.	Oktaw Artymowicz, właśc. dóbr w Chłopiźnie, p. Bełz
Bronisław Żukiewicz, właśc. dóbr w Rozalówce ad Steniatyn p. Sokal	Józef Nikorowicz, właśc. dóbr w Ulwówku, p. Sokal	ks. Feliks Rastawiecki, proboszcz ob. gr. w Sielcu, p. Parchacz	Jan Madeyski, wł. dóbr w Parchaczu, p. loco
Józef Aslan, właśc. dóbr w Kozinach, p. Halicz	Stefan Kaniuk, rolnik w Hrynidowie, p. Horożanka	Stanisław Gołaszewski, właśc. dóbr w Kończakach nowych, p. Horożanka	Dmytro Obelnicki, rolnik w Tustaniu, p. Halicz
Łazarz Winniczuk, rolnik w Uhrynowie dolnym, p. Stanisławów	Iwan Świtny, rolnik w Wołczyńcu, p. Stanisławów	Władysław Smulski, gospodarz w Stanisławowie	Wasył Kesz, rolnik w Uhrynowie górnym, p. Stanisławów
Kaźmierz Bielański, właśc. dóbr w Turzem, p. loco	Jan Wünsch, właśc. dóbr w Strzelbicach, p. Stary Sambor	Stanisław Stefanowski, właśc. realności w Samborze	Stanisław Borkowski, kierow. szkoły w Biskowicach, p. Sambor
Eugeniusz Skalski, właśc. dóbr w Słochyniach, p. Chyrow	Jan Halewicz, gospodarz w Posadzie chyrowskiej	Ignacy Jordan, rządcą dóbr w Wykotycach, p. Sambor	Kaźmierz Baliński, rządcą dóbr w Rajtarowicach, p. loco
Adam Onyszkiewicz, właśc. dóbr w Lisiatyczach	ks. Bazyli Dawydiał, proboszcz ob. gr. w Tuchli	Henryk Rozwadowski, dyrektor szkoły rolniczej w Bereźnicy, p. Stryj	Stanisław Dzierzbicki, naucz. szkoły rolniczej w Bereźnicy, p. Stryj
"	Stefan Kozak, naczelnik gm w Hurniem, p. Stryj.	"	"
Tadeusz Lachman, rządcą dóbr w Mikulińcach	Arnold Lurie, weterynarz miejski w Mikulińcach	Bronisław Kopczyński, dzierżawca dóbr w Łuszczynie	
Piotr Cebrowski, rolnik w Romonówce	Tomasz Solarski, zastępca sekretarza Rady pow. w Tarnopolu	Jan Guźkowski, dzierżawca dóbr w Berezowicy, p. Tarnopol	Zygmunt Mochnacki, właśc. dóbr w Toustołuğu, p. Tarnopol

Powiat	Okręg gminy licencyonującej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
42. Tłumacz	96. Tłumacz	Stanisław Bohdanowicz, właśc. dóbr w Petryłowie, p. Uście zielone	Piotr Szczepański, właśc. dóbr w Oknianach, p. Tłumacz
43. Trembowla	97. Trembowla	Bogusław Cieński, dzierz. d. w Łoszniewie, p. Trembowla	ks. Stanisław Korzeniowski, prob. obrz. łąc. w Trembowli
	98. Budzanów	Jan Gromnicki, wł. d. w Laskowcach, p. Mogielnica	Adam Mysłakowski, dzierz. d. w Mogielnicy, p. loco.
44. Turka	99. Borynia	Bronisław Osuchowski, właśc. dóbr w Beniowej, p. Tarnawa niżna	Ulryk br. Kütusberg, wł. d. w Boryni
	100. Turka	Franciszek Turowski, właśc. dóbr w Tarnawie niżnej	Stanisław Wołkowiński, właśc. dóbr w Dydiowej, p. Lutowska
45. Zaleszczyki	101. Tłuste	Jakób Łukasiewicz, właśc. dóbr w Żezawej, p. Zaleszczyki	Aleksander Jełowicki, właśc. dóbr w Szutromińcach, p. Uścieczko
	102. Zaleszczyki	"	Tadeusz Rosinkiewicz, rządcą dóbr w Szczytowcach, p. Kasperowce
46. Zbaraż	103. Nowesioło	Tadeusz Fedorowicz, właśc. dóbr w Klebanówce, p. Bogdanówka	Aleksander Fedorowicz, właśc. dóbr w Klebanówce, p. Bogdanówka
	104. Zbaraż	Zygmunt Dzierzanowski, agent Tow. wzajem. ubezpiecz. w Zbarażu	Aleksander Bączkowski, właśc. dóbr w Dobrowodach, p. Iwanzany
47. Złoczów	105. Zborów	Bolesław Wierchleyski, właśc. d. w Kabarowcach, p. Zborów	Roman Treter, wł. dobr w Podlipiu, p. loco.
	106. Złoczów	Oskar Schnell, wł. dóbr w Firlejówce, p. Krasne	Wiktor Jasiński, wł. dóbr w Bełzeu, p. Skwarzawa

Mianowany przez Wydział Rady powiatowej		Mianowany przez Oddział Towarzystwa gospodarskiego	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
Stefan Simonowicz, urzędnik zarządu dóbr w Tłumaczu	Jan Jakubowicz, wł. dóbr w Puźnikach, p. Chocimierz	Zdzisław Ładomirski, właśc. dóbr w Markowcach, p. loco.	Stanisław Kobylański, dzierz. dóbr w Ostryni, p. Oleśzów
Józef hr. Koziębrodzki, właśc. dóbr w Semenowie, p. Trembowla	Franciszek Szczepan, sekret. Rady pow. w Trembowli	Ottomar Baborsky, dzierz. d. w Łozówce, p. Nowe sioło koło Trembowli	Franciszek Wojnarski, właśc. dóbr w Boryczówce, p. Trembowla
Wilczek, przełożony obszaru dworskiego w Młyniskach, p. Janów k. Trembowli	Emil Paślawski, burmistrz w Budzanowie	Juliusz Cielecki, wł. d. w Byczkowcach, p. Białobożnica	Mieczysław Bogdanowicz, wł. dóbr w Koszowie, p. Białobożnica
Bronisław Polański, właśc. dóbr w Komarnikach, p. Borynia	Mikołaj Komarnicki-Druźbicz, wł. real. w Komarnikach, p. Borynia	Grzegorz Ziembicki, wł. dóbr w Dzwiniaczu górnym p. Tarnawa niżna	Stanisław Turowski, właśc. dóbr w Szandrowcach, p. Tarnawa niżna
ks. Maksymilian Kałynycz, prob. ob. gr. w Żukotynie, p. Łomna	Józef Jaworski-Fajewicz, właśc. real. w Turce	Franciszek Ławrowski, właśc. dóbr w Tarnawie niżnej	Stanisław Jaworski, właśc. realn. w Jaworze, p. Turka k. Chyrowa
Karol Geringer, wł. d. w Milowcach, p. Tłuste	Kajetan Mandyczewski, dzierz. dóbr w Kasperowcach	Seweryn Skrzyszowski, właśc. dóbr w Chartanowicach, p. Dupliska	Ludwik Ostrowski, dzierz. d. w Wierzbowej, p. Tłuste
Seweryn Skrzyszowski, właśc. dóbr w Chartanowicach, p. Dupliska	Witold Wiwulski, przeł. obsz. dwor. w Worwolińcach, p. Tłuste	Dr. B. Kimmelman, wł. dóbr w Liezkowcach, p. Horodnica	
Józef Dobrzański, wł. gruntu w Łozowej, p. Nowesioło k. P.	Grzegorz Kostecki, rolnik w Tokach, p. loco	Jan Dziwiński, rz. dóbr w Skorykach, p. loco	Bolesław Kuzian, dzierz. d. w Korszyłówce, p. Bogdanówka
Dmytro Ostapczuk, wł. gruntu w Tarasówce, p. Zbaraż	Piotr Łuczka, rolnik w Romanowem siole, p. loco	Ignacy Sochanik, wł. dóbr w Iwaszkowcach, p. Zbaraż	Feliks Niezabitoski, właśc. dóbr w Zarudczku, p. Zbaraż
Klemens Weisman, właśc. d. w Nuszczu, p. loco	Grzegorz Krawczyzyn, gospodarz w Kabarowcach, p. Zborów	Mieczysław Komarnicki, właśc. dóbr w Jarosławicach, p. Zborów	Bolesław Listowski, właśc. dóbr w Płuchowczyku, p. Płuchów
Leon Wikarski, dz. dóbr w Lackiem wielkiem, p. loco	Michał Sidorowicz, gospodarz w Gołogórach	Michał Serwacki, c. k. starszy weterynarz powiatowy w Złoczowie	Michał Fedorski, zastępca naczelnika gminy, w Białym Kamieniu

Powiat	Okręg komisji licencyjnej	Przewodniczący komisji	Zastępca przewodniczącego komisji
48. Żółkiew	107. Żółkiew	Stefan Kozicki, wł. dóbr w Soposzynie, p. Żółkiew	
49. Żydaczów	108. Mikołajów	Bolesław Widajewicz, właśc. dóbr w Wołeniowie, p. Żydaczów	Józef Bentz, dzierz. dóbr w Kijowcu, p. Rozdół
	109. Żurawno	Witold Czajkowski, właśc. d. w Żyrawie, p. Nowe sioło	Kazimierz Wołkowiński, właśc. dóbr w Lachowicach zarzecznych, p. Żurawno
	110. Żydaczów	Kazimierz Winnicki, właśc. d. w Turadach, p. Żydaczów	Stanisław Pawlikowski, właśc. dóbr w Bereźnicy, p. loco

Mianowany przez Wydział Rady powiatowej		Mianowany przez Oddział Towarzystwa gospodarskiego	
Członek komisji	Zastępca członka komisji	Członek komisji	Zastępca członka komisji
Jan Müller, właśc. d. w Błyszczowodach, p. Żółkiew	Andrzej Muszyński, weterynarz miejs. w Żółkwi	Leopold Ulrich, c. k. weterynarz pow. w Żółkwi	Jan Krzysztofowicz, właśc. d. w Artasowie, p. Dzibułki
Leopold Korzenny, dzierz. d. w Malechowie, p. Rozdół		Władysław Polański, właśc. dóbr w Rudnikach, p. Piaseczna	Zygmunt Madeyski, pełnomocnik dóbr w Rudnikach, p. Piaseczna
August Geppert, zarządcą dóbr w Baliaczach podróżnych, p. Sokołów	Mansuet Janiszewski, w Żurawnie	Jan Windisch, wł. realn. w Kornelówce, p. Nowe sioło, k. S.	Józef Windisch, wł. realności w Kornelówce, p. Nowe sioło k. S.
Stanisław Gąsiorowski, rządcą dóbr w Żydaczowie	Jan Sałdan, rolnik w Łowczycach, p. Ruda Kochawina	Bolesław Widajewicz, właśc. dóbr w Woleznowie, p. Żydaczów	Władysław Małecki, dz. d. w Turadach, p. Żydaczów

